

VSEBINA

- 7** Jera Ivanc **O SPRAVI ALI »KAJ ČE BI KDO UGRABIL MENELAJA«**
- 15** Nebojša Pop-Tasič **#NOT ME**
- 23** Jakob Ribič **TA NESREČNI ROD IN NJEGOV KONEC**
- 28** Jakob Ribič **OD TANTALA DO ELEKTRE IN ORESTA**
- 33** Zinnie Harris **TA NESREČNI ROD** (dramsko besedilo)
- 110** 60 let Knjižnice MGL
- 112** Novo v Knjižnici MGL

Zinnie Harris

TA NESREČNI ROD

Trilogija po motivih Ajshilove *Oresteje*

This Restless House, 2016

Prva slovenska uprizoritev

Premiera 18. januarja 2019

Prevajalka **TINA MAHKOTA**

Režiserka **IVANA DJILAS**

Dramaturginja **IRA RATEJ**

Scenografka **BARBARA STUPICA**

Kostumografka **JELENA PROKOVIĆ**

Avtor glasbe **BOŠTJAN GOMBAČ**

Koreografka in asistentka režiserke **MAŠA KAGAO KNEZ**

Lektor **MARTIN VRTAČNIK**

Oblikovalec svetlobe **JAKA VARMUŽ**

Oblikovalec zvoka **SAŠO DRAGAŠ**

Asistent dramaturginje **JAKOB RIBIČ**, študijsko

Asistentka kostumografke **KATARINA ŠAVS**

Asistentka lektorja **ALJA CERAR MIHAJLOVIĆ**

V predstavi izvajamo priredbo pesmi *Time After Time* (Cyndi Lauper, Rob Hyman) in pesem *We'll Meet Again* (Ross Parker, Hughie Charles).

Vodja predstave **Sanda Žnidarčič**

Šepetalka **Nataša Ahtik Gregorin**

Tehnični vodja **Janez Koleša**

Vodja scenske izvedbe **Matej Sinjur**

Vodja tehnične ekipe **Lovro Livk**

Tonska tehnika **Sašo Dragaš** in **Matija Zajc**

Osvetljevalca **Andrej Koležnik** in **Aljoša Vizlar**

Frizerja **Jelka Leben** in **Boštjan Kovač**

Garderoberki **Erna Nelc** in **Sara Kozan**

Rekviziter **Borut Šrenk**

Sceno so izdelali pod vodstvom mojstra **Vlada Janca** in kostume pod vodstvom mojstric **Irene Tomažin** in **Branke Spruk** v delavnicah MGL.

Igrajo

AGAMEMNONOVA VRNITEV

Zbor **BORIS OSTAN**

Ifigenija **LEA COK** k. g.

Stražar **LOTOS VINCENC ŠPAROVEC**

Klitajmestra **JETTE OSTAN VEJRUP**

Janta **NATAŠA TIČ RALIJAN**

Elektra **NINA RAKOVEC**

Glasnik **BORIS KERČ**

Agamemnon **MATJAŽ TRIBUŠON** k. g.

Kasandra **KARIN KOMLJANEC**

Ajgist **GREGOR GRUDEN**

VEJA SE ZLOMI

Mesar **BOŠTJAN GOMBAČ** k. g.

Celia **KARIN KOMLJANEC**

Klitajmestra **JETTE OSTAN VEJRUP**

Elektra **NINA RAKOVEC**

Ajgist **GREGOR GRUDEN**

Orest **FILIP SAMOBOR**

ELEKTRA IN NJENA SENCA

Elektra **NINA RAKOVEC**

Klitajmestra **JETTE OSTAN VEJRUP**

Agamemnon **MATJAŽ TRIBUŠON** k. g.

Orest **FILIP SAMOBOR**

Zbor **BORIS OSTAN**

Audrey **NATAŠA TIČ RALIJAN**

Megan **KARIN KOMLJANEC**

Ian **BORIS KERČ**

Ifigenija **LEA COK** k. g.

Matjaž Tribušon, Nina Rakovec, Filip Samobor, Lea Cok, Jette Ostan Vejrup

Matjaž Tribušon

Jera Ivanc **O SPRAVI ALI »KAJ ČE BI KDO UGRABIL MENELAJA«**

Ob trku treh nalog v pretekli jeseni – prevajanje Evripidove *Elektre*, priprava na dramatizacijo Homerjeve *Odiseje* in prošnja iz MGL za krajšo predstavitev Ajshilove *Oresteje* na uvodni vaji uprizoritve *Ta nesrečni rod* – je nastal poskus povsem osebne in zato nujno pomanjkljive interpretacije Evripidove tragedije, ki je povzet v nadaljevanju, ki ga v skrajšani in prirejeni obliki objavljam na tem mestu. Torej. Ko so se Homer, Ajshil in Evripid med hlastanjem po spoznanju stopili v nejasno, težko gmoto iz preteklosti, ki mi je sedla na prsi, hkrati pa so me preganjali najrazličnejši drugi duhovi – od gibanja *#MeToo* in sklepa senata Filozofske fakultete o nevtralni rabi slovničnih spolov do uvidov Alenke Zupančič, Tomaža Mastnaka, Mace Jogan, Saša Dolenc, Svetlane Slapšak, Roka Svetliča, Cvetke Tóth, Rastka Močnika in številnih drugih premišljevalk in premišljevalcev človeka –, je nastal nekakšen kaj-bi-če-bi zapis o spravi. O spravi. Beseda je izgubila vsakršno vsebino, samo še prazna škatla je, s katero drug drugega tolčemo po glavi, da votlo doni, in izogibala sem se je. Potem pa jo je na uvodni vaji uporabila režiserka Ivana Djilas. »V zadnjem delu bomo morali odgovoriti na vprašanje, ali je sprava mogoča. Sprava med, z ...,« je naštevala. V tistem trenutku sem doumela, da je vse, kar sem, in vse, kar počnem, usmerjeno k spravi – med preteklostjo in sedanostjo, med grščino in slovenščino, med literaturo in gledališčem, med teorijo in prakso, med domom in državo, med družino in družbo, med žensko in moškim, med človekom in naravo, med razumom in čustvi, med sabo in svetom – in da zato nikakor ne smem dopustiti, da mi besedo kdo vzame.

***

Najstarejši ohranjeni pisni vir o zadnjem dejanju prekletstva Atridov je Homerjeva *Odiseja*. Elektra ni omenjena, Klitajmestrina vloga pri umoru in njena smrt pa bolj ali manj nejasno, poudarjena je vloga Ajgista.

O Agamemnonovem žrtvovanju Ifigenije *Odiseja* molči, Klitajmestrin motiv za sodelovanje pri zločinu je »prešuštna sla«. Fragment iz Stezihorovega lirskega epa z naslovom *Oresteja* (7./6. stol.) z opisom Klitajmestrinih zloveških sanj o Agamemnonovem maščevanju priča o njeni aktivnejši vlogi, do 5. stoletja, ko so nastale Ajshilova, Sofoklejeva in Evripidova dramska obdelava istega dogodka, pa je že vzpostavljena kot enakovredna sosterilka pri moževem umoru, celo kot grožnja sinovemu življenju.

Ajshilova *Oresteja* je bila prvič uprizorjena na velikih dionizijah leta 458 pr. n. št., podatkov o uprizoritvah Sofoklejeve in Evripidove *Elektre* nimamo, najverjetneje sta bili uprizorjeni okoli leta 413 pr. n. št. Argumenti za prvenstvo Sofoklejeve, ki temeljijo na razvoju Elektrinega lika, so za odtenek prepričljivejši: Elektra se iz stranske, pasivne vloge pomočnice, ki jo ima pri Ajshilu, pri Evripidu razvije v glavno vlogo, v aktivno snovalko maščevanja, ki do skrajnih meja spodobnosti poganja dramsko dejanje. Nekje vmes je Sofoklejeva Elektra, ki je sicer glasno in burno stopila iz bratove in Ajshilove sence naravnost v središče, a je zaradi omejitev svojega spola kljub prevzemu moških vrednot in junaškega besednjaka, zlasti sklicevanja na čast in pravico, v dejanjih bolj ali manj pasivna.¹

Rojstvo demokracije

Ajshilovo *Orestejo*, ki jo je zamesil iz »drobtin s Homerjeve mize« – kot je menda trdil za svoje tragedije, nič manj pa to ne velja za Sofoklejeve in Evripidove –, tradicionalno beremo kot zaključek prehoda iz *oikos*-centrične homerske, kretske-mikenske družbe, v *polis*-centrično helensko družbo 5. stoletja, zlasti klasičnih Aten, ko se izvodi kaznovanja oziroma zadoščanja pravici (*dike*) prenesejo iz zasebnega, iz *oikos*, v javno, v *polis*; ljudska sodišča, kot jih je nekaj let pred nastankom *Oresteje* z demokratičnimi reformami uvedel Efialt, predstavljajo eno od temeljnih institucij demokratičnih Aten. V podporo tem reformam je Ajshil v *Oresteji* prikazal nesmiselnost zasebnega maščevanja arhaične družbe v primerjavi s kazenskim pravom atenske demokracije; za kar je potreboval zaostritev, soočenje starega sistema s samim sabo. Da do takega soočenja lahko pride, je potreben prenos fokusa z Ajgista na Klitajmestro – tradicija pred Ajshilom ga je deloma že opravila – ter vzpostavitev s tem povezane prve, najusodnejše, destabilizacije *oikos* v prid *polis*: Agamemnonovo žrtvovanje Ifigenije, dogodek, ki ga Homer ne pozna. Sledi drugi korak: mati maščuje smrt hčere. Tudi tretji korak je jasen: če naj sin maščuje očeta, mora ubiti mater. To stori in temu sledi naslednji korak: maščevanje matere.

Smo torej pred ključnim trenutkom, v katerem bo maščevalec, hkrati žrtev in rabelj, soočen sam s sabo.² Če bo še naprej sledil pravilom, kot je na primer »zob za zob«, ki jim je sledil dotlej, se bo večni krog zasebnih maščevanj

naposled odvrtil – v njegovi smrti, sistem se bo samouničil. Samovoljna smrt posameznika za skupnost bi bila nadvse častno dejanje, Orest bi se lahko zgledoval po Ifigeniji, Makariji, Menojkeju ali Erehtejevi hčeri. Ampak Ajshil paradoks starega sistema razreši z novim sistemom, z demokratičnim ljudskim sodiščem. V zadnjem delu *Oresteje*, v *Evmenidah*, smo namreč priča sodnemu procesu: obtoženi je Orest, tožnice so Erinije, zagovornik Apolon, sodniki atenski državljani, predsednica sodišča pa Atena. Pomislimo. Orestovo priznanje krivde bi bilo smiselno pravno dejanje starega sistema, prisoditev katere od milejših kazni, ki so jih dosojala Efialtova ljudska sodišča – zapor, izgnanstvo, globa –, pa smiselno pravno dejanje novega. Tako bi bil homerski, predmoderni volk sit in atenska demokracija cela; temu se najbolj približa Evripid, saj se storilca za umor matere pokesata, iz Kastorjevih besed v sklepnem dejanju pa razberemo napoved izgnanstva za oba. A potek in izid sodnega procesa v *Evmenidah* sta daleč od sprave. Sodniki namreč ne odločajo o krivdi, kajti Orest dejanja niti ne zanika niti se zanj ne pokesa, temveč o pravičnosti – če obramba dokaže, da je bil umor pravičen, bo obtoženec oproščen. In ključni argument obrambe?

Tako imenovana mati ne rodi,

temveč samo redi vsajeno kal.

Rodi ploditelj, ona brst gosti³

600

in ga ohrani, če ga ne uniči

kak bog. Imam dokaz za to, kar pravim:

oče lahko brez matere rodi.

Hči Zeusa je Olimpijca za pričo:

v temi trebuha ni bila vzrejena –

tak brst ne vzraste niti iz boginje.

Odločilni glas prispeva Atena:

Svoj kamenček pristavim za Oresta.

Matere nimam, ki bi me rodila,

vse, kar je moškega, mi je po volji,

razen možitve. Vsa sem od očeta.

Če ženska hišnega gospoda

ubije, njena smrt ne šteje.

740

Obtoženec je oproščen, krivdo, ki je obvisela nekje v zraku, pa prevzame Apolon.

Trenutek. Ker je v neki bajki neka omožatena boginja skočila iz glave nekemu – pardon, *taglavnemu* – bogu, je ženska manj vredna od moškega in njena smrt ne šteje?

¹ Za izčrpno interpretacijo Sofoklejeve *Elektre* in za pregled argumentov, tudi drugačnih od navedenih, glej Gantarjevo spremno besedo k njegovemu prevodu tragedije (založba Obzorja, 1985).

² Zlasti v Evripidovem *Orestu* maščevalec/preganjalec in žrtev nista več ločena: Erinije so zgolj Orestov privid, projekcija njegove vesti – nihče drug jih ne vidi (kot denimo Dioskura na koncu *Elektre*) –, ne več utelešene boginje kot v Ajshilovih *Evmenidah*.

³ »Zelo razširjeno prepričanje, tudi pri Aristotelu, *De generatione animalium*, 763b 31 in nasl.« Opomba in prevod Marko Marinčič, 2008, 144.

Je res potrebno tako grobo izničenje žensk? Pač, atenska *demokratia* ni demokracija in atenska *isonomia* ne pomeni enakih zakonov in pravic za vse; kako prav ima Evripidova Klitajmestra, ko v *Elektri* vzdikne, da so ženske neumne, ker mislijo, da bodo za enake prekrške deležne enake obravnave kot moški (v. 1035 in nasl.).

Grška družbena zavest, najlaže govorimo zlasti o atenski, se je oblikovala iz nasprotja do *drugega*: iz dihotomije med Grki in Negrki, barbari, zlasti v perzijskih vojnah; iz dihotomije med Atenci in Špartanci zlasti v peloponeških vojnah; in iz notranjih družbenih trenj med aristokracijo in plebsom, ki pa so v demokratičnih procesih na prelomu 6. in 5. stoletja doživeli pomiritev. Ampak ne brez žrtev. Sistem je moral *drugega*, ki ga je v navidezni demokratizaciji izgubil, nadomestiti z novim: s sužnjem, zlasti pa z žensko. Zato iz globin tragedij o Orestu morda ne odmevajo toliko miti o prehodu iz matriarhata v patriarhat, kolikor v njih odsevajo nedemokratični družbeni procesi izključevanja žensk, torej prehod iz spolno bolj enakopravne v manj enakopravno družbo. Hkrati z vzpostavljanjem atenske demokracije je torej potekala radikalizacija patriarhata.

Evripid

Vprašanje iz naslova tega razmišljanja postavi v svojem zagovoru Evripidova Klitajmestra Elektri in se v celoti glasi takole:

*Kaj če bi kdo ugrabil Menelaja,
jaz pa bi, da rešim svaka, ubila* 1042
*Oresta? Le kako bi to sprejel
tvoj oče?*

Na prvi pogled je morda videti, da nas Evripid, ta večni dvomljivec, ki vse obrne v svoje nasprotje, izziva s kozmičnim, za atensko občinstvo povsem nedoumljivim obratom. A v tem obratu ni nič kozmičnega. Če miselni poskus menjave speljemo do konca, namreč ugotovimo, da se menjajo le posamezniki, sistem pa ostane. Še slabše – za Elektro ni oprostilne sodbe, preostane ji le samomor. Da bi se kaj spremenilo, moramo zaključiti že pri prvem delu vprašanja: »Kaj če bi kdo ugrabil Menelaja?«

Če Klitajmestra ne bi žrtvovala Oresta oziroma Agamemnon ne Ifigenije, bi bila v temelje demokracije morda vpisana kritična razprava o smiselnosti nekega početja, ne pa razprava o večvrednosti nekega spola. To bi bilo res imenitno. A sistem, ki temelji na tekmovalnosti, na nasilju, na zmagi s porazom nasprotnika in na izkoriščanju – recimo mu patriarhat, ne glede na to, kateri družbeni skupini koristi –, to umetno delitev družbe na večvredno in manjvredno področje, pri čemer dejavnosti v slednjem pripadejo *drugemu*, potrebuje. Kako kratkovidno.⁴

⁴ Čas, ki ga namenim (svojim) otrokom, je za *polis*, *oikos* in *genos* enako dobro ali celo boljše naložen kot čas, ki ga namenim pisanju opomb pod črto, ki jih nihče ne bere, in prevajanju mizogininih replik, ob katerih se vsi zabavajo.

Če je potemtakem izvirni greh v delitvi družbe na *polis* in *oikos* ter v vrednotenju prvega nad drugim, potem je to, kar moramo kot družba storiti, sila preprosto: odpravimo delitev. Ne menjajmo Agamemnona s Klitajmestro, menjajmo sistem. Prisluhnimo zahtevam sodobnega feminizma po ponovnem vrednotenju *oikos*-dela in *oikos*-poklicev ne glede na to, kdo to delo opravlja, predvsem pa v temelje novega sistema vgradimo kritično misel.

Ja, sprava je mogoča. Ne vem sicer, kako bi se v utopičnem svetu brez sovražnikov, brez tekmovalnosti, brez manjvrednih *drugih*, v katerem zmaga enega ni nujno poraz drugega, v katerem smo lahko zmagovalci vsi, posamezniki in skupnost, *oikos*, *polis* in *genos*, razvijala atiška tragedija ali, nenazadnje, evropsko gledališče, ki ga še vedno ne znamo misliti brez konflikta. Vem le, da mi je ljubša mati sprava kot oče boj.

Zato Evripidovo *Elektro* in vso antično zapuščino berem kot poziv človeštvu, naj v duhu atiškega pesništva stare drobtine zamesi v nov kruh, v duhu kritične misli razsvetljenskega humanizma pa preseže vsakršne dihotomije ter sestavi novo družbeno pogodbo. Sicer bomo kot Tantalovi potomci požrli lastno prihodnost.

Lea Cok, Jette Ostan Vejrup, Nina Rakovec

Nebojša Pop-Tasić #NOT ME

Ne morem si pomagati,
moram povedati,
moram napisati,
kaj vidim, kaj berem,
kajti kar berem, vidim,
kar vidim, berem.

O, Grki veličastni!
O, Grki pošastni!
O, grška skulptura,
arhitektura,
literatura,
teogonija,
filozofija,
demokracija!
In, končno, k bistvu,
zaradi katerega smo se nagnetli tukaj –
oooo, teater!
O Ajshil, ooo Sofoklej, ooooo Evripid!
Oooo zločini, oooo bogovi neusmiljeni,
posiljevalci, morilci, zarotniki, zaplotniki!

Ne bom trdil, da razumem,
v tem sploh ni poanta, le berem in gledam,
nabiram zgodbe, nakladam like.

Torej, *Ta nesrečni rod* ali ooo Tantalidi,
oooo Atridi, ooooo *Oresteja*,
ruševine Troje v ozadju,
Argos v ospredju, vmes Mediteran, valovi,
oooo Agamemnon, Kasandra, Klitajmestra,
Ajgist, Ifigenija, Orest, Elektra,
ooo Artemida, Apolon, Atena
in, nenazadnje, oooo Zevs,
vzor kraljev in gospodarjev ...

Ampak, kot pravi Zinnie Harris, od začetka moramo,
od preteklosti k sedanjemu trenutku,
točno k temu trenutku, zdaj, v katerem je –
ooo publika sveta – teater poln ljudi,
ki čakajo zgodbo, polno krvi.
Glavne like te zgodbe smo našтели,
zdaj pa lahko predstavimo drugega za drugim,
vsak lik posebej, zgodbe njihove in dela,
da bi vedeli, s kom imamo opravka.

Agamemnon je oče, mož, kralj, vojak,
sin tistega očeta, ki je svojemu bratu
za kosilo ponudil dve pečeni otroški telesci.
Agamemnon, osvajalec tujih tronov,
razdiralec tujih zakonov,

ženo Klitajmestro si je prislužil tako,
da je ubil svojega bratranca Tantala,
s prsi bodoče žene odtrgal dojenčka,
ob tla ga treščil in mu lobanjo razčesnil
in Klitajmestri rekel: Pizda!,
če ne boš tiho, te bom kresnil.
To je tisti kralj, ki je hčerko lastno
vetru žrtvoval, jo zaklal, dvignil jadra in odplul,
da bi Trojo zažgal, da bi čast grško
in brata Menelaja maščeval,
ker je njegova žena, Helena,
Klitajmestre sestra ... saj to veste,
bila ugrabljena oziroma imela je rada ugrabitelje
mlade,
saj jo je že pred tem kralj grški Tezej ugrabil,
za nedolžnost zgrabil, a so jo rešili.
Tako pripovedujejo viri.
Agamemnon je Trojo zažgal, domov pa pripeljal
novo ženo, novo priležnico Kasandro prelepo,
kateri je tudi najprej očeta, mamo, brate in sestre
pobil, potem pa ji otroke naredil.
Agamemnon je ta kralj, ki ga je lastna žena,
oooo sramota, s sekiro ubila.

Kasandra, prerokinja, jasnovidka,
ženska, ki je vsako grozo dvakrat doživela,
vse dvakrat je videla:

videla je, da bo Troja uničena,
potem so jo uničili;
videla je, da ji bodo družino pobili,
potem so jih pobili;
videla je, da bo žena moža umorila,

in ga je umorila;
videla je tudi smrt otrok,
ki jih je Agamemnonu rodila, in
še lastno smrt ...
potem se je tudi ta smrt končno in zares zgodila.

Klitajmestra, ta pohotna psica,
zvita, pohlepna prasica, sebična, neumna ...
Ampak, da ne naštevam,
citiral bom tisto, kar je izjavila *Nesrečnega rodu*
avtorica:
*»I think the Clytemnestra we are given is quite close to
Lady Macbeth: she is already evil, she is a murderess
when the play starts and more or less her first act is to
murder her husband on his return.«¹*
Skratka, to je ženska, ki pripada smrtonosni rasi,
ženskemu plemenu, ki človeštvu je v breme,
zvesta v bogastvu, v hudih časih kača.²
Ne bom polemiziral, le to bi dodal:
zlobna je, seveda, kajti to je ženska, ki ne razume,
zakaj je bilo treba dojenčka umoriti,
zakaj te zmagovalec mora posiliti,
zakaj je treba hčerko vojski žrtvovati,
zakaj je treba vedno moškega ubogati.
Ne razume, da so odgovori vedno zelo preprosti.
Če ženska vsaj količkaj modrosti ima,

¹ Menim, da je Klitajmestra, kakršno smo upodobili, zelo blizu Lady Macbeth; ona je že polna zlobe, morilka že na začetku igre, in njeno prvo dejanje je umor moža, ki se je vrnil domov (<https://www.thestage.co.uk/features/interviews/2017/playwright-zinnie-harris-rehearsal-room-place-real-discoveries/>).

² Po: Hesiodus: *Teogonija; Dela in dnevi*. [Prevedel Kajetan Gantar]. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1974.

vedeti mora, da dolžnost je njena odpuščati in ubogati moža – tista, ki tega ne zna, je prezira vredna.³

Biti mati in se s tem napihovati je grdo.

Če kaj ni jasno, vprašajte Niobo.⁴

Klitajmestra ne razume,

da tako imenovana mati *ne rodi*,

temveč *samo redi* vsajeno kal.

Rodi možki, plodilec, ona brst gosti.⁵

Torej, mati je le prst plodna

in brst, poglejte, vsa je od očeta.

Ifigenija, Orest in Elektra!

Čast očetovo otroci branijo,

smrt njegovo otroci maščujejo.

Kaj je ženska, to Klitajmestri razloži

lastna hči, preden jo je Agamemnon

bogovom predal, preden jo je vojski žrtvoval.

Bodite pozorni, takole Ifigenija pravi:

»[M]oja bo zasluga, če barbar nikoli več ne bo žensk zalezoval, ugrabljaj jih iz srečne Grčije ...

S svojo smrtjo bom vse to preprečila; če Grčijo

s tem osvobodim, kako slovelo moje bo ime!

Le zakaj bi se življenja vse preveč oklepala:

v dobro Grkov vseh si me rodila, ne samo zase!

Tisoči z branikom ščitov, tisoči z vesli v rokah,

ker je domovina poteptana, drzno, brez strahu

nad sovražnika gredo, v smrt za Grčijo gredo!

Naj vsem njim z življenjem svojim – enim samim – pot

zaprem?

[...] *Enega moža življenje tehta več kot tisoč žensk!*

[...] *Svoje telo žrtvujem Grčiji!*

Ubijte me! Zravnajte Trojo! To bo trajen spomenik,

to naj bo potomstvo moje, moja svatba, moja čast!

Grk barbarom vladaj! Grkom že ne bo barbar vladar,

oni so za hlapce – Grki za svobodo ustvarjeni!«⁶

To je ženska! Nič ne joče, ne tarna,

od življenja se poslavlja ponosno,

kot Grkinja prava, sama sebi kleše

spomenik nesebične device,

še živa okrog lastnega trupla pleše

in parole kuje ksenofobne, rasistične,

domoljubne, fašistične, za očeta vse,

in oče je država, za državo vse,

ona v smrt gre, kajti ne more tujec fukat' naših bab,

žene krast', jebemuboga, kaj se to pravi!

Zato bo Ifigenija življenje dala,

da bo lahko vojska naša to žalitev maščevala,

njih možke poklala in ženske pofukala.

Mi smo mi, jebemti! Oni pa so neki tam cigani!

Tako se govori.

Ampak, mi smo zdaj tam, kjer smo,

Troja je že padla, oče je že mrtev,

pohotna psica ga je ubila, in kaj zdaj?

Tu pride mladenič, ki v sebi še nosi

mladostniške ideale in vest čisto,

ki ga še ni pritisnila jeklena pest morale – Orest.

Neodločen je, pomoč potrebuje,

podporo, spodbudo – dvom ga kljuje.

Apolon mu oznani besedo možko,

kot učitelj ga nagovori, ostro, pedagoško:

»Če ne boš ubogal, boš sam z življenjem plačal, napadle te bodo vse bolezn, ki se mesa polaščajo, gangrene, ki s krutimi čeljustmi trgajo prvotno bitje, beli puh na ranah.«⁷

Orest, če hoče očeta maščevati,

če hoče kralj namesto kralja postati,

če se hoče na tron povzpeti, mora dojeti:

razum je kruto orodje, strategija še hujše,

tu ne moreš reči: rad imam mamo,

če je mamino truplo prva stopnica,

da se nehaš igrati princa in postaneš kralj.

Moški je vsebina, ženska je praznina,

ne more psica biti kraljica, mati gor al' dol!

Vsak mora žrtev na oltar države dati,

nekdo sina,

nekdo hčer,

nekdo pa – lastno mater.

In tu nam Zinnie Harris

postreže s preobratom, sestro zamenja z bratom.

»Ni nama treba tega narediti,« pravi Orest Zinnie

Harris.

Sofoklejeva Elektra mu odgovarja:

»Poznam svojo blaznost in je ne zanikam.«

»Kaj naj naredim?« sprašuje Elektro Orest Danila Kiša.

»Sovraži!« odgovarja sestra.

Evripidova Elektra z mečem v roki kriči:

»Dvakrat jo ubij!«

Orest Zinnie Harris pravi:

»Svobodno voljo imava. Kaj delaš?«

In Elektra, Ifigenije sestra, Grkinja prava,

ženska z jajci, stori to, kar brat bi moral storiti.

Mater umori.

Kaj zdaj? Nič. Čas teče, grških kraljev ni več,

grških bogov ni več, vsi izginejo, Elektra pa ždi,

prav nič se ne zgodi, nihče ji »hvala« ne reče,

vest jo peče, ostala je neporočena,

ker matere morilka ne more biti mati,

ne more biti žena. Psica je postala,

in, to že vemo, psica ne more biti kraljica.

Zdaj je pacientka v norišnici.

Sodobna je, polna psihoanalize.

Mrtva družina se vanjo naseli,

mati s peklom grozi,

oče opogumlja, svetuje, naj se bori,

brat se opravičuje.

»Diham, a mrtva sem,« kot Helena v Egiptu reče,

»mater sem ubila.«

»Nisi mrtva, nora si, a to bomo pozdravili,«

pravi njena zdravnica, hčerka alkoholika,

ki je povozil sina, a obtožil hčerko.

³ Evripid: *Elektra*

⁴ Nioba, mati sedmih hčera in sedmih sinov, je bila lepa, a tudi srdite jeze. Tako kot njenega očeta jo je doletela kazen, ker se je enačila z bogovi oziroma se je čutila celo vzvišeno nad njimi. Vse otroke so ji bogovi pobili (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Nioba>).

⁵ Apolonova razlaga v Ajshilovih *Evmenidah*, prev. M. Marinčič.

⁶ Evripid: *Ifigenija v Avlidi*, prev. K. Gantar.

⁷ Ajshil: *Prinašalke pitnih darov*, prev. M. Marinčič

Psihološka drama se tu napihuje,
pacientka je kriva, slaba vest jo žre,
zdravnica je nedolžna, a tega ne ve.
Dolgo traja to mrcvarjenje.
Na koncu samomor delata obe,
ena preživi, druga pa ne.
Pacientka je umrla, zdravnica pa je pozdravljena.

V smrti Elektri še sodniki stari pridejo,
Elektrin primer se ponovno odpre,
sodijo sodniki, pa jim ne gre,
polovica bi jo oprostila, polovica pa ne.
Mencanje, jajcanje, vse dokler ne pride
Ifigenija, deklica pridna, nič fašistoidna,
in razdeli igrače.
Mrtvi se svojega otroštva spomnijo,
nedolžnosti svoje davne,
trupla se v otroke napihnjene spreminjajo,
in drug drugemu zločine odpuščajo.
Prikličejo ljubezen potlačeno ...

Trupla pijejo namišljeni čaj ...
Večnost je tu pred nami, zdaj ...
Mi in Trojanci začudeni strmimo ...
čakamo ... da tudi nam ... čaj ... ponudijo ...
Jebenti. Solze po licih nam polzijo ...
Zavidamo jim to sposobnost,
da sami sebi odpustijo.
Mi tega ne znamo in ne zmoremo.
Saj smo barbari.

Jakob Ribič

TA NESREČNI ROD IN NJEGOV KONEC

Nisem hotel biti del te zgodbe, a nisem bil več prepričan, da lahko pobegnem pred njo. Nisem več verjel v to, da lahko prav jaz zaključim pripoved, ki nima konca, ker je vsak njen konec le nov začetek ali, bolje, na tisoče novih začetkov. (Goran Vojnovič: Jugoslavija, moja dežela)

V zaključku besedila *Ta nesrečni rod* avtorice Zinnie Harris je prizor »sodišča«, na katerem se dozdnevno odloča o Elektrini krivdi. Porotniki so člani zbora, ki pa odločitve ne morejo sprejeti, saj jih šest glasuje za Elektro in šest proti njej. To je presenetljivo, saj je jasno, da je Elektra ubila Klitajmestro, zato dvomov o njeni krivdi načeloma ne bi smelo biti. Zakaj kljub temu do odločitve ne pride? Da bi to razumeli, je treba najprej premisliti, za kakšno sodišče sploh gre. Ko porotniki odločajo o Elektrini krivdi, se, kot Elektri razloži zbor, v resnici odločajo o tem, ali jo bodo prikazni, ki jo preganjajo ves tretji del drame, še naprej »cefrale in sekale na koščke« ali pa ji bo vendarle omogočen »blagi spanec, zdravilni počitek«, po katerem Elektra koprne. Z drugimi besedami, zbor odloča o tem, ali se bodo »duhovi preteklosti« nazadnje vendarle pomirili in spravili med seboj ter Elektro pustili pri miru ali pa jo bodo preganjali še naprej.

Za kaj gre? *Ta nesrečni rod*, na katerega avtorica namiguje z naslovom, je ne le izjemno prepleten z različnimi sorodstvenimi povezavami, pač pa tudi z zločini med družinskimi člani. Ubijali so skorajda vsi: strici nečake in obratno – nečaki svoje strice, očetje svoje otroke, otroci svoje starše itn. Ta, ki je bil še danes žrtev, že jutri postane morilec in obratno – ta, ki je danes moril, je jutri že umorjen. Odlomek iz Vojnovičeve *Jugoslavije, moje dežele*, čeprav popolnoma iztrgan iz konteksta, se tako zdi za »ta nesrečni rod« zelo primeren. Tudi Agamemnon in njegovi sorodniki so namreč ujeti v »pripoved, ki nima konca, ker je vsak njen konec le nov začetek ali, bolje, na tisoče novih začetkov« (Vojnovič 2013: 192). Konec ene zgodbe – Ifigenijine, denimo – pomeni začetek več novih zgodb: Agamemnonove, Klitajmestrine, Elektrine itn. Ifigenija je morda res mrtva, vendar v Klitajmestrini glavi še živi in nadaljuje svoj boj. Tako tudi preostali še po svoji smrti zgodbo poganjajo naprej. Agamemnon, Klitajmestra in Orest, denimo, so na koncu drame sicer res mrtvi, na simbolni ravni pa v Elektri še vedno živijo in ji ne dajo miru. Zato like v besedilu Zinnie Harris kar naprej nekaj preganja – ali konkretno kar same prikazni (oziroma duhovi umrlih) ali pa preteklost, ki se pojavlja v obliki simptomov, kot so nenadne bolečine v hrbtu, bruhanje in srbečica. Zaradi tega kar naprej zahtevajo, da se zapira okna – Klitajmestra izda ta ukaz v drugem delu, Elektra pa v tretjem ob odprtih oknih poblazni –, saj se v svoji paranoji bojijo vsake reže, skozi katero lahko prilezejo takšne

ali drugačne moreče prikazni. »Duh mučilnice so,« razlaga Elektra svoji psihiatrinji. »Rabljev nož. Ni hujše bolečine od te, tako mučne, da pozabiš, kdo si. In ko ne morem več zdržat in zatulim na glas, mi zašepetajo in se mi zarežijo na uho: »Bomo pa kdaj drugič nazaj,« mi rečejo. »In potem bo še huje.« Te junake kar naprej preganja lastna in družinska preteklost, z njo pa želja po maščevanju, občutek krivde ali paranoja, da bodo tudi sami umrli. »Moraš se boriti proti temu,« pravi v eni izmed Elektrinih blodenj Agamemnonov duh. »Ne smeš jim pustiti, da bi te uničili.« Ko mu Elektra odvrne, da se ne more boriti, ji očetov duh odgovori: »Potem pa imej vsaj okno ves čas zaprto. [...] Če se ne moreš boriti proti njim, jih zadrži zunaj.« In dejansko si ti junaki – predvsem Klitajmestra in Elektra – v resnici najbolj želijo prav to – da bi to pripoved nazadnje vendarle končali ali, če to ne, pred njo vsaj pobegnili.

Vzemimo za primer Klitajmestro. Ta v prvem delu veli pred Agamemnona postaviti blago, sicer namenjeno bogovom. Kraljica ga vztrajno napeljuje na to, da naj stopi po blagu, češ da bi se mu na ta način izkazalo čast. V resnici gre seveda za preizkušnjo Agamemnonove ponižnosti, saj svojo odločitev, da žrtvuje Ifigenijo, upravičuje ravno s tem, da je vedno treba upoštevati voljo bogov. Ko Agamemnon nazadnje le stopi po blagu – bolj ali manj le zaradi tega, da ugotovi zahtevo svoje žene – in tako skrini čast bogov, podpiše svojo smrtno obsodbo. Gre torej za ključni trenutek, v katerem je dokončno odločeno o njegovi usodi, in zato je zanimivo, da se pri Klitajmestri ravno tedaj večkrat pojavi močna bolečina v hrbtu. Zdi se, da se tik pred Agamemnonovo smrtjo v Klitajmestri bije nekakšen notranji boj; da se nekaj v njeni notranjosti upira dejanju, ki ga namerava izvršiti; da jo vloga, ki jo mora odigrati, obremenjuje in da se vse to izraža v telesni bolečini. Na nekem drugem mestu Klitajmestra duhu Ifigenije, ki se ji prikazuje, to zelo jasno tudi pove. »Kar koli že misliš, da lahko ukrenem, ne morem,« ji pravi kraljica v enem izmed uvodnih prizorov. »Ne morem, sploh. Nemogoče je. [...] [S]e ti res zdim oseba, ki lahko kaj ukrene? Šibka, brez moči, vsa slabotna? Jaz, drobcena bolha, neznatna miš?« In potem v nadaljevanju: »Lahko zaklenem vrata in ga ne spustim naprej, da ga ne bom nikoli več videla. To ne bi zadoščalo?« Gre za zanimiv položaj, v katerem se zdi, da duh pritiska na Klitajmestro, ki svojega moža noče umoriti. A pri tem je ključno naslednje: duh Ifigenije ni avtonomno bitje, ki bi obstajalo nekje »zunaj«, pač pa je konstrukt Klitajmestrine psihe. Klitajmestra torej po eni strani prosi duha, da Agamemnona ne bi ubila, po drugi strani pa duh sam izhaja prav iz nje.

Nekaj podobnega se dogaja v drugem delu z Elektro. Orest ji, ko se prvič srečata, pravi o neznosni srbečici, ki ga muči, tako kot je v Troji mučila Agamemnona. Ob tem opaža še druge simptome, ki jih povezuje s svojim očetom: brazgotino ima ravno na tistem mestu, na katerem so Agamemnonu nekoč izrezali slepič, na rokah pa ima tetovaži, na katerih je napisano ime očetovega mesta in njegove žene. »Spreminjam se vanj,« pravi Orest in v nadaljevanju Elektri pove, na kakšen način si to razlaga: »To ni stvar, ki bi se jo dalo utešiti z vinom ali pitno daritvijo. Duh ve, da je zdaj vrsta na meni. [...] Duh se ne more maščevati sam, zato je vrsta na meni.« In ko takoj zatem Elektra odkrije, da tudi njo srbijo podplati in da ima tudi ona brazgotino, to pomeni le, da mora to dejanje storiti tudi ona. Že v naslednjem prizoru vidimo Elektro, vso v izpuščajih, ko se pred ogledalom zaradi strahotne

srbečice praska in kriči vanj: »Nehaj! Nehaj! Nehaj že!« Tudi v njunem primeru – Elektrinem in Orestovem – se pojavi nekakšen duh, ki zahteva maščevanje. Ta zahteva duha se kaže v telesni motnji (v obliki srbečice). In podobno, kot se Klitajmestra upira maščevanju, ki si ga paradoksalno kot obvezo nalaga sama, tako tudi Elektra želi pobegniti in zato prosi Ajgista, da bi jo poslal stran. Šele kasneje (ko ji Orest pove zamolčano zgodbo o Agamemnonovem pogrebu) se odloči ubiti svojo mater, in v trenutku, ko je maščevanje izvršeno, srbečica izgine, kot tudi duh Ifigenije izgine takoj, ko Klitajmestra ubije svojega moža.

»Torej sva svobodna?« se sprašuje Orest, potem ko sestra ubije Klitajmestro, on pa Ajgista. »A ne, da sva? Kar hočeva, lahko delava s svojim življenjem. Drugače lahko živiva. [...] Tu se vse konča.« A poanta je, da se ravno ne konča; da je to, kar se kaže kot konec, v resnici le začetek novega cikla preganjanja in trpljenja. Elektro nemudoma začne tresti po vsem telesu, popade jo silovit krč, Orest pa se ob grozljivem pogledu na sestro ustraši in se ubije.

Za antične junake je značilno, da ravnajo *ex anankes*, po nujnosti, torej pod pritiskom bogov. Zanimivo je, da civilizacija stare in klasične Grčije v svojem jeziku dejansko ni poznala besede, ki bi ustrezala našemu izrazu »svobodna volja«. (O tem je zelo zanimivo študijo napisal Jean-Pierre Vernant.) Klitajmestra in Elektra sta v besedilu Zinnie Harris seveda sodobna lika, na njune odločitve in dejanja ne vplivajo bogovi. Ravnata povsem svobodno, s čimer nosita tudi težo odgovornosti za svoja dejanja. Kljub temu pa se zdi, da vendarle delujeta pod nekakšno prisilo. Morda res ne ravnata po nujnosti višjih sil, pač pa sta zato pod vplivom notranjih stanj, misli, čustev itn., kamor se ugnezdijo duhovi preteklosti. Prek srbečice se v Elektri oglašata duh umrlega Agamemnona, ki bo na simbolni ravni zares umrl šele takrat, ko se bo Elektra maščevala za njegovo smrt. A v trenutku, ko pomiri enega duha, že se pojavi drugi (Klitajmestra), ki preganjanje nadaljuje namesto njega. Iz zgodbe, v katero je ujeta, Elektra nekako ne more izstopiti.

Ko se pojavi zbor kot porota na sodišču, je to zadnji poskus, da se »duhovom preteklosti« vendarle ubeži. A porota razsodbe ne more sprejeti in tako se breme odločitve prenese na duh Ifigenije. »Svoj glas dam za konec, da se to neha,« pravi. In ravno tu se postavlja glavno vprašanje: ali se to sploh lahko konča? Ali se ta pripoved lahko kdaj zaključi? Ali je pomiritev »duhov«, ki preganjajo *ta nesrečni rod*, res mogoča? Zasedanje duhov se v nekem trenutku prevesi v čajanko, na kateri je – vsaj tako se zdi – premirje doseženo. Vprašanje pa je, ali je takšna sprava, kot si jo je na koncu zamislila avtorica, tudi v resnici mogoča. Vsaj za *ta nesrečni rod* namreč velja – če nekoliko obrnem eno izmed Ifigenijinih replik –, da žive ne ženejo samo živi, pač pa tudi mrtvi, in da temu ne morejo ubežati. Ali velja to tudi za nas, pa naj na tem mestu ostane odprto vprašanje.

Bibliografija:

Vernant, Jean-Pierre, 1994: Zasnove volje v grški tragediji. Vidal-Naquet, P., Vernant, J.-P.: *Mit in tragedija v stari Grčiji*. Ljubljana: Študentska organizacija Univerze, 33–58.

Vojnović, Goran, 2013: *Jugoslavija, moja dežela*. Ljubljana: Študentska založba.

Jakob Ribič

OD TANTALA DO ELEKTRE IN ORESTA

Grški miti, ki so grškim pesnikom služili kot snov za njihove pesnitve in tragedije, imajo več verzij in različic. Da bi predstavili karseda enotno pripoved o Atrejevem rodu, smo se odločili večino zgodb črpati iz Najlepših antičnih pripovedk Gustava Schwaba in iz leksikona Antika, ki je izšel pri Cankarjevi založbi.

Tantal: Tantara, Zevsovega sina, so bogovi zelo spoštovali. Bil je njihov zaupni prijatelj, zato je smel poslušati vse, o čemer so se bogovi med seboj pogovarjali. Tantal pa je začel to v svojem napuhu izkoriščati – svojim prijateljem je izdajal skrivnosti, bogovom pa je ukradel nektar in ambrozijo. Da bi preizkusil vsevednost bogov, je dal zaklati svojega sina, dečka Pelopsa, in jim njegovo meso ponudil kot jed. Bogovi so to opazili (razen Demetre) in hrano takoj zavrgli, Tantara pa kaznovali s trojnimi mukami.

Pelops: Potem ko ga je oče dal ubiti, ga je rešila Kloto, boginja, ki prede človeku nit življenja, in ga ponovno obudila od mrtvih. Ko je Pelops odrasel, se je zaljubil v Hipodamejo, hčerko elidskega kralja Ojnoma. Temu je bilo prerokovano, da bo, ko bo Hipodameja dobila moža, umrl, zato se je za mogoče snubce domislil preizkušnje. Če so hoteli za ženo dobiti njegovo hčerko, so ga morali premagati v tekmi z vpregami, v nasprotnem primeru pa jih je Ojnomaos smel ubiti. Vsakemu snubcu je Ojnomaos pred začetkom dirke dal prednost; medtem ko so ti že lahko začeli dirkati, je sam še prej opravil žrtvovanje. Kljub temu da je bil Ojnomaos star, je snubce zaradi hitrih konj vedno ujel in jih ubil. Pelops, ki je za to vedel, se je odločil podkupiti voznika njegovih konj Mirtila. Mirtil je tako pred dirko pokvaril vprego, zaradi česar je voz med preizkušnjo izgubil kolo. Ojnomaos je zaradi tega padel z voza in umrl, Pelops pa dobil kraljestvo in ženo. Da bi se znebil edine priče svoje prevare in da mu ne bi bilo treba pokloniti obljubljeni nagrade, se je Pelops odločil, da Mirtila pahne s pečine in ga ubije. Mirtil je, tik preden je umrl, preklel Pelopsa in njegov rod.

Atrej in Tiest: Tiest je svojemu bratu Atreju, mikenskemu kralju, prevzel ženo Aeropo. Atrej se mu je zato maščeval tako, da je ugrabil njegova sinčka (Tantara in Plejstena), ju dal zaklati in mu postregel z njunim mesom. Tiest se je po tem groznem dejanju odločil pobegniti na varno v Epir, medtem pa sta Mikene prizadeli suša in lakota. V preročišču je bilo Atreju sporočeno, da bo krizne razmere umiril, če pokliče svojega brata nazaj v domovino. Kmalu potem, ko se je Tiest vrnil v domovino, se je ponovno sprl s svojim bratom, zaradi česar ga je Atrej

dal zapreti v ječo. Od tu je Tiesta rešil njegov sin Ajgist (glej zgodbo o Ajgistu), ki je zatem iz maščevanja za svoja umrla brata ubil Atreja. Tako je oblast prevzel Tiest, Agamemnon in Menelaj, Atrejeva sinova, pa sta bila prisiljena pobegniti v Šparto. Tam sta se zaljubila v tamkajšnji princesi – Menelaj v Heleno, Agamemnon pa v Klitajmestro. Agamemnon je Klitajmestro za ženo dobil na silo – potem ko je ubil njenega prvega moža. Klitajmestrina brata sta se zaradi tega Agamemnonu želela maščevati in ga ubiti, a ju je ustavil njun oče, špartanski kralj Tindarej. Po smrti Tindareja je Šparti zavladal Menelaj, Agamemnon pa se je vrnil v Mikene in se odločil maščevati se za smrt svojega očeta. Tako je ubil Tiesta in postal mikenski kralj. (Ajgist se je zatem zatekel na jug dežele.)

Ajgist: Potem ko je Atrej ubil njegova sinova, je Tiest odšel po nasvet v preročišče, v katerem so mu sporočili, da bo otrok, ki ga bo imel s svojo hčerjo Pelopejo, Atreja ubil. Tiest je zato posilil Pelopejo, pri tem pa zakril svojo identiteto. Ko je Pelopeja izvedela za to, da je njen otrok (Ajgist) pravzaprav njen brat in da jo je posilil lastni oče, se je odločila otroka zavreči, sama pa se je ubila. Po Schwabovi verziji je Ajgista zato vzgojil Tiest in se skupaj z njim vrnil v Mikene, po drugih različicah pa je vzgojo Ajgista prevzel sam Atrej, ne vedoč, da gre v resnici za Tiestovega sina. Ko je Atrej Tiesta, ki se je medtem vrnil v Mikene, vrgel v ječo, se ga je odločil ubiti, za to nalogo pa je izbral ravno Ajgista. Ta je v zaporu spoznal svojega pravega očeta in mu pomagal, namesto njega pa ubil Atreja.

Agamemnon: Ko je Paris ugrabil Menelajevo ženo Heleno, se je Agamemnon odločil povesti grško vojsko proti Troji. Na poti je žrtvoval svojo hčer Ifigenijo (glej zgodbo o Ifigeniji). V času Agamemnonove odsotnosti se je Klitajmestra zblížala z njegovim bratrancem Ajgistom in skupaj z njim prevzela mikensko kraljestvo. Ko se je Agamemnon kot zmagovalec vrnil v Mikene, se je njegova žena Klitajmestra odločila maščevati se za smrt svoje najstarejše hčere, Ajgist pa za smrt svojega očeta Tiesta, zato sta ga ubila.

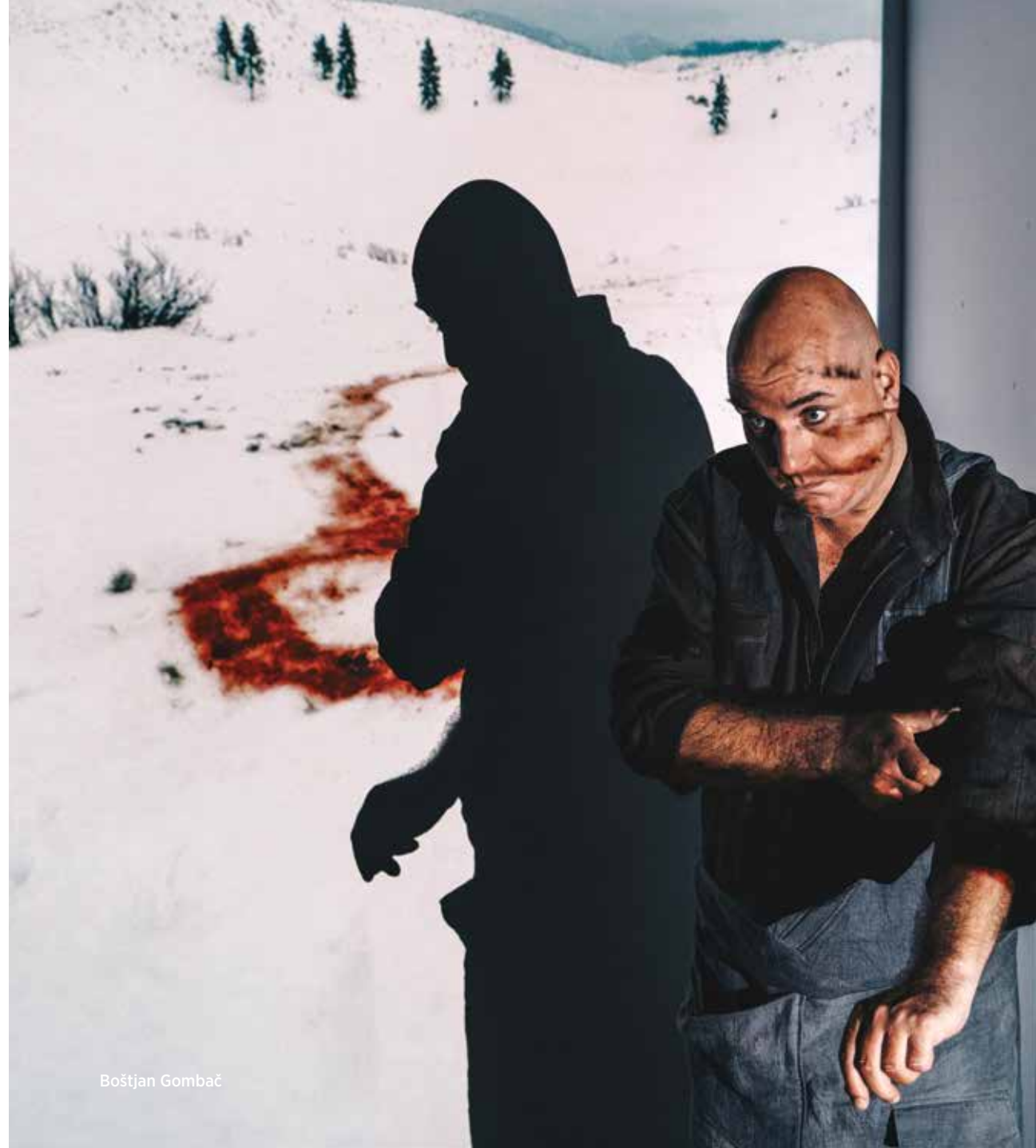
Ifigenija: Agamemnon je nekega dne na lovu ubil sveto žival – košuto, ki je bila posvečena boginji lova Artemidi. Ogorčena nad tem dejanjem je boginja grški vojski, ki se je zbrala v Avlidi, da bi odšla proti Troji, za kazen poslala popolno brezvetrje. Po nekaj dneh čakanja, da bi le zapihal ugodnejši veter, so se Grki odločili posvetovati se z vedežem Kalhantom, kaj naj storijo. Ta jim je sporočil, da se bo Artemidina jeza ohladila le, če bo Agamemnon žrtvoval svojo najstarejšo hčer Ifigenijo. Agamemnon sprva ni bil pripravljen na takšno žrtev, kasneje pa je le ocenil, da bi ga grški vojaki v primeru, da tega ne naredi, iz besa ubili, hčerko pa tako ali tako žrtvovali, zato se je na koncu vseeno odločil, da se Ifigenijo ubije. Tako je Agamemnon naročil, naj Ifigenijo iz domovine pripeljejo v Avlido, pri tem pa Klitajmestri za svojo pravo namero ni povedal. Namesto tega se ji je zlagal, da svojo hčer potrebuje za poroko z Ahilom. Klitajmestra je ugotovila, da gre za laž, potem ko je po naključju v vojaškem taboru zagledala prav Ahila, ki o poroki ni vedel ničesar. Zaradi tega se je, ogorčena nad možovo namero, odločila soočiti z njim, posredovati pa se je odločil tudi Ahil in nameraval rešiti Ifigenijo,

v katero se je medtem zaljubil. A Ifigenija je v zadnjem hipu sprevidela, da bi lahko med Ahilom in vojaki prišlo do hudega prelivanja krvi, zato se je le pustila žrtvovati in Grkom tako omogočiti pohod proti Troji. V trenutku, ko ji je bil zadan smrtni udarec, pa jo je Artemida zamenjala z mrtvo košuto in Ifigenijo rešila ter jo odnesla v svoje svetišče v deželo Tavrov. Tam je živelo divje ljudstvo, ki je vsakega tujca, ki je pristal na njihovi obali, ubilo, mu odsekalo glavo in jo nataknilo na kol. Ifigenija je na Tavridi postala svečenica Artemidinega svetišča in tako je morala te smrtno žrtve posvetiti ravno ona. Po dolgih letih (trojanske vojne je bilo že konec, Agamemnon, Ajgist in Klitajmestra pa so tudi že umrli) je Oresta preročišče v Delfih poslalo prav v deželo Tavrov, da bi iz svetišča ukradel Artemidin kip in ga prinesel v Atene. Oresta in njegovega prijatelja Pilada so domačini po prihodu ujeli in po tradiciji poslali na žrtvovanje v svetišče, v katerem je bila zaposlena Ifigenija. A v medsebojnem pogovoru sta se Ifigenija in Orest naposled spoznala in z ukano zbežala iz tuje dežele.

Orest: Ko sta Ajgist in Klitajmestra ubila Agamemnona, je Elektra skrivaj izročila mladega Oresta sužnju, da bi ga odpeljal na varno. Tako bi lahko v miru odrasel v moškega in se nazadnje vrnil v Mikene in maščeval očetovo smrt. (Po drugih verzijah je Oresta v tujino poslala Klitajmestra zaradi nevarnosti, ki je pretila mestu med Agamemnonovo odsotnostjo.) Nekaj let zatem – po Agamemnonovi smrti – je v Mikene prispel sel, ki je prinesel vest o Orestovi smrti. A izkazalo se je, da je šlo za dobro premišljeno spletko. Mož, ki je prinesel novico o Orestovi smrti, je bil namreč v resnici prav tisti suženj, ki mu je nekoč Elektra izročila dečka, eden izmed odposlancev, ki so prišli z njim, pa je bil sam Orest. Ta se je vrnil zato, da bi umoril Klitajmestro in Ajgista ter tako maščeval očetovo smrt. Po umoru lastne matere pa so Oresta v pest dobile maščevalke zločinov, Erinije, ki so jih Grki imenovali tudi Evmenide (milostljive). Te so ga pognale iz domače dežele v Delfe, kjer je Orest našel zatočišče v Apolonovem svetišču, kamor Erinije niso smele stopiti. Apolon je poslal Oresta v Atene, kjer naj bi o njegovi krivdi odločilo sodišče pod vodstvom boginje Atene. Po koncu pričevanj je sledila odločitev sodnikov, ki pa je bila izenačena, zato je končna razsodba pripadla predsedujoči boginji. Atena se je nazadnje odločila, da Orest ni kriv, in ga oprostila obtožbe. Orest se je nato odpravil v Tavrido, kjer je rešil svojo sestro Ifigenijo, zatem pa se končno vrnil domov in Mikenam zavladal kot srečen kralj. Poročil se je s Hermiono (hčerko kralja Meneleja in njegove žene Helene) in dočakal visoko starost. Umril je, ko ga je kača pičila v peto.

Bibliografija:

Schwab, Gustav, 2005: *Najlepše antične pripovedke*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Howatson, Margaret C. (ur.), 1998: *Antika: leksikon*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Nina Rakovec

Zinnie Harris

TA NESREČNI ROD

Agamemnonova vrnitev · Veja se zlomi ·
Elektra in njena senca

Trilogija iger po motivih Ajshilove *Oresteje*

Naslov izvirnika: *This Restless House*

Prevedeno po izdaji Faber and Faber Limited, 74-77 Great Russell Street, London (2017)

Krstna uprizoritev: The Citizens Theatre, Glasgow, 22. in 23. april 2016

Prevedla **Tina Mahkota**

ZAHVALA

Zahvaljujem se Frances Poet, Georgeu Aza-Selingerju, Jasperju Harrisu, Georgeu Costiganu, Kathryn Howden, Finlayu Welshu, Lucianne McEvoy, Ronu Donachieju, Ianu Dunnu in Jessici Hardwick za pronicljivo podporo v različnih fazah nastajanja tega besedila in za delavnice.

Hvala tudi profesorju Stephenu Halliwellu za seznam literature o starogrški tragediji in za spodbudo.

Brice Avery, tebi sem hvaležna za dolge ure, ki sem jih preživela v tvoji delovni sobi in se pogovarjala o navezanostih, travmah in o tem, kaj vse lahko s psihoanalitičnega stališča spodleti v družinah. (Možno, da sem napačno predstavila tvojo modrost, a upam, da boš sprejela moj dramski prikaz.)

Steve King, hvaležna sem ti za trdo delo v založbi Faber, brez katerega ne bi bilo te izdaje.

Hvala tudi Laurieju Sansomu za podporo in vero v ta projekt od samega začetka, in ker si naročil to besedilo.

Hvala Škotskemu narodnemu gledališču za gorečnost in vnemo v vlogi koproducenta, in hvala vsem v Citizens Theatreu za predanost in trdo delo pri uresnitvi projekta.

Predvsem pa najlepša hvala Dominicu Hallu za vso njegovo natančnost, zaupanje in nadarjenost.

Zinnie Harris

PRVI DEL AGAMEMNONOVA VRNITEV

OSEBE

ZBOR RAZMRŠENIH STARCEV

IFIGENIJA

STRAŽAR

KLITAJMESTRA

JANTA

ELEKTRA

GLASNIK

AGAMEMNON

KASANDRA

AJGIST

DRUŠČINA RAZNORAZNIH PRILIZOVALCEV

PRVO DEJANJE

PRVI PRIZOR

Zbor razmršenih starcev prihaja na oder. Opoitekajo se, šepajo. Nekateri se morda celo plazijo. Če bi imeli imena, bi se ta glasila recimo »prastari«, »nevideči«, »upadlega obraza« ali »izgubljen v lastnih mislih«.

Ko so vsi na odru, se zazrejo v občinstvo in strmijo vanj, ne da bi trenili, predrzno. Eden od njih ima rahel tik, drugi občasno zastoka.

ZBOR: le odvrčajte pogled vi kar

stran glejte

ne bolščite v nas predolgo

obrnite glave žene plemenite

zakrijte si oči z dlanmi možje

res mislite da vas ne vidimo

ko greste mimo

kot da nas ni

zavese zagrinjate

duri zapirate

vidimo vas ko to počnete

zapahnete duri enojno zapahnete duri dvojno

kdo bi vam zameril?

zapuščeni smo

na dežju pozabljeni

tisti ja ki so se jim bogovi odrekli

le kdo bi hotel da tako prečka njegovo posest?

Pogledajo okoli sebe.

le brez strahu nemočni smo

komajda sploh še na nogah

ne bomo se pognali v dir za vami

največ kar zmoremo da vam pomahamo

vseeno pa se nam preveč ne približujte

da česa ne staknete

če mi sežete v dlan mi roka odpade

pustite mojo nogo saj je le štrcelj

zakaj so nas bogovi pustili same? se sprašujete

smo si zaslužili to brezumno stanje?

to trpljenje?

smo jih užalili?

dobro vprašanje

jih prekleli nemara?

postarali smo se, samo to je.

nekateri so blaženi, drugi menda ne

tu ždimo kot opomin

da je treba moliti

storiti kar ti ukažejo

kajti bogovi so brez milosti

življenje pa zna biti dolgo

Strmijo v občinstvo.

res ne bo nihče odšel?

tam so vrata

naj vam povemo da ta zgodba ni za vsakogar

in tudi zabavna ne bo

komedija to gotovo ni

če vam je do smeha poskusite raje drugje

Premor.

no, pa začnimo torej

zgodba se prične

deset let tega bo

prav tu v Grčiji

ženska z imenom Helena

poročena ženska

kraljica

se je preveč lepo nasmehnila drugemu

a odločilen ni bil njej smehljaj

kaj bi se bogovi menili za smehljaj?

to je evfemizem

jebeš evfemizem

ne pobegneš v Trojo da bi se komu »nasmihal«

iztrgana je bila, Paris jo je odpeljal

ne, vlačuga je bila
 cipa, razkrečila je noge
 prekršila pravila zakona, recimo da je to
 užalilo bogove
 in je njen mož kralj Menelaj
 popizdil in je v strahu pred povračilom od zgoraj
 moral ukrepati
 in se z bratom povezati, z našim kraljem Agamemnonom
 in že sta zbrala vojsko da bi jo pripeljala nazaj
 in ja – sledila je vojna
 sveta vojna –
 morda ste že slišali o njej
 strašna vojna ja
 konja se najbrž spomnite?
 če mene vprašate, se je začela že dolga leta prej
 začela se je s tisto večerjo ki so jo postregli Tiestu
 z njo se vse začne
 takrat ko so mu postregli pečena lastna mu otroka,
 prav ima
 a še pred tem je že rod Atrejev bil preklet
 čisto na začetek vsega moramo nazaj
 da razumeli bi pogubo ki zadela je to mesto
 bogovi niso bili nikoli zadovoljni
 mislim da se je začelo z dekletom
 z Ifigenijo
 blagoslovljeno bodi njeno sveto ime
 ne moreš začeti z Ifigenijo
 zakaj ne?
 začne se z orlom
 z orlom ja, na dan izplutja
 celo ti se strinjaš?
 vojski čakata strnjenih vrst da dvigneta sidro in gresta
 po Heleno
 za krmilom dva kralja
 Menelaj in Agamemnon
 svetišča obiskana, molitve opravljene
 nestrpno čakajo da odrinejo in pripeljejo lepoticco nazaj
 domov
 kar se nad njimi vzpneta
 dva orla
 črn eden drugi beli
 prejadrata nebo v širokem loku
 da vsak od mož pripomni
 ju vidite so rekli
 najprej so menili da je to blagoslov od zgoraj

o kakšna sreča, orla letita nad vojskama
 znamenje naklonjenosti bogov
 črn eden drugi beli
 in celo po desni strani
 po strani dobre sreče
 kakšen krasen dan so vsi rekli
 zmaga nam je zapisana, dana od nebes
 ta sveta vojna je res blagoslovljena od samega začetka
 vojski obe iz sebe od navdušenja
 žene se poslavljajo od mož, pomirjene
 trgovci v trdni veri da se bo delovna sila vrnila
 vsem se smeji
 nato pa sta ptiča,
 če si ju поблиže pogledal, tista dva orla ja
 postala – precej grša
 nič kaj prijetna
 prej divja
 in strmoglavila ko sta zagledala zajkljo
 porejeno od zaroda
 in jo prav tam, vojski in množici na očeh
 pri priči razparala
 in požrla
 kljuvaje v zraku njeno truplo
 zaskeli me ko se spomnim
 precej odvratno je bilo če naj povem po pravici
 in nazorno saj veste kako je s tem
 mladički so še dolgo drhteli
 kaj to pomeni, kralj Agamemnon? so tulili vojaki
 kakšno znamenje je to, kralj Menelaj? so spraševale
 trume žensk
 če je to od bogov, kaj nam ti sporočajo?
 kralj Agamemnon ni znal odgovoriti
 enako osupel kot vsi drugi
 ker pa ni maral molčati pred svojim ljudstvom
 je dal poklicati najsvetejšega v mestu
 visokega duhovna in njegovo spremstvo
 in prispel je v pristanišče sveti mož in si ogledal
 razcefrano zajkljo
 požvečil brado
 si pogladil obraz
 to pomeni zmago neke vrste, prav gotovo
 blagoslov je rekel
 množica vtem ponori
 a to še ni vse, doda
 bogovi so vam izdali sklep

majhen postskriptum
 nič vas ne razumem, vaša svetost
 se kralj Agamemnon razdraženo oglosi
 sveti mož pa že povzdigne glas
 ja, zavzeli boste Trojo
 vrnili čast zakonu
 ja, poklali boste trume mož
 ja, pregazili njih trupla ki ste jih pobili
 ampak –
 potem
 pozneje morda –
 tu je zdaj ta neprijetni sklep –
 bogovi vidijo vso to smrt vnaprej in niso zadovoljni
 kaj hočeš reči sveti mož?
 Agamemnon spet
 nemiren
 razdražen
 bogovi menda niso proti nam?
 niso, a ta vojna terja ceno,
 in bogovi hočejo da jo izkusite
 kaj? so zakričali, jasneje povej
 bogovi se niso jasno izrazili, se je glasil odgovor
 mislim pa da terjajo pomiritev

Premolk.

in s temi besedami je kralja pustil v skrbeh
 očeta
 z vojsko, čakajoč odhoda
 izplujmo že
 njegova prva misel
 neumni sveti mož, kaj pa on ve o bogovih in vojnah?
 pojdimo že –
 čim prej
 pojdimo že –
 odidimo in opravimo to prekleto reč
 saj nam je zagotovljeno da so bogovi na naši strani
 a kaj, ko jim vreme ni bilo naklonjeno
 nevihta, orkan
 vsakič ko so izpluli iz pristana, jih je odpihnilo nazaj
 prenevarno je, so rekli kralju da bi odpluli v tem
 vremenu
 ladje so se jim raztreščile na domačih čereh
 bogovi so krivi so vpili mornariški častniki
 vam nisem rekel? se je oglosil sveti mož
 pomiritev terjajo

Premolk.

in tako je ta osamljeni kralj –
 zdaj se bliža del ki vam verjetno ne bo všeč –
 kdor je plašne sorte lahko še vedno odide
 ker zdaj bo malo, saj veste, kar sledi bo –
 razumeti morate kako je možem, kakršen je
 Agamemnon
 on je vendar sveti vodja
 maziljen od samih nebes
 njegovim možem je na krovu že zdaj slabo
 a se niso še niti od obale odtrgali
 njegov brat, ubog in v skrbeh zaradi svojega položaja
 krvoločna množica pa željna zmage
 zato se je oprijel molitve
 šel dol na kolena in ponudil sebe
 poslušal
 napeto
 vse bolj napeto
 dokler
 ni dojel da mora ponuditi nekaj tako mu dragega da so
 se mu
 ulile solze ko je zaslišal odgovor
 nekaj tako dragocenega –
 NE, samo tega ne, je zakričal
 potlej pa bodi preklet, so mu zatulili bogovi v odgovor
 preklet bom, če bom to storil in preklet bom, če ne bom,
 je odgovoril
 ves prepoten
 kaj če boš storil? je rekla njegova žena
 njegova kraljica
 Klitajmestra – njegova edina resnična ljubezen
 zaposlena z njuno novorojenko
 storil kaj točno?
 toda ni ji mogel povedati
 kako neki bi naj izgovoril te besede?
 kaj točno? je ponovila
 on pa je odkimal in jo pustil samo
 storil kaj? je vpila za njim. Storil kaj? Storil kaj?
 in tu zdaj nastopi njegova hči
 tu zdaj, no
 no, kaj je lahko očetu bolj dragoceno kot hči?
 katera koli hči, kaj šele Ifigenija?
 blagoslovljeno bodi njeno sveto ime
 kaj bolj dragocenega oče lahko izgubi?
 Ifigenija je bila njuna prvorojenka
 druga dva sta prišla pozneje – Orest, Elektra – ampak

Ifigenija,
celo kdor ni bil njen oče se je moral strinjati
res je bila nekaj posebnega
neznansko ljubljani otrok, oboževana od staršev
prav nič razvajena ampak –
povej jim o kovčku
o kovčku ki mi skoraj vedno stre srce, moram res praviti
o kovčku?
potlej pa govori vsaj o rumeni obleki
moramo res opisati vse do zadnje podrobnosti?
saj imajo domišljijo, naj sami barve dodajo
ja kaj pa madež, kaj pa podrobnosti?
kaj ti bo zgodba brez obarvanosti?
Ifigenija
blagoslovljeno bodi njeno sveto ime
komaj enajst jih šteje
njeno telo ravno začenja kazati prva znamenja
ženskosti
Ifigenija
oblečena v rumeno
kadmijevo rumeno
z rdečim trakom
in z majhnim kovčkom
barve plavice v roki
kamor je dala vse kar je menila da oče bo rabil na poti
kaj potrebuje mož ko mu je dano postati vojak?
je razmišljala
brez česa ne gre?
bo vedel, kako naj bo hraber tam daleč?
bo znal biti pogumen?
vse dotlej se ni kaj dosti bojeval, se bo znal
boriti?
in tako se je šla pozanimat
repinec
se je glasil odgovor
repinec za surovost
ščepec sploščenege in zmletega v obkladek
repinec za surovost
in borovnica za pretepanje
in tako jih je spravila v kovček
naprsteč za neustrašnost;
česen za vzdržljivost, zmečkan in zaužit surov,
omela, da prežene milosrčnost,
vrba za neustrašnost in predrznost,
gabez proti bolečinam;

regrat, ki ti kri zgosti
duhá prečisti brogovita,
kafra, namočena v olju, ti vlije moč
sladki korec je za pogum
timijan očisti rane, sivka te uspava, ko je nuja.
a nikar ne spi predlogo, mu je rekla
svež se zbudi in začni spočetka, moč imaš na svoji
strani
a ne bodi samovšečen.
kumina za krutost.
oslez in glog za srečo.
sladka lipovina za pozabo.
*Dekle, staro kakih enajst let, oblečeno v rumeno, pride
na oder in gleda starce, ne da bi jo ti opazili. V roki ima
majhen moder kovček.*
edino to je da nič ne bo padlo v pozabo mu je rekla.
Razen onega mesta, ko bo vsega konec. Prišla bo novica
in potem bomo praznovali, jaz, mami in dojenček,
smejali se bomo. Uspelo ti je, odšel si in opravil. Tako
bomo rekli. Celo malček bo govoril. Ratalo ti je, jebemti.
Premolk.
in oče
zdaj prepričan
je v odgovor
hčer prižel k sebi in jo objel
punčko ki jo je nebroj noči zazibal v spanec
tega otroka ki ga je tolikokrat uspaval s petjem
svoje ogromne vojaške dlani ji je položil na hrbet
in jo tesno
tesneje kot kdaj koli prej stisnil k sebi
daj nehaj, oči, nehaj, kaj ti je?
in izvlekel nož
z očmi polnimi solza
ampak, očka, je rekla punčka
je to nova igra? boli me, veš
premočno me stiskaš
to ni igra
je rekel in
oprosti mi ljubica moja
dež ta čas na vso moč lije
bogovi so me pripravili do tega
do česa pa, je vprašala ko je zagledala nož
slutnja groze v njenem pogledu
krik
brezglavi strah jo preplavi

ujeta je dojame
v past očetovih rok
izpusti me
izpusti me izpusti me
kri
se že širi po njeni rumeni obleki
očka je zavreščala
z glasom, kot ga noben otrok ne bi smel nikdar spustiti
izpusti me
kot ga noben otrok ne bi smel nikdar začuti
krik mučilnice
krik nedoumljive groze
rotenje, moledovanje
gotovo je to samo igra
očka
a nož je bil zdaj že zaboden v njen hrbet
in ne da bi gledal, kako ona krili
ga je zasajal še in še in še
in spet
ves zblojen
s tanko črto znoja nad ustnico od naprezanja
in še in še in še
dokler je ni –
Premor.
in jo nato
uvelo in mlahavo
in vso krvavo položil na pesek in dvignil roke proti
nebu zgoraj in rekel
vidite
vidite da sem storil kar ste zahtevali
smem zdaj odpluti zmagi naproti?
Dekle sedi na tleh, pred seboj ima svoj mali modri kovček.
IFIGENIJA: kompas? vem da ga ne potrebuješ. Plastični
krožnik da boš jedel z njega, volnena kapa za mrz in
rokavice? nikar se mi ne reži
nož, da boš izrezal z njim oči sovražnikom. Ga res
nočeš?
nekaj trobelike in volčje češnje za Heleno vlačugo?
razmišljat moraš kot divjak če hočeš zmagat
*Kovček porine predse. Kot bi pričakovala, da ga bo nekdo
vzel.*
Tipje po žepih.
Premolk.
ničesar drugega nimam.
vse sem spravila. vse sem dala v kovček. pa zakaj ga

nočeš vzeti?
prišla sem ti kratko vrsto src na krpo, si je ne bi tiščal
k prsim? Vem da so šivi iz navadnega bombaža, a bi te
s pomočjo kakega uroka morebiti lahko varno prinesli
nazaj –
Premolk.
Oči?
Oblak se utrga. Uljije se dež.
Oči?
Obleka se ji obarva rdeče.
OČI?
ZBOR: jo lahko rešimo?
ona je duh
blagoslovljeno bodi njeno sveto ime
niti dotakniti se je ne moreš
IFIGENIJA: OČI?
ZBOR: res moramo to gledati?
odprite dežnike, zaščitite se
tega ne morem več gledati
noč za nočjo gledamo to deset let že
dovolj
Ob njenem zadnjem kriku ti zledeni kri.
IFIGENIJA: OČI
Zbor odpre dežnike. Dež se že močneje vlije.
Mine trenutek.
Nato dež poneha. Zbor pobesi dežnike.
Duha ni več.
ZBOR: njena mati bi jo bila morala pokopati
strinjam se
in to dostojno, saj je mučenica
saj jo je pokopala
prihitela je dol na pesek ko je izvedela kaj je storil
z obale jo je dala prinesiti
to že
a to ni pravi grob
grob na vrtu – c-c?
dekle bi moralo imeti pravi grob
a, mati torej bi jo bila morala dostojno pokopati?
da jo je oče ubil, to pa je vse lepo in prav? In zdaj je
mati kriva
da punca ne more počivati v miru?!
bogovi so to zahtevali, prav je storil
kaj pa naj bi?
videli smo ga kakšne muke peklenske prestaja, a ga
nismo?

kako je klečal in molil?
tisto je bilo sveto dejanje
ne dovolj sveto –
nikar se ne slepite, bi res radi da nas še huje
prekolnejo?
kdo je to?
kje?
še en duh?
ta noč je njihova
svetilko ima
šš, mogoče nas ne bo videl

Pride Stražar. Oblečen za mraz.

STRAŽAR: kdo so ti glasovi? slišim vas

ZBOR: samo mi, gospod

starci
šepavci
čudaki

STRAŽAR: ne vidim vaših obrazov, vas poznam?

ZBOR: nič slabega vam nočemo

Zbor stopi naprej, dež je medtem ponehal.

STRAŽAR: zahvaljeni bogovi torej

ZBOR: vselej in na vse načine

Ko se nehajo pozdravljati, se Stražar zazre vanje.

STRAŽAR: pomagajte mi vstati
noge imam zanič kot vi

ZBOR: ne moremo vas dvigniti gospod
nekoristni smo. pozabljeni

STRAŽAR: podajte mi roko sem rekel

ZBOR: vidite travo ki raste okoli nas

STRAŽAR: kaj, ničesar ne morete?

ZBOR: sedimo lahko

včasih lahko žvečimo zelo zmehčano hrano
včasih lahko mignemo s skrajno težkim prstom
da preženemo zelo utrujeni mrčes

Stražarju se nekako uspe dvigniti na oder.

STRAŽAR: torej boste morali izvedeti kaj več o sebi
novica nas je dosegla nocoj

tja poglejte

ZBOR: kam?

STRAŽAR: luč

ta noč vendar ni noč ko bi posedali in tarnali
o pohabljenih nogah
kako vas vaši stari zobje bolijo
ta noč je noč za poskakovanje, tekanje, kričanje od
veselja

ZBOR: kakšna novica?

STRAŽAR: najboljša, kar jih je

vidite – tam? Svetlobni signal

Vsi pogledajo.

ZBOR: ne vem prav dobro kam naj gledamo

STRAŽAR: tja prek, naprej – v daljavo

ZBOR: že vidim

jaz pa ne

posodi mu svojo reč za gledanje

STRAŽAR: pa kaj ste slepi ne le obnemogli? Tam prek za
božjo voljo.

ZBOR: še zmeraj ne vidim

če pa narobe gledaš, tja poglej

STRAŽAR: deset let že stražim. Deset let na tistem hribu
gor v nič bolščim. V čisti nič.

ampak nocoj

nocoj prijatelji moji nekoristni –

ZBOR: kar pomeni?

STRAŽAR: kar pomeni? kar pomeni? le najboljše to lahko
pomeni

Troja je padla

samo to lahko pomeni

pomeni da nam je uspelo

uspelo jim je

bogovi so milostni

že res da je deset let trajalo ampak

jim je ratalo jebemti

umaknite se mi da pridem hitro do zvonca

ZBOR: vso hišo greš zbudit?

STRAŽAR: ja

ZBOR: si prepričan?

vso kraljevo hišo?

STRAŽAR: kraljica bo menda hotela vstat

dajte mi kak boljši razlog da se zbudi kraljico

ZBOR: edino to je

kraljica pač

včasih jo je treba prej opozoriti

STRAŽAR: kako to mislite opozoriti?

ZBOR: ne moreš vendar kar vdreti

in, no ja, še ne tako dolgo nazaj

se spomniš preteklosti?

vse bilo je pusto, mračno tu okrog ves čas

bodimo iskreni

in zdaj pa to

dobra novica, blagoslov?

enostavno ne drži vode

se strinjam

STRAŽAR: zbudite se, nakaze

otresite se kraja ali sna v katerem ste bili

ni važno kje

sploh me ne poslušate

odprite ušesa, podplute oči

vidite – ogenj – kot sonce

nikakršen omen ni to

ogenj ki kuri ga stražar moje baže je to

poslednji plamen v dolgi verigi plamenov po vsej Grčiji

vidite

Grki so zmagali

to nam sporoča

Agamemnonu je ratalo jebemti

jebemti da mu je ratalo

in kar je najboljše

domov se vrača

Agamemnon se vrača domov

Stražar pozvoni na vso moč.

DRUGI PRIZOR

*Zaključna faza zasebne zabave v palači. Nikakršno veselo
praznovanje ni to, temveč zgolj ena tistih zabav, ki jih vse
prepogosto prirejajo v palači, z vedno istimi priskledniki in
z gostiteljico, ki prepeva vedno isto pesem, ker je preveč
popila. Nekaj kvirovskega je v zraku, nekaj žensk je morda
preoblečenih v moške, starci pa v ženske.*

*Gostiteljica je Klitajmestra, močno nalita in popolnoma
zdelana, pretirano nakičena in obdana z občudovalci. Stoji
pri mikrofonu in poje v slogu karaok.*

*Zmoti se in mora začeti še enkrat od začetka. Poje
žalostinko za nekom, ki je bil nekoč ljubljen. Pesem ima
refren, pri katerem se ji pridružijo vsi tisti okoli nje, ki še
zmorejo. Nekateri spijo, drugi so zadeti. Trezen ni nihče.
Pesem opisuje občutek zaljubljenosti in pevkino vero, da
bo ljubezen trajala večno.*

*Prepevanje zaznamujeta nekakšna ubranost in kolektivni
napor, da bi le prišli do konca pesmi.*

Pesem se izteče.

*Nekdo kriče predlaga, da bi zapeli še eno. In sicer pesem
o dežju.*

KLITAJMESTRA: to smo že včeraj

UDELEŽENEC ZABAVE: pa kaj

KLITAJMESTRA: prav ampak mi morate dat intonacijo

Zapojejo novo pesem.

*Pride Janta, Klitajmestrina pomočnica, in ji nekaj zašepeta
na uho.*

Priskledniki prepevajo naprej. Vse bolj živahno.

Klitajmestra umolkne.

Zgrabi Janto; še enkrat hoče slišati, kar ji je ta povedala.

Janta ji spet šepeta.

Nihče ne opazi, da je Klitajmestra nehala peti.

Klitajmestra jim pokaže, naj utihnejo. In to takoj.

Izpuli mikrofon iz električke.

KLITAJMESTRA: domov bo treba.

Vsesplošno negotovanje – »kaj pa pesem?« itd.

Klitajmestra suva in drega speče.

konec zabave – zbudite se

me niste slišali?

ne, ne hecam se – se opravičujem resno mislim

ja domov morate

SPEČI: samo sekundo no –

KLITAJMESTRA: tam so vrata, če jih kdo slučajno ne najde
lahko kdo pomaga da bojo vstali –?

Porine enega od gostov, zlije vodo na drugega.

Strašna je, kadar je takšna.

ne vem zakaj se niste že pobrali? Nisem bila dovolj
jasna ali kaj? Niste slišali besed iz mojih ust? Izginite
že – konec zabave

Vsi so presenečeni, kako hitro se je spremenila.

kaj me zdaj tako gledate?! To je moja hiša a mogoče
ni? Moja palača. Saj vas bom še kdaj dala poklicat da
bomo spet kaj zapeli – ampak ne zdaj. Gremo. Gremo.
Adijo. Lahko dobim kozarec vode? Prosim. Mi gre lahko
kdo po kozarec vode? Pa ne ti, ti samo – adijo. Izgini.
Nočem bit groba, ampak –
Pa po mojo hčerko. Naj gre kdo po mojo hčerko,
zbudite jo, če bo treba.

pa malo kave mogoče.

zelo močne. A res preveč prosim?

Medtem so vsi vstali in odšli.

Sama je.

*Brca v smeti na tleh, ki so ostale po zabavi. Ko brcne, en
od električnih inštrumentov močno zahrešči. Udari po
njem in se malce sključi.*

*Za bobni naletji na zadnjega obiskovalca, ki skrčen leži na
tleh.*

Nažene ga.

Zdaj je spet sama in pogleda v nebo.

mater vam.

to? Resno?

Za trenutek se zdi zelo osamljena, stoječ sredi ostankov zabave.

Vzame kozarec vina, ki ga je nekdo odložil. Zvrne, kar je ostalo v njem.

Skozi odprta vrata se prikaže dekle, ki ima na sebi rumeno obleko. Skoraj kadmijevo rumeno.

samo da me ne bi kritizirala

pa ne me zdaj tako gledat.

saj se bom streznila. še zmeraj sem se.

saj veš, da se

ampak zdaj se pa res ne morem ukvarjat s tabo, si res morala prav zdaj prit?

Ob tej uri, prav zdaj si morala prit?

DEKLE: mami?

KLITAJMESTRA: da se me ne bi kaj dotikala, raje niti ne pomislim, kdaj si – še bolj

nazaj stopi, ali pa se celo obrni in se vrni od koder si prišla

stvor peklenski

spaka narave –

DEKLE: mami

KLITAJMESTRA: kako lahko rečeš to besedo – ti si nič, ti si –

prah, senca si

DEKLE: Elektra sem

Elektra, Ifigenijina sestra, je popolnoma enaka kot dekle, ki smo jo videli na začetku.

KLITAJMESTRA: Elektra?

ti pa že nisi Elektra, Elektra je otroček, Elektra je ...

o bog,

Elektra? Oprosti.

o ti otroček moj. Zdaj ne morem mislit, ta novica, jaz pa –

ELEKTRA: so zmagali?

KLITAJMESTRA: kdo če je zmagal?

ELEKTRA: očijeva vojska

KLITAJMESTRA: ja očijeva vojska je zmagala

ELEKTRA: kaj pa oči?

KLITAJMESTRA: ja oči tudi

ELEKTRA: dokončno? dobil vojno?

KLITAJMESTRA: tako je, ljubica moja

ELEKTRA: ni to krasno?

KLITAJMESTRA: je krasno, je. prekrasno

Zasmeje se.

fantastično. Nekaj najboljšega. Mogoče ne za Trojance,

če sem iskrena, ampak za nas pa ja. Ja. Ne bi moglo

bit bolje. Še nekaj časa jih ne bo nazaj, ampak ko

bojo prišli – takrat se bo pelo in plesalo na trgu. Prava

zabava bo to, največja zabava, kar si jih kdaj videla –

pa kdo ti je rekel, da se napravi v to obleko?

ELEKTRA: ti

KLITAJMESTRA: jaz? v tole?

ELEKTRA: rekla si naj jo oblečem, prav to obleko če bomo kdaj prejeli dobro novico

KLITAJMESTRA: mogoče je ta obleka primernejša za kako drugo priložnost, mogoče bi ta obleka morala počakat do velikega prihoda, do takrat ko bojo dejansko tu, pa čeprav ti pristaja, moram reč da ti, mogoče celo preveč. Zato bi jo morala zdaj sleč, ne popackaj je, ne stoj na dežju

Močno jo objame.

ne stoj na dežju

ELEKTRA: mami?

KLITAJMESTRA: nikoli na dežju v tej obleki

me slišiš?

ELEKTRA: kaj je narobe?

Skozi vrata pride drugo dekle. Ifigenija. Oblečena je

v enako obleko. Zdaj je čista, brez krvavih madežev.

Klitajmestra jo opazi, morda malce odreveni, a ničesar ne stori.

KLITAJMESTRA: naporen dan bo danes, samo to je. Vse je treba pospraviti, pometati stran ves ta drek. Že pred leti bi morala pospraviti, in zdaj – lahko mi pomagaš ali pa se vrneš k svojim igračkam. Vsem se nasmihaj, prav vsem. Povej jim, kako si navdušena, če te bo kdo kaj vprašal. Navdušena si, komaj čakaš, da boš videla očeta. Samo to moraš reč. Ratalo mu je jebemti, tudi to lahko rečeš, če hočeš.

Klitajmestra zvrne še nekaj vina, ki je ostalo na dnu

kozarca.

Ifigenija morda pobere enega od inštrumentov, ki so jih gostje pustili na tleh po zabavi.

Ratalo mu je jebemti

Ifigenija začne brenkati.

Klitajmestra odreveni, neprijetno se počuti ob njej.

ELEKTRA: ni mi všeč

KLITAJMESTRA: ni ti všeč kaj?

ELEKTRA: zdaj bo vse drugače, čudno

KLITAJMESTRA: morda bolje

ne sekiraj se, še lep čas jih ne bo nazaj –

ELEKTRA: še nikoli ga nisem videla

KLITAJMESTRA: o pa si ga, samo se ne spomniš.

Dojenček si bila

ELEKTRA: on je vojak

KLITAJMESTRA: tu že ne, tu je samo moški

in vodja, seveda. Kralj.

ELEKTRA: ga bom prepoznala?

KLITAJMESTRA: seveda ga boš, po njegovih širokih rokah, ustvarjenih za dviganje hčere in objeme. Modre oči, ki se mu zasvetijo, ko se mu nasmeheš, gladko obrbit je, vsaj včasih je bil, mogoče ima zdaj brado. Rjavi lasje, rahlo osiveli najbrž, deset let je minilo, a so še vedno mehki, ko se zakoplješ vanje. Mogoče ima kako bojno brazgotino, o kateri boš lahko pripovedovala prijateljem.

ELEKTRA: in če mi ne bo všeč?

KLITAJMESTRA: vzljubila ga boš.

v tem je težava. Absolutno ga boš vzljubila

Drugo dekle spet zabrenka na inštrumente.

zdaj pa se morava premaknit, jaz moram –

še sama ne vem kaj vse moram. Skupaj bova držali

ti in jaz

ta palača se je svoje čase bleščala, dragulj so ji rekli

Spet pride Janta.

JANTA: gospa, več žensk je pred vrati

po vas sprašujejo

KLITAJMESTRA: že?

JANTA: kaj naj jim rečem?

KLITAJMESTRA: reci jim da zdaj ne morejo govoriti

s kraljico

pozneje bojo

lahko dobim kaj za obleč, a nisem že rekla?

JANTA: hočejo da vi potrdite ali je res –

KLITAJMESTRA: kave bi, mi bo kdo že prinesel kavo –

JANTA: sprašujejo kdaj se bojo njihovi moški vrnili

KLITAJMESTRA: razumem kaj bi rade, in to bojo tudi

izvedele, ampak niti ti najbrž nočeš da stopim takšna

prednje? Kako naj jim to potrdim? Tudi jaz sem samo slišala enake govorice kot one

JANTA: možno da bodo vdrle skozi vrata

KLITAJMESTRA: odpelji Elektro v kuhinjo. Pazi da je nihče

ne bo videl če mene ni zraven. Ženske lahko počakajo,

deset let so že čakale tako da deset minut gor ali dol –

in vse to moramo pospraviti, pometati stran vso to

navlako. Vse je v najlepšem redu, ljubica, vse bo v redu.

V bistvu je to fenomenalen dan. Dan za zabavo. Ne

sekiraj se te prosim –

Dekle spet zabrenka po inštrumentih.

počakaj. Imaš kaj proti bolečinam? Grozno me boli glava.

Janta brska po torbi in ji da majhno stekleničko.

JANTA: dve je menda treba vzeti

KLITAJMESTRA: jaz bom štiri.

Klitajmestra zagradi ščepec snovi in posmrka.

JANTA: štiri naj bi ozdravile vsak glavobol

KLITAJMESTRA: bom raje kar osem

Še malo snovi vzame.

Janta ji poda nekaj, da si bo obrisala nos.

vsak bi rekel deset let, toliko časa sta imeli z malo da bi se pripravili, vsak bi rekel da sem si zadnjih deset let večinoma samo to predstavljala kako bo ko bo prišlo do tega in da bom pa ja vedela kaj naj naredim, kaj naj rečem, ampak ...

Dekle spet zabrenka.

ta glava moja.

nekako bom že opravila s temi ženskami in z vsemi drugimi, samo da se oblečem pa bom vsemu kos. Opravila bova tisti del za javnost, ko pa bova sama –

JANTA: nekaj časa bo trajalo da se bosta navadila drug na drugega

KLITAJMESTRA: raje niti ne pomislim

JANTA: korak za korakom

KLITAJMESTRA: leta dolgo nisem bila zunaj, potem pa danes

ti si vse videla ti dobro veš v kaj sem se spremenila.

Ne morem zdaj stopit pred vse

JANTA: še vzemite

KLITAJMESTRA: nekaj časa rabim, zadrži jih

toliko vsaj da se naličim –

Zvonec začne zvoniti.

v kaj sem se spremenila?

JANTA: zvonec zmage

KLITAJMESTRA: mogoče jih bo ta za nekaj časa pomiril?

reci jim da so mi njihovi bogovi naklonjeni, briga me

JANTA: naj jim rečem da se jim bo kraljica v kratkem pridružila?

KLITAJMESTRA: v kratkem že ne, ko bom pripravljena kdaj po to? Nikoli
ko bom – misliš da bom še kdaj imela čisto glavo? da bom še kdaj popolnoma trezna?

JANTA: seveda boste

Janta se obrne k Elektri in jo prime za roko.

pridi, ljubica

Janta in Elektra odideta.

Klitajmestra se začne pripravljati. Pije kavo. Sname del okrasja, ki ga je imela na zabavi. Mogoče si obriše obraz. Drugo dekle spet zabrenka.

KLITAJMESTRA: nehaj s tem. boš že nehala s tem?

bi rada da mi glavo raznese na koščke?

Dekle spet zaigra.

Sanja se mi ne kaj bi rada od mene. Kar koli že misliš, da lahko ukrenem, ne morem. Ne morem sploh. Nemogoče je. Če samo pomislim na to, da jaz – se ti res zdim oseba ki lahko kaj ukrene? Šibka, brez moči, vsa slabotna? Jaz, drobcena bolha neznatna, miš. Črv. Nič nisem. Nula. Lahko da sem te rodila, ampak kaj pa sem še dosegla od takrat?

Lahko zaklenem vrata in ga ne spustim naprej. da ga ne bom nikoli več videla. To ne bi zadoščalo? na bojišču bi bil moral past, tako bi se moralo zgodit. Morali bi ga ujet, zajet, sežgat, pregazit, če je kaj pravice na svetu –

Dekle pride in vzame v roko krpico za obraz. Obriše mater po obrazu.

Z lastno slino.

enostavno ne morem

Dekle se začne umikati.

Brez hrbtenice sem, iztrošena do kraja. Če sem kdaj imela moč, zdaj sem jo izgubila. Zamočila bom, vse bom pokvarila. Ne puščaj me same, ne položi mi te misli v glavo in potem spet izgini.

Ej ej, samo tega ne delaj. Vrni se! Ti si mi jo posadila sem noter, kaj naj zdaj s tem? Ifigenija, tebi govorim!

Pogleda okoli sebe.

Veter premika zavese na oknu.

TRETJI PRIZOR

Trg pred palačo. Nanj so postavili ogromen zaslon, obesili prapore in ga okrasili.

Janta drži v roki veliko krtačo za tla in drgne trg. Nekdo drugi riba stene.

Zbor pride in jo gleda.

ZBOR: ni mi všeč

kaj?

da je tako čisto, grafiti so izginili, pogledajte

če pa to ni škoda

včasih je pisalo Trojanci fuck off, v rit si ga vtaknite

pa tisti trimetrski penis usmerjen proti Troji

kako mi je bil všeč

pa napis »slava mu« tik pod njim

in kam naj se mi zdaj usedemo?

ja, niti stolov ni več –

ne mahu

leta in leta smo posedali tu, ne boste mi zdaj rekli naj

se kam drugam poberemo

ti lažnivost objestna, tako jaz temu pravim

jalovost ti

da greš in prelepiš razpoke s papirjem

ej vrnite nam golobe

naš mah

penise!

Pride Stražar.

Razigrane volje je.

STRAŽAR: no to pa je bilo predvidljivo

ZBOR: kaj hočeš reči?

STRAŽAR: kako so si vsi zavihali rokave in čistijo

vi pa drek pogrešate

ZBOR: navadili smo se ga

STRAŽAR: deset let sem že na tistem hribu gor

samo to vam rečem, ta kraj je fenomenalen

plus to da sem ravnokar dobil novo službo

ZBOR: kakšno službo?

STRAŽAR: ob kovinski pregradi moram stat

in množico zadrževat

ZBOR: bravo

STRAŽAR: ko se bo kralj vrnil, se jih bo na tisoče zgrnilo sem.

ZBOR: čakali bodo da pozdravijo svojega gospoda

STRAŽAR: tudi to

ampak ta dežela je na psu, zdaj pa še to –

ali pa je to tista brca ki jo vsi rabimo.

plus to da je kar koli bolje od tega da moraš buljit v nebo

ZBOR: nekaj pa vseeno ni prav a ne?

STRAŽAR: no pa smo tam

ZBOR: nihče drugi tega ne čuti?

STRAŽAR: današnje novice so dobre, se ne bi potrudili da bomo vsi vžičeni?

ZBOR: ti res misliš da se bo ta rod, po vseh teh mukah zdaj končno umiril?

STRAŽAR: bogovi so nas blagoslovili, kaj vam ni prav?

se res ne bi malo potrudili in zahvalili zahvalili njim tam zgoraj, hvaležni smo vam

in ja, če smo ravno pri tem, palača bo videt kot nova

ZBOR: edino te muhe

STRAŽAR: kaj je z muhami?

ZBOR: no kam so izginile?

STRAŽAR: a zdaj se boste pa razburjali ker so izginile?

ZBOR: golobji drek so odstranili

nimajo se s čim hraniti

ob okna tiščijo in glasno brenčijo, da bi prišle noter.

STRAŽAR: vse kar je prav, se zavedate kaj blebetate?

bogovi so pravkar blagoslovili mesto

dobili za nas to vojno prekleto

hočejo da jih opazimo, zahvalite se jim

opazite jih že

Privleče na dan steklenico.

hvala vam tam zgoraj.

večna slava

Nejevoljno podeli pijačo z zborom.

ZBOR: bogve kaj pijejo oni tam

STRAŽAR: kje?

ZBOR: v Troji

STRAŽAR: kot vdova na svatbi se držite, morate bit

zmeraj tako mrki, mater vam?

ZBOR: lepo si se izrazil

gotovo so vsi mrtvi, ljudstvo trojansko

STRAŽAR: pa ženske?

ZBOR: tudi mrtve, posiljene, da so se končno vdali

STRAŽAR: pa otroci?

ZBOR: tudi mrtvi, zelo verjetno

naj ga kdo utiša

iste bogove imajo, ni tako?

STRAŽAR: za božjo voljo

ZBOR: ne govori tako

pogani so

malo pomisli, kje je zdaj ta logika

nam so se bogovi nasmehnili, njim pa namrščili, e?

STRAŽAR: oni so začeli

ZBOR: otroci so začeli?

STRAŽAR: Paris je začel

če si želiš dobro življenje, ne smeš nikdar živet pod

neumnim vodjem. Nekdo bi to moral vklesat v kamen

in ga vzdlat na trg pred svetiščem. Oziroma še to – če

misliš bit dober vodja, pazi, da ga boš imel ves čas v

hlačah. Nekdo bi to moral povedat Parisu. Helena ni

zate, sončece, ženska je poročena, prijazni se. Kaj pa

je pričakoval? Ne moreš vendar pljunit bogovom v fris

in pričakovat, da se bo vse lepo izšlo

ZBOR: torej so si to zaslužili?

STRAŽAR: absolutno. Smrt, vsi po vrsti.

nam pa naj se nebesa še dolgo nasmihajo.

živeli!

Pijejo.

ej ti tečka, sem pridi

JANTA: ne kliči me tako

STRAŽAR: pridi da boš nekaj spila z nami –

JANTA: kaj sploh delaš tu, kako si prišel sem?

STRAŽAR: tako službo imam

JANTA: tukaj?

STRAŽAR: varovanje

JANTA: potem jo pa opravljaš

STRAŽAR: proslavljam

JANTA: si znorel?

STRAŽAR: cukni malo

JANTA: stran se mi spravi, tu se mora vse bleščat

pa vi tudi, ven

STRAŽAR: to so moji prijatelji

JANTA: se ti meša?

STRAŽAR: zakaj pa ne?

JANTA: grdi so, groteskni

STRAŽAR: pazi malo na jezik –

ZBOR: mi vaju slišimo da vesta

JANTA: odurni

sploh pa se nihče ne sme zadrževat tu brez dovoljenja

pa še smrdiš kot

Stražar se reži.

STRAŽAR: ponavadi te ne moti

JANTA: bi mi že nehala težiti in ubogal, kar sem ti rekla?

STRAŽAR: poslušaj, sončece
 JANTA: nobeno sončece nisem
 STRAŽAR: no prav
 JANTA: prav ja
Stražar odide.
 STRAŽAR: se pozneje vidiva
 JANTA: ne zanašaj se
 STRAŽAR: to vedno rečeš
Janta ga gleda, ko odhaja. Razdražena je.
 ZBOR: nas ne moreš spoditi
   tako dolgo smo že tu da imamo pravico
 JANTA: kakšno pravico?
 ZBOR: vsakršno pravico
 JANTA: res hočete da grem poklicat okrepitev?
 ZBOR: kakšne pa?
 JANTA: varnostnike
 ZBOR: onega tam misliš?
 JANTA: dala vas bom zbrcat od tu in pometat v reko
   pa še noge prej polomit da ne boste mogli priplavat
   do brega
 KLITAJMESTRA: pusti naj ostanejo
Klitajmestra je medtem vstopila skozi ena od vrat.
 JANTA: gospa?
 KLITAJMESTRA: pusti jih
   prav imajo, leta in leta so že tu, danes pa –
 JANTA: ste prepričani?
 KLITAJMESTRA: sem, odidi, vem da imaš delo.
 JANTA: množice se zgrinjajo, nismo pripravljeni na to
 KLITAJMESTRA: nihče ni bil pripravljen na to
   če bi bil kdo pripravljen na to –
   zmagat v tej vojni ni mogoče so nam ves čas govorili
 JANTA: bogovom hvala
 KLITAJMESTRA: seveda
Janta se spet loti ribanja tal.
Klitajmestra škili v svetlobo. Natakne si sončna očala.
   kako dolgo trajaja, da pride ladja nazaj v Grčijo, kaj
   pravite?
   samo tega ne recite da je odvisno od vremena.
   dva dni? Tri?
 ZBOR: težko reči
 KLITAJMESTRA: vse ženske me to sprašujejo
   pa jim ne znam odgovoriti
 ZBOR: mi ...
 KLITAJMESTRA: recite da imam še cele dneve časa.
   včasih ko pogledam skozi okno in vas slišim tu spodaj,

kako momljate v tri dni
 in si zaželim da bi se lahko odplazila med vas, si
 oblekla star plašč smrdeč po vinu in urinu in se skrila
 bi se lahko za nekaj časa skrila?
 nekam tja med vas
 kamor niti duhovi ne bojo mogli do mene?
 tja recimo kjer lahko bi pila iz steklenice –
Seže po steklenici.
   nekdo od vas pa bi lahko zasedel moje mesto?
 ZBOR: gospa?
 KLITAJMESTRA: zakaj ne? mar ni vredno vsaj poskusit?
   jaz pa bi lahko –
   potonila, potonila v zadnjem trenutku svojega –
Zmoti jih hrupen prepir. Mikastenje.
Stražarja zalotijo, kako poskuša odriniti Glasnika.
 GLASNIK: kje je kraljica?
 JANTA: pri ograji bi moral počakat
 STRAŽAR: poskušal sem ga ustavit
 GLASNIK: pošiljko imam zanjo
   osebna dostava mi je bilo rečeno
 JANTA: kakšno pošiljko?
Glasnik izvleče obleko.
 KLITAJMESTRA: kaj za eno sranje?
 GLASNIK: iz trojanske svile
Klitajmestra se vzravna.
   kralj je hotel da dobite nekaj
   kar vam bo sporočalo da nikoli ni nehal mislit na vas
   niti za trenutek
Klitajmestra ne reče ničesar.
Glasnik ji izroči obleko.
   mislim da jo je sam izbral.
 KLITAJMESTRA: preklana je ob strani
   in globoko izrezana
Obleke ne vzame.
 GLASNIK: bi jo prosim vzeli?
 KLITAJMESTRA: mar se ni ves čas vojskoval?
   kaj bi torej mislil name?
 GLASNIK: obleka je bila poslana z ljubeznijo
 KLITAJMESTRA: v pohoti
 GLASNIK: samo to pravim –
 KLITAJMESTRA: da bi jo morala vzeti, ker jo je on poslal?
   to hočeš reč, a?
   naj jo oblečem, da bom vsa seksi ko bo prišel?
Premolk.
Janta opazi zadrego in vzame obleko.

JANTA: bom jaz poskrbela da jo bojo obesili v omaro
 GLASNIK: hvala
 JANTA: že v redu. Prekrasna je
 GLASNIK: svilena
 JANTA: vidim ja
Glasnik se še vedno ne premakne.
 KLITAJMESTRA: je še kaj morda?
 GLASNIK: mislim da se nadeja odgovora
 KLITAJMESTRA: ?
 JANTA: hoče da bi mu ona kaj povedala?
 GLASNIK: pa že ja
   bi želela gospa kaj sporočit možu?
Janta pogleda kraljico.
Kraljica pogleda Glasnika.
 KLITAJMESTRA: ne. V bistvu ne.
 GLASNIK: nič?
Premolk.
 JANTA: gospa, če smem samo –
Janta se obrne h Klitajmestri in ji tiho govori.
 KLITAJMESTRA: kaj je to?
 JANTA: lahko vsaj malo razmisliiva?
 KLITAJMESTRA: kurčeva obleka, preklana ob strani?
 JANTA: nekaj bi morali reč
 KLITAJMESTRA: pizda kaj pa naj rečem?
 JANTA: človek je vendar junak
   po vsem tem prelivanju krvi potrebujejo vendar kako
   veselje. Kralj in kraljica znova združena po vsem tem
   času. Zgodba je idealna –
 KLITAJMESTRA: pa jaz?
 JANTA: nekaj pač recite, da ste veseli ali pa –
 GLASNIK: je kaj narobe?
 JANTA: sploh ne
 GLASNIK: kot bi se sploh ne razveselila novice se mi zdi
 ZBOR: seveda se je je razveselila,
   kako da ne?
 GLASNIK: zakaj bi ga torej pustila čakati –
Klitajmestra globoko vdihne. Skoraj že spregovori. Ustavi se.
 ZBOR: nekaj pa že lahko rečete, a ne?
 JANTA: ni treba dosti
Vsi čakajo, medtem ko Klitajmestra oblikuje besede.
 KLITAJMESTRA: ti samo ...
 ZBOR: ja?
Premolk.
 KLITAJMESTRA: ti samo pridi domov ljubi moj
Vsi zaploskajo. Oglasi se glasba.

samo domov pridi
*Nenaden izbruh veseljačenja, baloni, ples, glasbeniki
 zaigrajo. Nad palačo se dvigne transparent z napisom
 »Samo pridi domov, ljubi moj«. Razvije se divja, brezumna
 zabava, kakršne sledijo dolgotrajnim vojniam. Vse skupaj
 spominja na razbrzdani pustni torek, karnevalski sprevod,
 ulično zabavo.
 Neka ženska iz množice vzame mikrofon in zapoje pesem
 »Najdražji moj, pridi domov«.*

DRUGO DEJANJE

*Naslednji večer. Na vrhu hriba zunaj mesta.
 Tesno objeta ljubimca. Nato eden odrine drugega.
 To sta Stražar in Janta.*
 STRAŽAR: samo minuto mi daj a lahko?
 JANTA: saj si jo imel
 STRAŽAR: ne vem od kod ti energija
 JANTA: nimava dosti –
 STRAŽAR: samo sekundo
 JANTA: nazaj bom morala
 STRAŽAR: to ni naravno
 JANTA: najbolj naravno kar je možno je, daj hitro
 STRAŽAR: ne, ne to, ne dejanje samo, ampak kako hitro
   spet
   bam bam aa-hh in takoj spet bam bam
 JANTA: in kaj je narobe s tem?
 STRAŽAR: da ni razlike kaj je kaj. nobene pavze
   nobenega predaha da bi rekel to je bilo to, to je pa
   nekaj drugega
 JANTA: a se hecaš?
 STRAŽAR: bi se lahko spravila z mene –
 JANTA: resno?
 STRAŽAR: samo sekundo rabim
 JANTA: zakaj?
 STRAŽAR: moški
   včasih rabimo –
 JANTA: razumem
 STRAŽAR: sekundo ali dve
   če lahko počakava eno minuto
 JANTA: ja seveda ampak ...
   kako dolgo misliš?

STRAŽAR: par minut, samo to
Premolk.

JANTA: zelo hitro moram nazaj h kraljici samo da veš
STRAŽAR: kaj pa jutri?

JANTA: tako dolgo bo trajalo?

STRAŽAR: ne hotel sem samo –

JANTA: jutri bo vse drugače, nobenega seksa jutri

STRAŽAR: kaj?

JANTA: stara pravila spet

ne bova se mogla več dobivat na vrhu hriba

STRAŽAR: vedno se bova lahko dobivala na vrhu hriba

JANTA: boš že videl. Samo da bo kralj nazaj pa bo vse
drugače

moški ne smejo tega, ženske ne onega

mogočni bogovi bojo užaljeni, če bo kdo samo kihnil
zunaj zakona

STRAŽAR: zmeraj je bilo tako

JANTA: samo da je bilo kraljici precej vseeno, ne? Lahko
smo počeli kar smo hoteli

STRAŽAR: in to naj bi me zdaj podžgalo?

JANTA: samo pravim da je to mogoče najina zadnja noč
zato pohiti že no jebemti

STRAŽAR: saj se trudim

JANTA: premalo

Premolk.

STRAŽAR: se bom pač poročil s tabo

če se ne bova mogla dobivat na hribu

JANTA: jebi se.

STRAŽAR: zakaj ne?

JANTA: dobro veš, da moram ostat s kraljico

STRAŽAR: če hočeš, bi lahko skupaj šla kam

JANTA: a da bi jo zapustila?

STRAŽAR: ne zgledaš mi kot da hočeš ostat

JANTA: veliko sranje bo še, samo to pravim
začne se pa tukaj

saj si ves fuč, uplahne ti pa je

STRAŽAR: ti pa znaš človeka spraviti v pravo
razpoloženje

Pogladí si lase in natakne očala nazaj.

prekleta sranje

JANTA: ja no, tudi mene je minilo

STRAŽAR: sem opazil ja

JANTA: itak je premrzlo. Hrbet me boli

STRAŽAR: a res?

JANTA: ja res

Janta vstane in odide.

Vrne se in ga poljubi.

JANTA: te bom jutri poiskala ja

STRAŽAR: resno mislim, poročil se bom s tabo

Janta ga pusti samega na hribu.

Stražar se pogovarja sam s sabo.

prekleta sranje

Pogleda dol.

a zdaj si pa spet za akcijo?

v pravem trenutku!

Pride moški.

Agamemnon, kralj.

AGAMEMNON: kdo je to rekel?

je kdo tu?

sranje, nimam svetilke

STRAŽAR: jaz sem, gospod

stražar

AGAMEMNON: potem pa vstani

Stražar vstane.

AGAMEMNON: zdelo se mi je da nekdo preklinja

STRAŽAR: ne sam s sabo sem se pogovarjal

zahvaljeni bogovi gospod

AGAMEMNON: vselej in na vse načine

Agamemnon dvigne predse svetilko.

misлил sem da se na ta hrib ne sme hodit ampak danes

pa se zdi tu zelo živahno

STRAŽAR: določen sloves ima

AGAMEMNON: tako blizu palače?

svoje čase je bil to sveti kraj

nekoč je bilo prav tu svetišče

STRAŽAR: ne bi vedel gospod svetišče?

AGAMEMNON: dolgo me ni bilo tu

povej mi kako se godi mestu

in kraljici

je dobro?

STRAŽAR: sprašujete me po kraljici?

AGAMEMNON: ja

STRAŽAR: v redu je, bi rekel

AGAMEMNON: nič se ne sliši o njej

pa vam dobro vlada?

STRAŽAR: zadovoljivo

AGAMEMNON: kaj pa njeno ljudstvo, jo imajo radi?

STRAŽAR: kar se da

Premolk.

AGAMEMNON: prav imaš, vdan si ji,

ne poznaš me, zakaj bi odgovarjal na vprašanja
o kraljici

zahvaljeni bogovi

STRAŽAR: vselej in na vse načine

AGAMEMNON: dober človek si, takoj sem videl.

ko bom na položaju, ti bom dal službo

STRAŽAR: kakšen položaj pa bo to gospod?

AGAMEMNON: najvišji, upam, ob boku kraljici

STRAŽAR: ne šalite se s tem, gospod

kralj se bo jutri vrnil, ne bo mu všeč kar govorite

AGAMEMNON: to pa res

STRAŽAR: ampak da veste kraljica ni pozabila kar je

storil, pravijo da mu jutri ne bo hotela odpret vrat

AGAMEMNON: česa ne poveš

STRAŽAR: pravijo, da bo raje ...

Ne pove do konca.

AGAMEMNON: zakaj si umolknil?

STRAŽAR: govorce so to, gospod

AGAMEMNON: glej da tudi ostanejo

Premolk.

STRAŽAR: hvala vsem bogovom

AGAMEMNON: v vsem in vselej

Stražar se rahlo prikloni in krene.

STRAŽAR: sranje

AGAMEMNON: ne pobegni

bodi prvi ki me bo pozdravil vsaj to

STRAŽAR: kako naj vas pozdravim? vi ste kralj

AGAMEMNON: kot prijatelj me sprejmi

Pozdravita se.

prvi mož si ki sem ga srečal

menda zmoreš bolj prisrčno kot to?

STRAŽAR: dobrodošli nazaj

AGAMEMNON: kaj si hotel reč o kraljici?

STRAŽAR: bogovi so na vaši strani, sem slišal

deset let in brez ene same praske –

kaj bi bilo lahko huje od tistega, kar ste že prestali?

AGAMEMNON: bom potreboval srečo?

STRAŽAR: vsi potrebujemo srečo.

Stražar odide.

Agamemnon ostane sam na hribu, čakajoč ženo.

Enkrat ali dvakrat trešči z nogo ob tla. Piha si v dlani.

Ozira se okoli sebe, nikjer nikogar.

Pogleda v nebo.

AGAMEMNON: ne zapustite me, tako daleč sem prišel –

Zapre oči in govori nebu.

postil se bom, če tako želite, novo vam svetišče
sezidal –

šel na kolena

Pride Klitajmestra.

Postavi se precej daleč od njega.

S seboj ima svetilko, ki jo zdaj odloži.

Agamemnon vstane iz pokleka.

Sekundo dolgo se gledata, preden spregovorita.

AGAMEMNON: hvala ti

KLITAJMESTRA: ni se mi treba zahvaljevat

AGAMEMNON: hvala, ker si prišla

KLITAJMESTRA: moj mož si, kako ne bi prišla

AGAMEMNON: ne bi ti bilo treba, previdno sem se izrazil

nikakor pa nisi bila obvezana da prideš

KLITAJMESTRA: zanimalo me je

AGAMEMNON: zanimalo?

KLITAJMESTRA: no jutri se bova seveda srečala

silne množice bojo tam ko se bova srečala ampak

AGAMEMNON: tako si lepa

KLITAJMESTRA: nehaj

Premolk.

si ranjen?

AGAMEMNON: neznatno

nekaj starih ran

enkrat so me prebodli, tukaj

a sem si opomogel

spet drugič sem pomislil da bom ob nogo

a sem si opomogel

lobanjo so mi skoraj enkrat zdrobili na tej strani

a sem si opomogel

prsti na nogah so mi skoraj pomrznili

a sem si opomogel

to zapestje sem imel zlomljeno na dveh mestih

a sem si opomogel

hočeš da nadaljujem?

KLITAJMESTRA: razumem kaj hočeš reč

AGAMEMNON: na ducate ran, skoraj vse zaceljene

KLITAJMESTRA: torej so bili bogovi na tvoji strani

AGAMEMNON: bogovi ja

Premolk.

vem da bo treba marsikaj izreč

seveda vem

in vem da deset let ni bilo dovolj da bi mogel najt

prave besede. Dvomim da bi bilo deset življenjskih dob

lahko dovolj

vem da vsakdo v tej deželi misli da sem junak, in vendar – govorila bova če boš ti tako hotela lahko začneva od začetka ali pa se lotiva na koncu storil bom kot boš ti hotela in samo če boš hotela to sem ti hotel reč množice jutri seveda pričakujejo veličastno ponovno srečanje

KLITAJMESTRA: kaj pa obleka?

AGAMEMNON: ta je za množice

butasto morda če je bilo neumno se ti opravičujem – če ti ni bila všeč –

Premolk.

nekaj pa te moram prosit vprašanje

izjava o namenu

dežela naša morda to pričakuje, ampak –

če nočeš, se jutri sploh ne bom prikazal v palači če nočeš, bom obrnil svojo ladjo stran in si poiskal kak drug kraj nikoli več te ne bom nadlegoval in nikoli več se nama ne bo treba srečat če to hočeš

KLITAJMESTRA: če to hočem?

AGAMEMNON: ja

ali pa, če ti ni do tega cirkusa, saj navsezadnje res živiva vsem na očeh, če ti je ljubše da pridem v palačo kot načrtovano, in nato opraviva, kot se spodobi, se pozdraviva, pokaževa, kako ljubeče sva si vdana, nato pa, ko bova enkrat sama notri, zgradiva zid v palači, ki delil bo tvojo stran od moje, in jaz ne bom nikdar več prečkal njega meje ne govoril s tabo razen če me boš ti sama povabila. Vse to lahko storim in še več od tega sama določi vse, po želji če pa še obstaja kar koli – če obstaja majcena kamrica v kateri meniš da bi me lahko ljubila ali me vsaj razumela kaj sem bil primoran storit potlej te prosim da mi poveš ena sama beseda bo zadoščala, ne prosim te da me poljubi samo prijazno besedo mi nameni

Premolk.

vse bo kot boš ti hotela, tako počasi bova šla kot boš ti želela

Premolk.

vem da je preveč kar prosim vem da si preveč domišljam

KLITAJMESTRA: in katera beseda bi to bila?

AGAMEMNON: katera koli

katera koli potihoma izrečena kretnja

ne pričakujem da mi boš lahko takoj odgovorila

KLITAJMESTRA: o pa ti lahko

AGAMEMNON: ne prenašli se, vzemi si dovolj časa

KLITAJMESTRA: zadnjih deset let si načrtoval kaj vse mi boš želel povedat – menda ne misliš da nisem sama prav tako vsa ta leta tuhtala kaj ti bom hotela povedat?

Premor.

in vendar ko zdaj si tu pred mano –

od nekdaj si me begal

celo takrat ko sva bila najstnika. To in to sem si mislila potem pa ko si se pojavil mehko je lahka se zdi

zdaj v tem trenutku

samo napol bi morala pripret svoj um in si te ogledat vsega strtega, obupanega

in že bi te lahko objela

seveda bi te lahko, ljubezen, kakršna je bila najina, ne umre

a kaj ko tisti drugi plamen

ta duh maščevalni

ta drugi glas ki me vodi

najino hčer je ubil

najino hčer je ubil

najino hčer je ubil

AGAMEMNON: šš

KLITAJMESTRA: mi vrešči v ušesu

kako naj ga udušim?

AGAMEMNON: sčasoma morda?

KLITAJMESTRA: sčasoma?

AGAMEMNON: morda?

KLITAJMESTRA: najin otrok je bila, Agamemnon

najino dete, dano nama da bi jo vzgojila

AGAMEMNON: bogovi

KLITAJMESTRA: samo bogov mi ne omenjaj

AGAMEMNON: kaj pa ladje veter?

KLITAJMESTRA: tu zdaj prideva do bistva

AGAMEMNON: samo če boš ti hotela.

samo če boš ti hotela.

kar koli boš hotela.

prav

prav

Premolk.

morda zdaj raje ne bi govorila o tem

tako naj se ne bi odvilo

KLITAJMESTRA: si pričakoval da ne bom izrekla vsega tega?

AGAMEMNON: samo videt sem te hotel

seveda moraš vse to izreč

seveda moraš vse to povedat

in kar koli boš rekla ne bo tisto o čemer nisem sam razmišljal.

to ti najbrž ni v tolažbo in ti nič ne pomeni,

a preteklih deset let sem se počutil kot da se utapljam včasih

razmrcvarjen od žalosti in krivde

ko se je spominjam kako se me oklepa

in z očmi roti

to je bil moj zapor, pekel mu pravim

mar res misliš da sem jo hotel ubit?

ljubil sem to punčko

ljubil kot še nikogar nikdar, res misliš, da sem si kar tako odpustil?

Ifigenija moja, tako okrutno umorjena, in te roke moje kako sem to lahko storil?

vklenil samega sebe v ječo lastne bede

in ja, odslužil sem svojo kazen

KLITAJMESTRA: čemu zdaj torej hodiš k meni?

AGAMEMNON: ker so bili bogovi krivi

ker so bogovi zahtevali od mene kar mi je bilo najtežje dat in sem jim zato tisto moral dat, brez izbire

KLITAJMESTRA: v tem je tudi vsa razlika med nama, jaz bi se bogovom uprla. Se pustila preklet. Raje bi se pustila izruvat z obličja zemlje, kot da bi ji en sam las skrivila.

AGAMEMNON: jaz, ki mi je bilo namenjeno ubijat otroke drugih?

jaz, ki bom pomoril in trpinčil celo mesto

bogovi so pravični

moral sem dojet kaj mi bo izruvat s sveta

moral sem izvedet kaj se pravi družini iztrgat otroka

KLITAJMESTRA: in Ifigenija?

česa se je ona naučila?

kateri »pravični« bog je bdel nad njo?

Premolk.

zakaj si prišel k meni, Agamemnon?

in to takole?

kaj v resnici pričakuješ od mene?

AGAMEMNON: malo miru

ti si edino bitje ki mi lahko odpusti

KLITAJMESTRA: niti lastnemu zagovoru ne slediš bogovi so to zahtevali, torej si svoboden nedolžen

AGAMEMNON: ne v tvojih očeh

KLITAJMESTRA: moje oči niso važne

AGAMEMNON: zame so

Premolk.

mi odpustiš?

Premolk.

KLITAJMESTRA: odpustim? jaz?

sam si rekel da ne potrebuješ odpuščanja

AGAMEMNON: potlej pa me vsaj razumi. Ali pa mi nakloni nekaj upanja da me nekega dne mogoče boš.

Da me ne boš kaznovala s hladnimi besedami in

gnevom namesto z ljubeznijo če bom prišel domov

KLITAJMESTRA: da bi te ljubila hočeš?

AGAMEMNON: vem da preveč prosim

odgovor ti že berem na obrazu

oprosti mi

ne bom te več nadlegoval

Premolk.

bova pač razočarala množico, pa kaj?

KLITAJMESTRA: naj se jebe množica

AGAMEMNON: tisočere ki so pripotovali

KLITAJMESTRA: pa kaj? Kaj od tega je sploh važno?

AGAMEMNON: imaš prav seveda

KLITAJMESTRA: sovražili te bojo

AGAMEMNON: pa naj me

KLITAJMESTRA: vedno me priganjaš

vedno prehitevaš z vsem

Premolk.

AGAMEMNON: da sem najino deklico ljubil menda ni sporno?

naj imajo po tvojem prav bogovi ali ne, in to kar so zahtevali, mar res ne vidiš da že deset let trpim ko se spominjam, in da ne bom nikoli več svoboden, to tudi vidiš?

KLITAJMESTRA: ne vem kaj vidim

AGAMEMNON: edina si ki jo je ljubila kot jo ljubim jaz.

res ne more bit nobene miline med nama?

nobenih nežnih spominov?

Premolk.

KLITAJMESTRA: ne znam več dobro z blagimi besedami

sama sebi se zdim –

težko ti dam kar me prosiš

milino? Jebeš milino

milino ja, kako lepo bi bilo

delit bridkost s tabo

leč tu s teboj, čutit tvoje roke okoli sebe

pogrešala sem te

pogrešala zelo, ne sicer tako hudo kot njo ampak –

dve smrti sem doživela tistega dne

AGAMEMNON: jaz nisem mrtev

KLITAJMESTRA: da pa bi te spustila nazaj?

res sem bila zmešana, vse to kar sem si predstavljala

ovij roke okoli mene – ne, nikar

ne vem katero besedo naj izberem, vidim da nekaj

potrebuješ ampak

AGAMEMNON: kar koli

katero koli besedo

Premolk.

Klitajmestra težko diha. Zmedena je in razburjena.

KLITAJMESTRA: ne približuj se mi

AGAMEMNON: ustavi me če moreš

Približa se ji.

KLITAJMESTRA: ne bo lahko vse to. Nemalo bo trenutkov

ko bova vpila in kričala in bo najin otrok znova stopil

med naju, ampak

pogrešala sem te –

pogrešala tvoj stari jaz, in midva –

midva že ne bova razočarala množice

ljubil si jo, ja, zdaj to res vidim

že takrat sem vedela –

AGAMEMNON: kot spokornik sem živel

KLITAJMESTRA: ja mogoče je to začetek

AGAMEMNON: katera je torej zdaj ta beseda?

KLITAJMESTRA: ta beseda je

nekaj – nevtralnega

ta beseda je uprta v prihodnost a ne obljublja ničesar.

jutri.

lahko te bom sprejela jutri

ni ti treba obrnit ladje in živet sam.

tvoj dom je tu.

nobenega zidu ne bo med nama

ničesar kar bi jaz sezidala

jutri

to je moja beseda

Agamemnon izdihne, kot bi bil dolgo zadrževal sapo.

Skoraj se skruši.

AGAMEMNON: jutri?

KLITAJMESTRA: jutri

AGAMEMNON: ljubim te

KLITAJMESTRA: ne preHITEVAJ

AGAMEMNON: oprost

nisem rekel da –

ampak razumem, preveč –

samo za eno besedo sem prosil, vem

seveda, počasi, rekel sem počasi

KLITAJMESTRA: vse to bo terjalo svoj čas

da se vse to zaceli –

AGAMEMNON: dokler bova živa

tisočletja, kakor dolgo boš hotela

celo večnost kar pač že

hvala ti

hvala ti

Prime jo za roko.

Ona ga prime za drugo.

nekoč sva imela nekaj čvrstega. Mar nisva?

nisva si samo domišljala?

KLITAJMESTRA: seveda ne

Poljubi jo.

veš s kako muko sem te sovražila

skoraj sem zblaznela

AGAMEMNON: pa me ne

Spet jo poljubi.

KLITAJMESTRA: povej mi kako hudo si trpel –

AGAMEMNON: vsak dan

ves čas

ničesar razen lastne muke nisem poznal

Premolk.

Znova jo poljubi, ona pa njega.

KLITAJMESTRA: ob tebi se vedno topim, kako ti

uspe?

AGAMEMNON: obožujem te, zato.

obožujem te, kot ni oboževal še nihče nikogar prej

Spet se poljubita.

Roke ima sklenjene okoli nje.

Še en poljub.

Klitajmestra se mu prepusti in ljubeče reče:

KLITAJMESTRA: kaj je to?

okoli zapestja

AGAMEMNON: to?

nekaj za spomin pač

nič

nekdo mi je dal

KLITAJMESTRA: nekdo ti je dal?

AGAMEMNON: za srečo

KLITAJMESTRA: oh.

kdo?

AGAMEMNON: ne spomnim se

eden od mojih mož

KLITAJMESTRA: tvoji može so to spletli?

AGAMEMNON: ali pa katera od njihovih žena –

moral bi vprašat

KLITAJMESTRA: kateri moški bi podaril svojemu kralju kaj

takega?

AGAMEMNON: potem pa ženska, ni važno

KLITAJMESTRA: ženska?

AGAMEMNON: ženske so bile v Troji –

KLITAJMESTRA: seveda so bile –

AGAMEMNON: deset let smo se bojevali

KLITAJMESTRA: deset let so te za kazen trpinčile lastne misli

deset let si bil v lastni ječi

v nekakšnem peklu si rekel

AGAMEMNON: seveda sem bil ja

ne vem zakaj to nosim

tako dolgo že imam to na zapestju da ne vem več kdo

mi je to nataknil

KLITAJMESTRA: imam lahko zdaj jaz?

Premolk.

imam lahko zdaj jaz?

AGAMEMNON: ne vem, teh zadnjih deset let že

KLITAJMESTRA: prav

AGAMEMNON: imam to vedno na zapestju

KLITAJMESTRA: a tako

drag spomin torej?

AGAMEMNON: komajda

ne, če hočeš

KLITAJMESTRA: kar obdrži ga.

AGAMEMNON: torej razumeš?

KLITAJMESTRA: seveda.

AGAMEMNON: in zdaj čutim da je spet padla zavesa med

naju

KLITAJMESTRA: nobene zavese ni

marsikaj morava prebrodit samo to je

marsikaj prekrmarit

ti si moški

jasno da boš vedno rabil luknjo za fuk

AGAMEMNON: tako grobo

res moraš tako grobo

KLITAJMESTRA: oprost

ušlo mi je

AGAMEMNON: na tu imaš kar vzemi

vso srečo kar je potrebujem imam

KLITAJMESTRA: ne pusti to kjer je

saj ti prav pristaja.

AGAMEMNON: ne bodi zdaj –

KLITAJMESTRA: saj nisem

Trenutek bližine je mimo, ne moreta ga zavrteti nazaj.

Premolk.

ravno ko si govoril da si trpel –

AGAMEMNON: saj tudi sem

Premolk.

zdaj pa te bom pustil

in se vidiva jutri

KLITAJMESTRA: ja

AGAMEMNON: prosim, ljuba, ne delaj tega

KLITAJMESTRA: kaj pa sem naredila?

razumem da si moški

AGAMEMNON: ja drugačna sva kot sva bila nekoč

ampak sva vseeno lahko skupaj, mar ne?

jutri

KLITAJMESTRA: spet ta beseda.

jutri

AGAMEMNON: počasi, počasi se bova zacelila.

obljubim ti

Agamemnon odide.

Klitajmestra ostane sama.

Gleda okoli sebe.

KLITAJMESTRA: stran od mene, duh

pusti me da se bom sama odločila

lahko je hroščem ki imajo strup že v duši ampak ...

nobena strupenjača nisem

vedno sem pravila da če le bi lahko ostala pokončna ob tem moškem, mar potrebujem kake zeli ali ne begaj me, res ni pravično ne vem kdo ali kaj bi morala bit ne vem kaj je bilo to

Pride mlada ženska. To je Kasandra.

Krhka, lepa, pametna.

Pa tudi zelo slabovidna: komaj kaj vidi.

KASANDRA: vrba rase še bolj zadaj rada je v bližini reke, da odločnost prinaša pravijo

KLITAJMESTRA: nisem prosila za pomoč

KASANDRA: slišala sem tvoje vpitje

pa sem prišla

KLITAJMESTRA: kaj pa si ti? čarovnica?

KASANDRA: če s tem misliš njo ki vidi česar drugi ne potem sem

čarovnica ja

KLITAJMESTRA: podlasica kunec preobrazba?

KASANDRA: ne samo ženska

KLITAJMESTRA: v bogove ne verjamem, če je to kaka zviijača

KASANDRA: noben bog nisem

KLITAJMESTRA: še en duh torej?

KASANDRA: nikakor ne

poglej, kri in hrustanec

KLITAJMESTRA: prišla si ko sem zavpila?

KASANDRA: v bližini sem bila

KLITAJMESTRA: kje je torej ta vrba?

KASANDRA: tam naprej

ob reki

lahko te odpeljem tja

a kaj ko imaš grizevec pod nogami

Klitajmestra pogleda v tla.

pravijo da se njegove korenine hranijo s sokom zemlje

pojej ga, pa bo gotovost vzklila v tebi

KLITAJMESTRA: surovega?

KASANDRA: če hočeš

nekateri ga prevrejo in skuhamo čaj

Klitajmestra izpulji več rastlin in jih poje.

in zajčja deteljica –

KLITAJMESTRA: zajčja deteljica?

KASANDRA: čisto blizu tamle

nje liste žveči za bister um ki ti srce nadvlada

KLITAJMESTRA: bo delovalo?

KASANDRA: pazi da je ne poješ preveč

njen učinek je težko zasukat

in oslez morda za odločnost?

ti ga bom nabrala

previdna moraš bit vsi ti drobni trni. Saj imam škarje

KLITAJMESTRA: pa kdo si ti?

KASANDRA: moje ime je nepomembno

zeli sem nabirala tu za večerjo

KLITAJMESTRA: videt si tujka

KASANDRA: iz Troje sem

KLITAJMESTRA: oh

sužnja torej

KASANDRA: ja

KLITAJMESTRA: žal mi je

KASANDRA: ampak sužnja kralju

KLITAJMESTRA: kralju?

a tako

KASANDRA: zvečer mu odejo razmaknem

KLITAJMESTRA: to pa verjamem

KASANDRA: blazine zrahljam

KLITAJMESTRA: in kurca pocuzaš kadar ne more

zaspat?

KASANDRA: ja to tudi

večinoma pa ga samo ujčkam kadar ga oblijejo solze

KLITAJMESTRA: solze? le zakaj

saj je kralj

KASANDRA: svojo mrtvo hčerko objokuje

vso dolgo noč včasih

Premolk.

KLITAJMESTRA: torej si v pasti, revše ubogo

sužnja tuje nesreče

KASANDRA: bolje tuje kot ujeta v lastno

sploh pa nisem prav močno ujeta

poln je dobrote ki jo zdaj čutim v njem

KLITAJMESTRA: kako pripravno

KASANDRA: da bo lepo ravnal z mano mi pravi

KLITAJMESTRA: in? ravna lepo?

KASANDRA: pravi da me bo njegova žena vzela v hišo in

me sprejela kot prijateljico

KLITAJMESTRA: kaj pa ti praviš?

KASANDRA: jaz ne pravim nič.

jaz vem, da naju bo umorila

Premolk.

KLITAJMESTRA: kaj?

zakaj si to rekla?

umorila? Ne govori tako glasno

kraljica je dobra ženska

KASANDRA: tega pa že ne pravijo o njej

pravijo da se ji je zmešalo

v vseh teh letih brez kralja

pravijo da se zapija do onemoglosti in zanemarja svoje žive otroke

pravijo da je v hišo spustila trume potepuhov

KLITAJMESTRA: to ni kraljica ki jo jaz poznam

slišala sem da je prijazna

KASANDRA: ravno nasprotno torej

poskušala sem posvarit kralja mu rekla da ne sme

noter,

naj ladjo obrne drugam

pa je rekel da bo šel k njej na skrivaj in sam presodil

KLITAJMESTRA: to je rekel?

KASANDRA: zato sem mu zavezala trak okrog zapestja in mu rekla

naj ga vedno nosi ker odganja njeno zlo

KLITAJMESTRA: njeno zlo?

KASANDRA: čutim čutim

ubila ga bo in ničesar se ne da storit

kaj šele pregovorit

nobenega svarila ne bo upošteval

vse je zapisano v zvezdah

KLITAJMESTRA: nekateri ne verjamejo več v te stvari

v bogove, v zvezde

KASANDRA: kakšni bedaki

bogovi jih bojo kaznovali če tako mislijo

ta oslez tu

še vedno ga hočeš, mar ne?

Kraljica omahuje, ali naj ga vzame ali ne.

zakaj zdaj oklevaš?

Kasandra vzame kraljičino dlan in si gre z njo po roki navzgor.

Nato se z njo gladi po obrazu.

pa to je ta roka ki me bo ubila

KLITAJMESTRA: nemogoče

kraljica sama na tem pustem hribu?

KASANDRA: ta obraz, ta roka, ki bo usekala, ja

KLITAJMESTRA: molči

niti besede več

KASANDRA: kako naj molčim?

morilka

na pomoč, je kdo tu, morilka

Klitajmestra tepe Kasandro in jo tišči ob tla.

KLITAJMESTRA: molči, norica, niti besede več

KASANDRA: Apolon dovolj prosim

reši me, ta ženska me bo ubila

KLITAJMESTRA: kako bi te lahko ranila?

KASANDRA: vsem bom povedala, zakričala bom

KLITAJMESTRA: torej ti bom vzela jezik

ubila pa ne bom nikogar, nemogoče

Kasandra odrine Klitajmestro.

KASANDRA: pusti me

Klitajmestra jo udari nazaj.

Kasandra pade.

Klitajmestra vzame škarje.

Močno drži Kasandro, ki se ji upira.

Glavo ji stiska pod pazduho.

nikoli me ne boš utišala

Apolon je moj zaščitnik, moj –

KLITAJMESTRA: nisem tista za katero me imaš

blaga sem in prekleto prijazna

Klitajmestra ji odreže jezik.

Kasandra vrešči in se brani, pade vznak, krvavi, zvija se od bolečin.

S težavo se pobere in hoče steči stran.

Klitajmestra jo izpusti. Nato se dodobra ogleda, vsa je poškrapljena s Kasandrino krvjo.

o pekel

kako se je to ...?

o pekel

zapreke ki naj bi jih šele preskočila

očitno sem že preskočila

Opazi, da jo opazuje mala Ifigenija.

če sem prej še dvomila, zdaj ne –

priidi torej duh

splezaj mi na hrbet

če naj to storim potrebujem te na hrbtu

Prikaže se duh majhne deklince in spleza na materin hrbet.

Klitajmestra vstane, zdaj je močna.

In pripravljena.

Odmor.

TRETJE DEJANJE**PRVI PRIZOR**

Zbor stoji pred palačo. Dvorišče je nastlano s kabli in lepilnim trakom. Paviljon je napol postavljen. Dvokrake lestve, kosi opreme in nekaj žarometov vzbujajo kaotični vtis nedokončanih priprav na bližnji slavnostni dogodek.

Zbor pride s polnimi rokami vijoličastega blaga.

ZBOR: ne strpim pri miru

rad bi plesal

ne hodi mi po prstih

oprosti

prezgodaj smo tu se mi zdi

ne bi smeli že priti

kam naj t odložimo?

prepustnico nam je dala

o to pa je srečni dan

lahko počakamo seveda lahko

nič ne bomo v napoto

bi že nehal poskakovati

imam lase počesane?

podaj mi enega tistih cvetov

kaj pa boš z njim?

v gumbnico si ga bom vtaknil

tega pa že ne

kdo mi bo preprečil?

dobro izgledaš se mi zdi

hvala ti

nove ljudi dela iz nas

kdo ve kaj vse bomo zmožni doseči od zdaj naprej

to bi lahko bil nov začetek

si kdaj pomislil – vse to, in mi

Pride Stražar. Umira od smeha.

ZBOR: smo rekli kaj smešnega?

Stražar se ne more nehati krohotali.

nam se reži, ne z nami

tega pa že ne bi

STRAŽAR: kot pavi ste načičkani

ZBOR: kakšni pavi?

STRAŽAR: ko tole vlačite za sabo

ZBOR: no čakaj malo

STRAŽAR: a prav vidim? pa ne da ste se počesali?

si obrisali kozlanje s srajc?

preobrazba temu ne bi ravno rekel

ZBOR: najlepša hvala

del uradne slovesnosti bomo

STRAŽAR: kraljica je nora, kaj naj rečem drugega?

ZBOR: to blago bomo pogrnili na tla za kralja

STRAŽAR: blazna

ZBOR: sama nam bo pokimala kdaj

STRAŽAR: končno in nazadnje

se ji je le utrgalo

ZBOR: poberi se

STRAŽAR: a je še kakšna druga razlaga?

ZBOR: njeni prijatelji smo

STRAŽAR: mogoče ampak

okoli sebe pogledajte, vsa ta

finesa

razkošje

dostojnost

verski blagoslov

zahvaljevanje bogovom

vijoličasto blago

tako se spodobi

kot v starih časih

ampak nosite ga pa vi?

Zbor se spogleda.

ZBOR: kaj je narobe z nami?

STRAŽAR: vam povem kaj je narobe z vami?

ostudni ste

ogabni

tisti del človeške rase ki ga raje niti ne pogledamo

kraljica bi bila lahko prosila za pomoč kogar koli

v mestu

ampak je izbrala vas

se ne bi raje vprašali kako to?

ZBOR: prijazna je

STRAŽAR: po prijaznosti je znana?

ZBOR: vedno nam dovoli biti tu

STRAŽAR: točno ja iz usmiljenja torej

ker se ji smilite vas je prosila da ji pomagata

Stražar začne predstavljati kose navlake.

ali zaradi česa drugega

ZBOR: sama zavist te je

STRAŽAR: a da me je?

ZBOR: vsa ta leta na hribu

so zadala nekaj tvoji duši

ne maraš da se nam je nekaj lepega zgodilo

raje nas vidiš poteptane

STRAŽAR: poslušajte me

vaš prijatelj sem

samo to vam pravim da tu nekaj smrdi

samo to

zato pazite nase

Zboru ta misel ni všeč; polasti se jih nelagodje.

Pride Janta.

JANTA: ste kaj videli Elektro?

STRAŽAR: zakaj? kaj pa je?

JANTA: v svoji sobi bi morala bit

ZBOR: nismo je videli

JANTA: o pekel

STRAŽAR: pomiri se

JANTA: kako pa?

paziti bi morala nanjo

ZBOR: se bo že prikazala

JANTA: in če se ne bo?

STRAŽAR: otroci se vedno

JANTA: kraljica je prišla k meni

glej da bo Elektra v svoji sobi mi je zabičala

ves dan mora bit v svoji sobi

ZBOR: ne sme biti udeležena pri očetovi vrnitvi?

JANTA: ne

ZBOR: to je rekla?

JANTA: pa tudi slišat ne sme ničesar

glej da bo imela okna zaprta

STRAŽAR: mogoče je šla naokoli v sadovnjak

JANTA: v sadovnjak ja

STRAŽAR: jo boš že našla

JANTA: seveda jo bom

še nikoli je nisem izgubila

Janta steče stran.

Zbor ostane.

STRAŽAR: vidite zdaj?

zakaj bi kraljica hotela, da Elektre ni zraven?

ZBOR: kraljica se je spremenila

STRAŽAR: to vem

ZBOR: zadnjih nekaj dni, no dva dni, ne pije

STRAŽAR: absolutno

samo to pravim da je čudno samo to

Stražar odkoraka.

Zbor ostane.

ZBOR: spet me trga v kosteh.

o samo ne spet no.

moja kolena.

DRUGI PRIZOR

Isto prizorišče.

Prikoraka Agamemnon. Sam.

Zdi se, da ga sprva nihče niti ne opazi.

Zato lahko v miru motri in opazuje dogajanje.

Nato pride Klitajmestra.

Na sebi ima obleko, ki ji jo je poslal Agamemnon.

Postavi se dokaj blizu njemu.

Zagleda jo.

In spet motri, kaj se dogaja.

AGAMEMNON: neverjetno dobro izgledaš

vse to, neverjetno –

KLITAJMESTRA: slavju primerno?

AGAMEMNON: več kot to

Spet gleda okoli sebe.

AGAMEMNON: in ta obleka

KLITAJMESTRA: ti je všeč?

AGAMEMNON: seveda mi je

Stopi proti Klitajmestri, rad bi se je dotaknil.

Ta se mu malce umakne.

KLITAJMESTRA: pozneje

zdaj je vaja

AGAMEMNON: pa bo pozneje čas?

KLITAJMESTRA: seveda bo

AGAMEMNON: ker ta obleka –

KLITAJMESTRA: vaja

AGAMEMNON: ja

KLITAJMESTRA: si se zbral?

AGAMEMNON: povej mi kam naj se postavim

KLITAJMESTRA: saj te bojo prišli iskat in ti povedali

še sama ne vem

mogoče tu

AGAMEMNON: je to svetišče?

Premolk.

KLITAJMESTRA: ja, Apolonovo

poskrbela sem za blagoslov

AGAMEMNON: kot del tega?

KLITAJMESTRA: če naj bi midva prišla skupaj

potlej naj bo posvečen

AGAMEMNON: vse to si naredila od sinoči?

KLITAJMESTRA: poslala sem po svetega moža

mu naročila naj vse uredi

AGAMEMNON: res si neverjetna

vse to si naredila zame?

KLITAJMESTRA: za naju
 AGAMEMNON: te res ne smem poljubiti?
 KLITAJMESTRA: ne še.
 AGAMEMNON: si prepričana?
 KLITAJMESTRA: popolnoma
Agamemnon gleda okoli sebe.
 AGAMEMNON: čudovito izgleda, vse to
 KLITAJMESTRA: pa že mora bit spektakel ne največji junak si kar jih je kdaj poznala Grčija
 AGAMEMNON: ti tudi tako misliš?
 KLITAJMESTRA: seveda
Nenadoma jo zaboli v hrbtu.
Skoraj pade.
 KLITAJMESTRA: aaav. Ne v redu sem
 AGAMEMNON: boli te –
 KLITAJMESTRA: in mine samo hrbet pač
Spet se vzravna.
 naj ti na hitro orišem kaj se bo dogajalo
 vstopil boš skozi zahodna vrata
 tam bo majhna gruča, poskrbela sem da bo prišlo nekaj –
 AGAMEMNON: ljudje že stojijo v špalirju na glavni ulici
 KLITAJMESTRA: ti bojo pač morali gledat od daleč, pač pa sem uredila da bo nekaj prijateljev tu z nama ampak ti boš prišel z one strani proti meni
 jaz te bom čakala in rekla približno nekaj kot prišel je glasnik
 trikrat nam bilo je sporočeno da si mrtev bla bla bla lažne govornice o tvoji smrti
 vsa iz sebe sem bila bla bla bla in bla bla bla saj razumeš
 AGAMEMNON: si si vse to zapisala?
 KLITAJMESTRA: zelo jasno mi je kaj bom povedala kako sem cele noči bede čakala novic o tebi bla bla bla pa malo sem pila seveda itd. itd. se zapijala do onemoglosti
 AGAMEMNON: točno te besede boš uporabila?
 KLITAJMESTRA: povedali ti bojo da sem prirejela zabave se povsem izgubila, spustila solzo ali dve
 AGAMEMNON: ni treba da poveš preveč po mojem
 KLITAJMESTRA: po mojem bi morala bit oba iskrena
Spet pade.
Agamemnon vstane in ji pomaga.

AGAMEMNON: vidim kako si trpela ko me ni bilo mogoče še bolj kot sem si predstavljal –
 KLITAJMESTRA: nakar pa končno dobra novica ljudstvo argoško
 naš kralj
 naš junak najbolj ljubljani bla bla bla odveč seveda vse to ampak te stvari morava izreč množica bo ponorela in ploskala od navdušenja
Kraljica prenaša bolečine v hrbtenici, ki se ji kar krivi.
 in potem bo rekla svečenica da morava oba pokleknit pred Apolonovim svetiščem
 AGAMEMNON: lahko kdo nekaj prinese kraljici?
 KLITAJMESTRA: poslušaj me da ti povem še to o svetišču
 AGAMEMNON: si prepričana da ti je dobro?
 KLITAJMESTRA: da se ji zdi je povedala da boš hotel opraviti nekakšno obredno očiščenje
 tvoj oče si je sezul škornje ko se je vrnil
 AGAMEMNON: res je
 KLITAJMESTRA: in prosil bogove naj blagoslovijo tla in zemljo palače
 AGAMEMNON: nebo nad nami
 KLITAJMESTRA: točno
 AGAMEMNON: ja seveda obredno očiščenje, pred očmi množice to mi je všeč
 KLITAJMESTRA: potem pa počakaj, ja zdaj
Pogleda proti zboru.
 hej. Tu bom imela nekaj pomoči
 zbudite se, prijatelji
Zbor prinese vijoličasto blago. Pogrnejo ga po tleh.
 AGAMEMNON: kaj je to?
 KLITAJMESTRA: prosila sem jih da bojo prekrili tla tako da boš ko boš stopil v najino hišo
 AGAMEMNON: to blago je za bogove
 KLITAJMESTRA: in ti si bog upam da nas boš počastil in stopal po tem blagu?
 AGAMEMNON: čakaj – očiščenje to že ampak noben bog nisem, si rekla bog?
 KLITAJMESTRA: da te želimo počastit kot boga sem rekla samo to nič drugega
 AGAMEMNON: kraljica moja, tvoje misli so zmedene, odsoten sem bil, predolgo

s čimer mislim da me preveč častiš tega pač ne morem
 KLITAJMESTRA: trenutek se ne bi mogla vsaj pogovorit?
 AGAMEMNON: ne sili me naj stopam kjer bi moral stopat bog
 KLITAJMESTRA: samo čast ti hočejo izkazat nič drugega sam si rekel da bi rad kako očitno znamenje od mene
 AGAMEMNON: da te vidim tu je vse kar hočem če bi me pozdravili kot boga, bi se bogovi sami razjezili prihrani to blago zanje
 KLITAJMESTRA: in razočaram ljudstvo?
Premolk.
 AGAMEMNON: kaj?
 KLITAJMESTRA: ljudstvo naše je bilo deset let v vojni večina njih je izgubila brate, može, sinove. ti si junak boga nikoli ne uzrejo. za to gre. največja čast je to ki ti jo lahko izkažemo zato jo sprejmi
Agamemnon mora razmisliti.
 stokrat bi palačo ovila z blagom tem da bi te počastila kar si storil praviš storil si ker so to bogovi terjali od tebe
 no prav
 zdaj pa bodi še bogov noge če si že bil njih roka stopi zanje v najino hišo
 AGAMEMNON: in če se bojo razjezili?
 KLITAJMESTRA: čemu bi se? saj si njihov izbranec sam si mi povedal
 AGAMEMNON: ti to res toliko pomeni?
 KLITAJMESTRA: res mi toliko pomeni.
 AGAMEMNON: prav potreboval pa bom pomoč da si bom sezul škornje niti jaz ne bom hodil po blagu, bogovom namenjenem v škornjih ponošenih, od boja krvavih
Klitajmestra pomaha enemy od članov zbora, naj Agamemnonu pomaga sezuti škornje.
 hvala nisem prepričan ali so moje noge kaj boljše neumite –
 KLITAJMESTRA: ti samo hōdi

AGAMEMNON: prav bom hodil zmeraj si bila ukazovalna, sem že čisto pozabil upajmo da s tem ne bom nikogar užalil
Gre proti hiši.
 tako
 KLITAJMESTRA: ti je prijetno pod nogami?
 AGAMEMNON: prijetno prelepo
Klitajmestro spet useka v hrbtu. Pade na vse štiri.
Komaj se postavlja pokonci.
S težavo vstane, opirajoč se na palico.
 je to vse?
 KLITAJMESTRA: vse
Agamemnon stopi z blaga.
 AGAMEMNON: in potem?
 KLITAJMESTRA: in potem greš skozi tista vrata, tik za tabo jaz množica je vsa iz sebe od veselja in zanosa
Skoraj jo posili bruhanje, a se uspe zadržati.
 AGAMEMNON: imam kaj časa da se načikam?
 KLITAJMESTRA: seveda
 AGAMEMNON: in ta srajca. Ima kdo pripravljeno mojo slovesno opravo?
 KLITAJMESTRA: vse je nared
 AGAMEMNON: kot praviš sama dežela ta hlepi po tem da uzre junaka – bom šel po tem blagu seveda bom
Vrne se in jo poljubi.
 bistra dama moja množica bo vzhicena a dovoli da se prej okopljem in obrijem kakšen junak pa bom s tem strniščem?
Odiđe. Skoraj je že pri vratih.
 oh skoraj bi pozabil – zate imam darilo moja vojska mi je dala darilo
 KLITAJMESTRA: kje?
 AGAMEMNON: ženska dobra vstopi
Pokaže proti vratom, a nihče ne stopi skozi.
 res je malce plaha, ampak tu je ženska
 KLITAJMESTRA: omenil si jo ja
 AGAMEMNON: tako dobra je bila z mano vsa ta leta in obljubil sem ji da bo tu lepo sprejeta

včasih mi pomaga pri britju
 KLITAJMESTRA: pomaga ti pri tem?
 AGAMEMNON: no danes zjutraj mi ni, ni se dobro počutila ampak
 saj jo lahko vzameva k nama v hišo, ne?
 KLITAJMESTRA: to bi rad?
 AGAMEMNON: nič mi ne pomeni, ampak ob cesti pa je tudi ne morem pustit
 za darilo sem jo dobil
 nekakšna čast je to menda
 KLITAJMESTRA: razumem
 AGAMEMNON: prava dragotina, plemkinja nekoč v Troji
 KLITAJMESTRA: aha
 AGAMEMNON: kaj bi rekla vojska če bi jo zdaj kar –
 KLITAJMESTRA: seveda potlej pa jo moraš obdržat
 AGAMEMNON: najčudovitejša ženska si kar jih je najboljša kar mi je bilo kdaj dano
 hvala ti
Agamemnon gre k vratom.
Srečen je.
 boš videla da ti bo všeč ko jo boš spoznala
Klitajmestra nagovori zbor.
 KLITAJMESTRA: hvala vam
 dobro ste se odrezali, natanko tako kot sem vam rekla
 zdaj pa odidite, poberite se
 ZBOR: pa saj ste rekli da bomo lahko ostali –
 KLITAJMESTRA: nič več, premislila sem si
 ZBOR: prepustnico ste nam dali –
 KLITAJMESTRA: in zdaj vam jo bom vzela
 ZBOR: to je naša ura
 naš trenutek na soncu
 KLITAJMESTRA: ga je že konec
 svarim vas, poberite se
 ZBOR: ne bomo vas zapustili
 KLITAJMESTRA: na lastno odgovornost
V ozadju zagleda Kasandro.
 pridi že, jebemti mater ti, tvoj gospodar je prosil naj lepo ravnamo s tabo
 zdaj ni čas za ponos
 kakšno srečo imaš da smo tako milostni
 ne moreš pomagat če si Trojanka, to razumemo
Kasandra se ne premakne.
 ZBOR: tebi govori
 raje ji odgovori

KLITAJMESTRA: mogoče me pa ne razume?
 njenega jezika res ne govorim
 ZBOR: stopi k njej, ženska, to je največ kar ti bo kdaj ponujeno
Kasandra čudno zavrešči.
 kaj je pa zdaj to?
 hvaležnost
Spet zavrešči.
 KLITAJMESTRA: menda ne misliš da imam čas stat tu in te prepričevat
 da stopi v mojo hišo prav zdaj ko se mi je mož vrnil domov?
 ZBOR: tolmača najbrž potrebuje
 gotovo je kje kdo, ki govori njen jezik
Kasandra spet zavrešči.
 KLITAJMESTRA: popolnoma trčena. A vidite?
 kaj bi drugega moj mož kot da nam pripelje norico v blaznico s tabo kaj bi drugega
 KASANDRA: Apolon
 Apolon?
 ZBOR: vendar govori
 KLITAJMESTRA: kako naj govori, saj nima jezika?
 ZBOR: kako veste da nima jezika?
 KASANDRA: Apolon mi je dal novega
 KLITAJMESTRA: coprnica KAKO LAHKO GOVORIŠ?
 KASANDRA: po milosti Apolonovi
 KLITAJMESTRA: ne verujem v Apolona, čarovnica ti –
 KASANDRA: ti se baviš s čaranjem ne jaz
 KLITAJMESTRA: kaj, že spet se oglašáš?
 KASANDRA: ne bij me
Klitajmestra se skloni in potegne Kasandro za lase.
 KLITAJMESTRA: čarovnica si mi rekla? dvakrat
 KASANDRA: ti si uporabila to besedo
 moj zaščitnik Apolon bo poskrbel da boš strohnela
 KLITAJMESTRA: res misliš da mu je mar zate in da te bo rešil?
 KASANDRA: vesoljna sila njegovega maščevanja te bo udarila
 KLITAJMESTRA: igra se s tabo
 darilo ti da, in že ti ga vzame
 če ti da jezik, ti ga da samo zato da ga boš lahko spet izgubila
 če obstajajo bogovi, ti rečem, bogovi, bolje nam je brez vas
 KASANDRA: bogokletje se kopiči na vse tvoje grehe

KLITAJMESTRA: nobenih grehov še, jaz sem čista
 stopi v mojo palačo
 KASANDRA: v tvojo palačo naj stopim?
 kar tako svobodno?
 KLITAJMESTRA: čemu bi te ubila, saj nisem sprta s tabo ti si ne bistvena
 pač te je pofukal, pa kaj?
 KASANDRA: usojeno mi je da me boš ubila
 bogovi so tako določili
 KLITAJMESTRA: jaz ne verjamem v bogove, v usodo – kaj neki je to?
 moja roka tebe ne bo ugonobila. Obljubim ti, tu pred pričami.
 starci, glejte to.
 gospodarica lastnih dejanj sem, in pravim vam, da tale ne bo umrla.
 stopi zdaj v mojo hišo
 KASANDRA: ker če ne?
 KLITAJMESTRA: če ne pa ostani na ulici
 po želji
 misliš da mi je mar, kar koli že boš storila –
Stražar se vrne, sporazumeva se z organizatorji za odrom.
 STRAŽAR: gospa, mi smo pripravljeni.
 še malo in lahko začnemo.
 KLITAJMESTRA: prav. Grem povedat kralju, naj se brž okoplje
Odide v palačo.
 ZBOR: otrok nespametni da greš tako užalit ti kraljico ves ta čvek o umoru
 kaj za vraga si hotela reči?
 ne bi smela opletati s takšnimi izrazi
 tu si vendar sužnja
 vojna s Trojo je končana
 KASANDRA: Apolon spravi me od tod
 ZBOR: prismojena je
 STRAŽAR: jo lahko premaknemo?
 KASANDRA: gospodar, ti se z mano igraš?
 ZBOR: kraljica ima prav
 usekana je
 neuravnovešena
Stražar se pogovarja z organizatorji.
 STRAŽAR: množice še ne spustite noter
 KASANDRA: to je ta hiša ki sovraži bogove
 ZBOR: zdaj pa dovolj tega blaznenja
 KASANDRA: prepoznam jo iz svoje more

v kateri nedolžne otročiče sesekajo in lastnim očetom postrežejo za hrano
 mesarjenje in mrcvarjenje
 tu častijo
 celo stene so popackane s krvjo
 STRAŽAR: majhno težavo imamo
 ZBOR: takšna je kot volk
 vse zavoha kar se nekoč je tu zgodilo
 kako ji to uspe?
 kdo ji je povedal?
 KASANDRA: ta hiša je prekleta
 STRAŽAR: o pekel
 KASANDRA: od nekdej je bila in vedno bo
 a danes bomo priča novim skrajnostim novih podlosti mejnikom.
 ZBOR: naj jo kdo ustavi
 STRAŽAR: pomagajte mi da jo odvehem proč
 KASANDRA: prekleta kraljica, strupenjača peklenska.
 Kako lahko to storiš?
 moškemu ki koprnal je po tebi
 STRAŽAR: spremil te bom naokrog
 KASANDRA: prav zdaj ko govorim, snema njegove obleke in gre proti njemu, odpenja si bluzo, kad se polni pridi k meni v vodo mijavka kot mačka kar tudi je kako topla je kópel in kako sladak bo objem mu prigovarja
 ZBOR: nič ne razumemo
 KASANDRA: palec potisne pod pipo
 kakšna je voda preveri
 zdaj še celo stopalo
 voda je krasna, on ženi prikima,
 penis vtrem mu nabreka ob misli na skupno kópel njeno telo, dobro mu znano, a spremenjeno kako koprniti da se je bo dotaknil oh da bosta počela to v kadi ženska zla njen moški slečen brez vsega da bi se ubranil
 ZBOR: počela kaj?
 KASANDRA: in kaj zdaj, kos vrvi
 zdaj prinese kos vrvi
 on je ne vidi,
 še vedno le v vodo strmi in že si jo naslika v glavi svojo ženo, okobal sedé na njem ali pa od zadaj ovije mu vrv okoli zapestij

kaj pa je to jo vpraša?
igra?

vrv napelje močnejše okoli njega
in izvleče nož

igra? jo še enkrat vpraša
penis njegov je zdaj še večji

ugaja mu ta igra
potem pa nož

kraljica izvleče nož ki je za rabo v kuhinji
nož ki z njim zakolje se prašiča

Njeno govorjenje prekinejo kriki.

Agamemnon, nag in ovit v mrežo vrvi, priteče iz palače.

Šepa, in že je ujet.

Klitajmestra, napol oblečena, priteče za njim.

Agamemnon krvavi iz globoke ureznine ob strani telesa.

Spotakne se in počasi pada kot velika žival, iznenada pokošena.

KLITAJMESTRA: jutri!

jutri!

si res verjel?

AGAMEMNON: če pa si –

KLITAJMESTRA: kaj?

nekaj blagih besed?

vrnil si se in mi rekel naj si vzamem čas, kako da si trpel

si mi govoril. o ti prasac svinjski, ti hinavsko prase ti

dvolično. Ti, da si trpel, ti prasac svinjski si trpel

ko si fukal svojo sužnjo svinjsko.

najina hči je vendar bila

AGAMEMNON: Klitajmestra –

KLITAJMESTRA: menda ne misliš da je tu kdo ki ti bo pomagal?

gruča pokvečenih spak, zblojena punca?

vse druge sem poslala domov.

kar tuli če hočeš

mlati in krili na pomoč kot se nekoč je ona

krotovičila nemočno

a niti za trenutek ne podvomi da bom to storila.

AGAMEMNON: na pomoč prosim

kraljica ni prisebna

KLITAJMESTRA: popolnoma prisebna sem

nikoli bolj kot zdaj

Pride k njemu z nožem.

preizkusila sem te.

kaj je bilo močnejše, tvoje predstave o bogovih ali tvoja

lastna nečimrnost?

prepovedano je hodit po blagu za bogove

bogovi so to prepovedali, in če zanje vse storiš kot sam

praviš

celo lastno hčer ubiješ

zakaj ne pokažeš enake ponižnosti tu?

AGAMEMNON: prosim

KLITAJMESTRA: to bodisi šteje bodisi ne!

AGAMEMNON: prosim nehaj s tem

KLITAJMESTRA: hodil si po blagu, ti kup dreka

svetoskrunski.

tvoja prepričanja so prozornejša od papirja

in vendar si ko naj bi ubil svoje dete –

ZBOR: kaj lahko naredimo?

to moramo ustaviti

KLITAJMESTRA: zaradi vojne, in to kakšne? iz golega napuha?

sploh ti ne bi bilo treba na vojno

samo ti si veliki junak samo za to gre

Kassandra mu prihiti na pomoč.

KASANDRA: nikar

KLITAJMESTRA: spravi se mi s poti, naj jo kdo zadrži

povej mi kam naj zadam usodni udarec

umret moraš kot je ona morala umret

AGAMEMNON: ne umri, Kassandra, zame, umakni se

KASANDRA: ne morem –

Klitajmestra maha okoli sebe z nožem. Zbor se približa.

Klitajmestra jih prepodi.

ZBOR: umakni se, ubila te bo

Zbor je medtem zagrabil Kсандro.

tudi nas si preslepila.

to blago je bilo del tvojega načrta

KLITAJMESTRA: imel je priložnost, dala sem mu

priložnost

če bi se izkazalo da je dostojno ponižen

a je raje znova prekel sam sebe

AGAMEMNON: zmešalo se ti je

KLITAJMESTRA: polna krvi sem vseh tistih ki so bili kdaj

žrtvovani

za slavo drugega

povej mi kam si zadal ji usodni udarec?

AGAMEMNON: prosim te, ljubezen moja, ljubezen –

KLITAJMESTRA: no prav, v hrbet in potem v trebuh

moram res sama izbrat?

AGAMEMNON: spametuj se že

KLITAJMESTRA: kje te bo najbolj bolelo?

kje boš trpel najhujše muke ko boš umiral?

AGAMEMNON: nehaj

Klitajmestra seka z nožem.

KLITAJMESTRA: tu in tu

Zabodla ga je, a ne še usodno.

Agamemnon zbere vso moč, kar je premore, da bi jo ustavil.

Prime jo za vrat.

Klitajmestra se ga otrese. Močnejša je, kot je mislil.

Silovito se ruvata, oba obupana do kraja. Trgata obleko, si pulita lase in nohte, izbijata zobe. Boj na življenje in smrt je to.

Končno ji ga uspe pokoriti.

Drži ga za vrat.

Prime ga za glavo.

Rezilo mu položi na golt.

tukaj najbrž

tukaj in tako se bo končalo

Priteče Elektra.

ELEKTRA: mami?

Klitajmestra odreveni.

AGAMEMNON: jo sploh slišiš v tem besnilu svojem?

ELEKTRA: mami?

KLITAJMESTRA: seveda jo slišim

ti sranje kurčevo, kje je moja služabnica?

Janta priteče za Elektro in jo poskuša prestreči.

ti nisem rekla da jo drži noter

JANTA: trudila sem se, izgubila sem jo

KLITAJMESTRA: ujemi jo, odpelji noter –

ELEKTRA: kje je oči, nisi rekla da bom lahko videla očija?

KLITAJMESTRA: odpelji jo noter –

AGAMEMNON: Elektra

je to Elektra?

ELEKTRA: to sem jaz, Elektra.

AGAMEMNON: dete moje ljubo

KLITAJMESTRA: in tako bi ta trenutek le lahko bil lep.

Misliš da?

Misliš da bi to res lahko bil trenutek odprtih rok in

ljubečih objemov res misliš da boš tega deležen?

poglej očeta, Elektra

le oglej si ga kajti zdaj ga vidiš zadnjič

kako je podobna sestri se ti ne zdi?

AGAMEMNON: zalega strupena

si res prilezla iz pekla?

KLITAJMESTRA: ja in še od dlje

onkraj pekla sem bila

zapri zdaj oči ljubljena moja

draga Elektra

obrni glavo

ta človek ni možki ki bi mu lahko rekla oče

ta človek je morilec otrok

zapri oči sem rekla

nočem da vidiš

naj nekdo stopi k Elektri

naj poskrbi da bo zaprla oči

Janti.

ti, ti ji zapri oči

JANTA: ne bom

KLITAJMESTRA: vselej ubogaš kar ti ukažem

JANTA: zdaj pa ne bom

Klitajmestra zakliče zboru.

KLITAJMESTRA: potlej pa vi, prijatelji, nekdo od vas naj ji

pokrije oči

ZBOR: ne moremo

po vaši zaslugi spet smo nemočni

rekli ste da smo nič

KLITAJMESTRA: PROSIM NAJ JI NEKDO

zapri oči Elektra, tega res ne smeš videt

naj se že kdo kdor koli naj stopi za njo

Janta se je medtem pridružila zboru.

Nihče iz zbora ji noče pomagati.

Iz teme stopi Ifigenijin duh.

Postavi se za Elektro, svojo sestro.

Roke ji položi čez oči.

no prav, tisti ki nočete sodelovat pri tem pogledjte stran –

tisti ki bi nocoj radi dobro spali zasukajte glave

noben od vas ni moj prijatelj

AGAMEMNON: ne

Klitajmestra mu prereže vrat.

Zboru se izvije nekakšen zadihani stok. Ali pa je to Zemlja sama, ki kriči na ves glas?

Klitajmestra dvigne Agamemnonovo glavo.

KLITAJMESTRA: vidite zdaj svojega junaka

vidite svojega poraženega kralja

vidite kralja Agamemnona, klavca otrok

V zboru zavlada zmešnjava.

ZBOR: ženska prekleta

ne boš se izvlekla

KLITAJMESTRA: mislim da sem se pravkar –

ZBOR: množica ni daleč

KLITAJMESTRA: menda ne mislite da bojo prihiteli in se

spopadli z mano?
 Predolgo ste že stari
 ZBOR: poklicati moramo na pomoč
 zbrati vojsko
Klitajmestra se glasno reži.
 KLITAJMESTRA: vojsko, ki jo boste vi vodili?
 ZBOR: to je prvi korak v smeri tiranije
 KLITAJMESTRA: pravici je tu bilo zdaj zadoščeno, in vi ste mi pomagali
 ZBOR: ne mešaj nas v to kaj lahko storimo?
 KLITAJMESTRA: veselite se, to lahko storite!
 slavite z mano
 opravila sem
 opravila sem kar je moja hčerka terjala
 lahko da sem se ji izneverila kot mama v marsičem
 lahko da česa nisem opazila in sem raje stran pogledala
 že to da sem dopustila da je bila umorjena
 da sem spregledala nevarnost ki ji je pretila
 takrat sem se ji izneverila.
 danes pa ne.
 danes sem opravila s tem.
 mama sem, in moja naloga je opravljena.
 zdaj pa se ga napijmo
 za vsako žensko ki pestuje dvom
 za vsako žensko, ki skrb jo razjeda molče
 pijte z mano
 ZBOR: zblojena je
 objestna
Klitajmestra se obrne h Kasandri.
 KLITAJMESTRA: in poglej kri enega imam na rokah ne krvi dvojice.
 spremenila sem svojo usodo
 svobodno voljo imam
Kasandra ji pokaže, da je zabodena in da krvavi iz trebuha.
 s tabo nisem sprta
 kdo ti je to storil?
 KASANDRA: vi, gospa, ko ste mahali z nožem
 KLITAJMESTRA: ne
Kasandra pade vznak. Še vedno krvavi.
 NE
Klitajmestra se vrže k njej in jo pobere.
 ti ne boš umrla. Ne umri samo zato da bi mi kljubovala
 dihaj, dihaj.
 prekleta bodi

ti ne bi smela tu umret –
Kasandra se sesede.
 ne ne ne
 naj mi kdo pomaga
 naj ji kdo pomaga
Janta je zdaj del zbora.
 ZBOR: tu nimate prijateljev
 KLITAJMESTRA: nedolžna je, še ena nedolžna
Ujčka Kasandro.
 ne moreš bit mrtva
 ZBOR: tako je bilo zapisano od bogov
 vi pa ste rekli da tega ni
 KLITAJMESTRA: ne plašite me
Moški, Ajgist, stopi skozi vrata.
 AJGIST: dovolilnico imam mater vam
Zagleda krvavi prizor.
 AJGIST: torej si le storila –
Klitajmestra mu ne odgovori.
 KLITAJMESTRA: mislil si, da ne bom
 AJGIST: pa je pošteno opravljeno?
 KLITAJMESTRA: kralj je mrtev, če to misliš
 AJGIST: odlično
 KLITAJMESTRA: odlično pa že ne.
 to poglej, še ena žrtev
 AJGIST: sužnja
 KLITAJMESTRA: ne bi je smela ubit, nje ne bi smela
Ajgist gre h Kasandri in si jo ogleda.
 AJGIST: ni važno
 KLITAJMESTRA: hotela sem da bi bilo drugače
 AJGIST: meni bi morala pustit da bi jo
 KLITAJMESTRA: mogoče sem se motila, mogoče bogovi
 vseeno obstajajo
 AJGIST: velikokrat bi bil to storil
 KLITAJMESTRA: ona ne bi bila smela umret tu
 AJGIST: iz maščevanja
 KLITAJMESTRA: čigavega?
 AJGIST: draga moja, vidim da ne razmišljaš z glavo
 tvojega seveda
 pa tudi mojega, ko je njegov oče skuhal in postregel
 moja brata za večerjo
 KLITAJMESTRA: in kaj če bi jaz oklevala?
 AJGIST: bi se ti bil pridružil od zadaj
 KLITAJMESTRA: o pekel dež
 si ga čutil? čutila sem dež
 ZBOR: na nas ste pozabili

že res da smo stari
Ajgist se zasmeje.
 AJGIST: to je torej dan pravice
 za kraljico in zame
 res ne vidite?
 ZBOR: to ni pravica
 boriti se resda ne moremo več, zgodbo pa znamo
 povedati
 in vsem bomo povedali kaj smo videli
 AJGIST: bistva očitno niste dojeli
 ZBOR: šestero nas je
 JANTA: sedmero
Ajgist jih gleda. Začuti njihovo neodobranje, nato se jim približa in stisne Jantino glavo pod pazduho.
 KLITAJMESTRA: Ajgist – v nebo poglej
 AJGIST: pravijo da resno mislijo
 tako bi jim moral izkazat čast da bi jih držal za besedo
 KLITAJMESTRA: nepomembni so –
 AJGIST: pravili bojo zgodbo o tem kako je dočakal svoj konec.
 in mi vsi jo bomo povedali
Tako močno stiska Janto, da jo zabolí.
 ZBOR: dovolj
 AJGIST: naj reče da bo povedala zgodbo
Janto zelo boli. Zacvili.
 ZBOR: boli jo
 AJGIST: ena vaših je zdaj, pa jo zaščitite
Še močneje jo stisne.
Janta tuli od bolečine.
 ZBOR: no prav, bomo povedali
 AJGIST: kralj je padel v kopalnici. Udaril se je v glavo.
 ZBOR: kralj je padel v kopalnici udaril se je v glavo
Ajgist se obrne k Janti.
 AJGIST: pa ti?
 JANTA: padel je
 AJGIST: nisem te slišal
 JANTA: padel je
 AJGIST: kdo ga je videl?
 ZBOR/JANTA: vsi smo ga
Ajgist jih pogleda.
 AJGIST: kaže da se je vaš odpor strl na prvi preizkušnji
Zareži se, nato pa podvomi, ali jim lahko zaupa.
 mogoče bi vseeno dokončno opravili s tem?
 KLITAJMESTRA: ne, pusti jih, naj odidejo –

glej, nebo postaja črno
 AJGIST: če bo samo eden od njih prelomil besedo bo dovolj
 KLITAJMESTRA: za danes je bilo tu vsega dovolj.
 greva noter hitro
 AJGIST: plevel so ti ljudje
 ZBOR: že mogoče da si nas utišal bogovom pa to ne bo vseč
 AJGIST: bogovom?
 KLITAJMESTRA: kdo govori o bogovih?
 AJGIST: ti in jaz imava moč v tej hiši.
 skupaj ali ne
 ZBOR: bogokletstvo
 AJGIST: izginite
 poberite se mi spred oči
Zbor odhaja.
Ajgist jih prestraši, ker zarenči nanje kot pes.
Stečejo.
Vrne se h Klitajmestri.
 KLITAJMESTRA: noter morava. Nevihta se pripravlja –
 AJGIST: ne bom se pustil ustrahovat moškim kot so ti.
 sploh pa imava čas na svoji strani. Vsi so do grla siti bojevanja.
 In ženske so preveč utrujene.
 nocoj vsi samo fukajo do onemoglosti,
 briga jih kaj se je tu zgodilo
 samo to si vsak želi da bi bilo to mesto močno, in prav to
 jim bova midva dala
 KLITAJMESTRA: noter hočem
 AJGIST: naj bo, Argos lahko začneva obnavljat jutri
 KLITAJMESTRA: jutri?
 AJGIST: ja, jutri
 ko se bojo zgodile vse dobre stvari
 KLITAJMESTRA: skupaj?
 AJGIST: kar koli boš hotela, v koraku drug z drugim
 ali z ramo ob rami
Ponudi ji roko, ona jo vzame.
Dež se zdaj močno ulije.
 KLITAJMESTRA: o pekel
 AJGIST: drži se me, ne omahuj
 KLITAJMESTRA: kaj ne vidiš? To je novo prekletstvo
 AJGIST: samo vreme pač, kratek naliv
 KLITAJMESTRA: zakaj ravno zdaj, zakaj na naju?
 AJGIST: pridi moja gospa

Ajgist jo podpira pri hoji proti palači.

Klitajmestra se spomni svoje hčerke.

Iztrga se mu.

KLITAJMESTRA: Elektra.

Elektra pojdi z nama

Elektra ne odgovori.

Elektra, ljubica –

Prosim? Pojdi z nama noter.

AJGIST: bo že prišla, ko bo hotela

KLITAJMESTRA: ampak ona je del tega, del najine prihodnosti

AJGIST: bo že prišla, a ne da boš?

KLITAJMESTRA: moja draga?

Elektra ne odgovori.

AJGIST: premlada je da bi razumela

pridi, naj najprej tebe spravimo noter

Klitajmestra vpije med hojo.

KLITAJMESTRA: ne stoj na dežju –

Odideta brez nje.

Elektra ostane sama na odru s truploma.

Dež močno pada.

Elektra se skloni k očetu.

Dvigne njegovo truplo in ga objema.

Pride Ifigenija in objame Elektro.

Ujčka jo. Gladi ji lase.

Nekaj ji govori na uho. Skoraj kot uspavanka zveni.

IFIGENIJA: duhá očisti z brogovito.

oslez in glog prineseta ti srečo

materina dušica in žametnica lepe sanje

sladka lipovina pa pozabo

Dež ne neha in ne neha.

DRUGI DEL VEJA SE ZLOMI

OSEBE

MESAR

CELIA

KLITAJMESTRA

ELEKTRA

AJGIST

ZDRAVNIK

OREST

PRVI PRIZOR

Dvorni mesar pride na oder.

Pripravlja si čaj.

MESAR: zdravnik je rekel mogoče ji je vroče –

in smo odprli vsa okna v sobi

zdravnik je rekel mogoče jo zebe –

in smo zakurili

zdravnik je rekel naj pokusi malo juhe

in smo skuhalo juho

poskusimo z mrzlim obkladkom na koži, je rekel

poskusimo z vročim obkladkom na koži

poskusimo z iglami pod nohti

s peresi po stopalih

s trobentami v uho

ni trznila ni

ni trznila ni za trenutek se ni dvignila in nas pogledala

zdravnik je vsaj iskren česa takega še nisem videl je

rekel, čista uganka

vse knjige sem prebral, nakar sem jih še enkrat

Premolk.

in potem se oglasi kralj – to bo pa zdaj treba uredit

in da postaviti napis v mestu

previden mora bit,

nihče tam zunaj ju v resnici ne mara

menda ste imeli slavje, kraljica se noče zbuditi

hvala kurcu

prizgimo ogenj, zaplešimo okoli njega

upajmo da bo na tak način umrla

kralj pa obesi sporočilo

bogata nagrada

za tistega ki jo bo predramil iz sna

in so prihajali, čakali v vrsti pred palačo

drobne starke

drobni starci

mladina, čudaki

totalno normalni

poskusite s tem, zbudilo je mojega otroka

k temu bogu molite, ozdravil je hromca

drugačen napoj, drugačna molitev za vsako uro

nič ni delovalo, kje pa

kralj je medtem že zbesnel

poberite se bebci neumni

poberite se, kaj res nihče ne zna zbuditi moje žene?

Premolk.

moral bi se vam predstaviti

mesar sem tu

mesar sem bil in bom

mesar že od desetega leta

večina služinčadi je tisto noč pobegnila

hitreje kot so jih nesle noge so šli v dir

kri na kamnitih tleh, in so šli

razen mene

saj, kam pa bi lahko šel?

prej sem bil mesar

kaj naj bi počel potem?

zdaj sem kuhar in čistilec

kar je treba postorim

vsako uro ji skuham čaj

natanko ob uri ker ko se bo zbudila –

no, žejna bo po takšnem spancu

Pride Celia, služabnica.

Pogleda mesarja, mesar pogleda njo.

CELIA: ne vem zakaj se tako trudiš

MESAR: ne začenjaj

CELIA: sedemnajst dni, situacija je jasna

MESAR: zbudila se bo

CELIA: tff

to si rekel včeraj in predvčerajšnjim

že zdavnaj bi se če naj bi se sploh

Pobere kup rjuh in odide.

raje pojdi kopat grob ne pa kuhat čaja

Mesar ostane sam s skodelico in krožničkoma.

DRUGI PRIZOR

V kraljičini spalnici.

Mesar prinese skodelico čaja.

Elektra motri mamo.

Mesar odloži čaj.

Hoče oditi.

ELEKTRA: ne odidi še prosim

Mesarju je neprijetno.

MESAR: kje je kralj?

ELEKTRA: nobene koristi od njega

ti si ji najbližji prijatelj

Mesar jo gleda.

ja saj vem ne bi se smela pogovarjat s služinčadjo

ampak

deset ur sem že tu

sama

in

moji mami si zelo pri srcu

vem da delaš v kuhinji

MESAR: že vse življenje ja

ELEKTRA: vem da si ti očistil kamniti tlak

tisto noč

Premolk.

vem da so se skoraj vsi drugi pognali v beg, ti pa si vzel

vedro in pomil kri s tal

ne bi ti bilo treba

Premolk.

in vem da si me ti dal spat

ničesar se ne spominjam o tisti noči, ampak mi je

mama povedala

pokazala je nate na vrtu nekega dne ko si vlekel tele

in rekla

tisti mož tamle

on te je dal spat tisto noč

tisto strašno noč

njemu lahko vedno zaupaš

pobral te je s tal ko jih je pomil in te odnesel v tvojo

sobo

Premolk.

MESAR: samo to sem storil, kar –

ELEKTRA: hotela sem reč –

lepo od tebe

vso noč bi ostala zunaj če ne bi bilo tebe

Premolk.

drugačen si od drugih
oh saj naredijo kar jim kdo reče vseeno pa
pač imaš občutek da nas prezirajo
ampak ti pa –
ti nisi tak kdo ve zakaj

Premolk.

popolnoma enaka je, mar ne? Ne bolje ne slabše
MESAR: izvolite, tu imate čaj
ELEKTRA: lažje bi bilo če bi mi bili običajna družina
take stvari se dogajajo v običajni družini in lahko rečeš,
tudi prav
to ima opraviti s telesom
kri ali žile nekaj pač v kitah
to pripada fizičnemu svetu
ampak v naši družini pa –

MESAR: zdravnik bo našel zdravilo

ELEKTRA: kralj razmišlja da bi zdravnika odpustil
nima več potrpljenja
vsak čas ga dal bo zapret in pretepst

MESAR: drugega zdravnika bo našel, boljšega
zdravnika

ELEKTRA: oba veva, kaj je to.
ne glej me tako nisem bebasta
to je preganjanje.

Premolk.

ne reci da ni
ravno ti od vseh drugih bi to moral vedet
začelo se je na obletnico, na tisoči dan
menda nisem edina ki je opazila da

MESAR: mislim da bi morali govoriti s kraljem

ELEKTRA: kralj je butast, samo tisto vidi kar vidi kralj
če mu bom rekla da je to preganjanje, se mi bo režal
v obraz
ti veš, kje je grob

MESAR: Elektra

ELEKTRA: ljubim svojo mamo, ne bom pustila da umre
tisti bedasti zdravnik ji ne zna ničesar ponudit
naju potrebuje da končava to

MESAR: kako?

ELEKTRA: z obiskom groba
s klicanjem duha

Premolk.

MESAR: saj veste da je z zakonom prepovedano omenjat
duhove

ELEKTRA: vem

MESAR: bogovom to ni všeč
ko duh enkrat prečka reko, je dokončno. Ljudje se ne
vračajo na zemljo
da bi povzročali zlo

ELEKTRA: in vendar se govori o tem

MESAR: to so zgodbe, starejše zgodbe.

onadva sta nezdružljiva
vaš oče je v podzemlju
nikomur ne more škodovat

ELEKTRA: in vendar to počne

Premolk.

MESAR: vaša mama prav posebej si je na jasnem o
bogovih
zdaj goreče spoštuje postave. Vse te oltarje Ateni
poglejte ki jih ima tu po sobi

ELEKTRA: ni bila vedno takšna, včasih se je bogovom
posmehovala
povedala mi je o duhu ki ji je nekoč sedel na ramo

Premolk.

MESAR: pa saj sploh ne moreva do groba
nihče ne sme zapustiti območja palače
saj veste da te lahko ubijejo če samo stopiš ven

ELEKTRA: nov ugovor

MESAR: kraljev ukaz

ELEKTRA: spet kralj

MESAR: sovražniki so vseokrog

ljudje spletkarijo –
ELEKTRA: nič nama ne bo, pokrila si bova glavi
zakrinkana odšla

ko bi se vsaj zbudila sama od sebe, ampak –
res moram na grob
glej, ne prosim te da veruj, samo to te prosim
da me odpelji na grob

MESAR: če me ujamejo, samo služabnik sem

ELEKTRA: tudi jaz ne dosti več

MESAR: vas kralj ne bo kaznoval

ELEKTRA: misliš?

sanja se ti ne kako zelo krut zna bit kralj
grob je neoznačen, brez tebe ga ne bom našla

Mesar omahuje.

pa nič.
oprosti mi prosim, imela sem te za človeka
kakršen očitno nisi.

popila sem čaj

Vrne mu skodelico.

MESAR: nisem rekel –

ELEKTRA: kaj pa si rekel?

Ajgist pride.

AJGIST: čas je da greš

ELEKTRA: ne boš vprašal kako je z njo?

Ajgist si sezuje čevlje in gre v posteljo.

AJGIST: malo slabše če me vid ne vara slabše

ELEKTRA: popolnoma enako

Ajgist gleda Klitajmestro.

AJGIST: malo slabše

si ti dala moje stvari s postelje?

ELEKTRA: ne

AJGIST: mojo spalno srajco, jaz tu spim

zakaj so moje stvari na tleh?

ELEKTRA: padle so

AJGIST: kaj, se je prevalila in so padle?

ELEKTRA: malo sem jih premaknila

zdelo se mi je da ji ni udobno

AJGIST: ne dotikaj se je

ti nisem že rekel, ona ni tvoja

Ajgist se stisne h Klitajmestri.

zdi se mi da je slabše

kaj si počela z njo?

ELEKTRA: nič, samo govorila sem ji

AJGIST: govorila si ji?

ELEKTRA: ja. ves dan sem ji govorila

AJGIST: mislim da ne boš več smela bit sama z njo

ELEKTRA: kaj?

AJGIST: odslej bojo zanjo lahko skrbeli samo zdravniki in
jaz

ELEKTRA: moja mama je

AJGIST: in moja žena

jaz sem glavni v tej hiši

ELEKTRA: ona je glavna

AJGIST: ona spi

mislim da ji raje ne hodi več blizu

zaradi tebe ji gre na slabše

ELEKTRA: popolnoma enako je kot je bila zjutraj

AJGIST: se hočeš prepirat z mano?

ELEKTRA: ne

AJGIST: jaz bom določil kaj je najbolje zanjo

hvala ti

ne prihajaj več, Elektra

sicer bom ukazal da te ne bojo več pustili k njej.

ELEKTRA: tega pa ne moreš

AJGIST: jaz sem tu kralj

prenašali smo te dokler je bila tvoja mama tu, a zdaj
je ni.

ELEKTRA: je

AJGIST: spi.

Premolk.

in medtem ko spi

ELEKTRA: sovražim te.

AJGIST: bom že kako

zdaj pa se poberi od tu, preden bom dal poklicat, naj
te odstranijo.

ELEKTRA: ne

AJGIST: ne?

ELEKTRA: ona me potrebuje tu

AJGIST: res hočeš da uporabim silo?

Udari Elektro po obrazu. Elektro zaskeli obraz.

*Prime čajno skodelico in jo hoče vreči vanj. Mesar
posreduje in ji to prepreči.*

MESAR: greva, Elektra, pridite z mano

ELEKTRA: sovražim ga

MESAR: ne upirajte se

vse mogoče morava opraviti.

pridite.

AJGIST: moder služabnik z nekaj soli v glavi

zapri vrata za sabo

MESAR: pridite

Mesar prime Elektro za roko.

TRETJI PRIZOR

Mesar in Elektra sta zunaj.

*Po dolgi hoji sta se ustavila na razdrapanem svetu precej
daleč od palače.*

MESAR: družine so lahko težaven teren
nov oče na prizorišču –

ELEKTRA: ni moj oče, pa tudi ravno nov ni

MESAR: mamo imate bolno

samo da vidim kje sva

Gleda okoli sebe.

ELEKTRA: kako si želim da bi ga kdo ubil

da imamo sovražnike praviš

prva bi jim odprla vrata

MESAR: vašo mamo sovražijo še bolj, ne zamerite da vam
to povem

ELEKTRA: vem
 MESAR: se bo že umiril
     ko bo vaša mama bolje. Resnico poznate?
     ravno tako ga skrbi kot vas, ne ve kako naj se loti tega
 ELEKTRA: kaj pa jaz? Zakaj bi morala bit jaz tista ki ve
     kako se tega lotit?
 MESAR: ne tako glasno
     če naju kdo sliši da se pogovarjava o teh rečeh –
 ELEKTRA: saj ni nikjer nikogar
 MESAR: o pa so
     oprezajo
     in ko bojo vprašali
 ELEKTRA: preganjavico imaš
 MESAR: moja vnukinja ste
     če bo kdo vprašal
     sprehajava se
Elektra molči.
     ničesar prav posebej ne iščeva
     ljubitelja narave sva
     metuljev pravzaprav
     rada se sprehajava po poljih
 ELEKTRA: to je noro –
 MESAR: metulje iščeva
     zato sva tu
     uživava v krasnem vremenu na poljih
 ELEKTRA: kaj bi naredili? Ti ljudje
 MESAR: meni? na prvo drevo bi me obesili
     vam?
     raje ne pomislim kaj bi naredili vam.
 ELEKTRA: zakaj sva se tu ustavila?
 MESAR: rad bi se spomnil
     en od teh je
 ELEKTRA: tu?
 MESAR: en od teh treh
     dveh
     lahko je ta ali pa oni
 ELEKTRA: ne spomniš se?
 MESAR: tema je bila
     nisva imela veliko časa, morala sva ga premaknit,
     vedela sva da bo hudo
Mesar gleda okoli sebe.
     s kamni sva ga označila, ampak se –
Gleda v tla.
 ELEKTRA: če ne veva točno kje ne bo delovalo
 MESAR: ne morem zagotovo reč

ELEKTRA: in kaj zdaj, naj zlijem vino na vse te gomile tu?
 MESAR: prosili ste me, naj vas odpeljem na grob
 ELEKTRA: na grob ja
     ne v njegovo širšo okolico
 MESAR: tiše govorite prosim
 ELEKTRA: nikogar ni
     žive duše ne vidim, poglej
 MESAR: seveda ne ker so poskriti, ne bojo se kazali
     vendar naju opazujejo, verjemite
Elektra pogleda okoli sebe.
 ELEKTRA: ja briga me
 MESAR: stop, to ni smešno
     zakaj ste tako neustrašni?
 ELEKTRA: je to zločin?
 MESAR: usedite se.
     zdaj sva tu, brž opraviva vas prosim
Elektra se usede in odpre torbo.
 ELEKTRA: nisem še razmislila kaj točno bom povedala
     zato mi boš moral dat malo svobode
 MESAR: seveda
 ELEKTRA: ne govorim tebi
Iz torbe vzame vino in olje.
     v bistvu –
Za trenutek umolkne in razmišlja, kaj naj reče.
     no torej, v resnici se komaj poznava
     in kar vem ni dobro
     ampak, ti si moj oče in
     to se mora nehat
     to kar delaš mami, kar pač že
     bi lahko nehal?
Iznenada je v zadregi.
     mogoče bi morala zapet, misliš da bi morala zapet?
 MESAR: malo glasno bo –
 ELEKTRA: kako naj govorim z njim? ne poznam ga
 MESAR: prvo stvar recite ki vam pride na misel –
 ELEKTRA: najlažje bi bilo če bi lahko rekla da ji je žal
     tega sploh ni nameravala
     glavo je izgubila in znorela
 MESAR: recite torej da ji je žal
 ELEKTRA: ampak ji ni
     a ji je?
     verjame da so jo bogovi prekleli ampak
     vsem je rekla da bi to storila še enkrat
     in da on verjame –
 MESAR: on je mrtev

ELEKTRA: vem
Premolk.
Gleda njegov grob.
     kakšen je bil on?
 MESAR: kompliciran
 ELEKTRA: nobene razlike torej
     mogoče je bilo to bedasto
     ne pozna me, jaz pa njega ne
     mogoče mu res nimam kaj povedat
 MESAR: tešite pa ga lahko
 ELEKTRA: s čim?
 MESAR: s tem da ste tu
     tako daleč sva prišla
Premolk.
Mesar sede k njej.
     dobro vam gre
Premolk.
 ELEKTRA: oči
     jaz ...
     oči jaz te najbrž
     ne razumem in tudi nje ne
     ampak a bi se lahko umiril?
     popusti malo
     ukreni kaj glede svoje jeze
     gotovo imaš kaj boljšega kar bi lahko počel kjer si zdaj
     kaj zabavnega
     kaj novega
     res ne bi mogel odit in počet kaj od tega?
     bil si ljubljen se mi zdi
     in si celo še vedno
     ničesar ne boš pridobil če boš še njo vzel
     zame je pomembno da je tu
     zame je pomembno da je dobro
     tu
     ker če je nimam –
     zato jo zdaj pusti, prosim
     in ji dovoli da se zbudi
     to sem ti prišla povedat. Oči
     nič drugega, prisežem
     izgubila sem sestro, izgubila sem tebe
     nočem izgubiti še mame.
Premolk.
     mislíš da bo to v redu?
 MESAR: po mojem ja
 ELEKTRA: moram zdaj zlit ostanek vina?

MESAR: pa dajte
 ELEKTRA: mogoče bi ga morala več prineset
     ni mi všeč da tla tako čudno vzkopijo ko izlivam
 MESAR: kaj je bilo to?
 ELEKTRA: kaj?
Mesar vstane.
 MESAR: nekaj sem slišal
 ELEKTRA: pa to sem jaz
     zvenket steklenice
 MESAR: kaj če kdo gre
 ELEKTRA: kje? Nič ni
 MESAR: na oni strani
 ELEKTRA: nikogar ni
 MESAR: nekdo naju opazuje in ropota
 ELEKTRA: to je grob mojega očeta ne bojim se
     zvonec slišiš, to bo
 MESAR: kakšen zvonec?
 ELEKTRA: zvonec iz palače
Mesar se ozre okoli sebe.
 MESAR: kaj?
Poslušata.
 ELEKTRA: nekaj se je zgodilo.

ČETRTO PRIZOR

Klitajmestra stoji.
Služabnica Celia jo preoblači iz spalne srajce.
Ajgist in zdravnik prisostvujeta. Zdravnik je živčen moški pod pritiskom.
 KLITAJMESTRA: čutim –
Zdravnik in Ajgist željno čakata, da bo dokončala stavek.
A ga ne more.
Znova poskuša.
     čutim –
Spet se ji zatakne.
Zdravnik in Ajgist stopita naprej.
Klitajmestra spet obmolkne.
 ZDRAVNIK: mogoče se zaenkrat še ne trudite govorit
 AJGIST: kaj je, kaj čuti?
 ZDRAVNIK: ne vem, če mi daste sekundo pa bom
     mogoče –
 AJGIST: je kaj narobe?
 ZDRAVNIK: malo počakajmo, dajmo ji čas
 KLITAJMESTRA: čutim –

Premolk.

ZDRAVNIK: mogoče je žejna, a lahko dobimo malo vode?

AJGIST: vode!

ZDRAVNIK: in pretlačeno sadje

AJGIST: mislite da bo pomagalo?

ZDRAVNIK: seveda bo

Nekdo prinese kozarec vode.

Ajgist in zdravnik spet pogledata Klitajmestro.

Klitajmestra pije.

KLITAJMESTRA: čutim da sem popolnoma –

Premolk.

ZDRAVNIK: omotična mogoče?

KLITAJMESTRA: omotična ne

ZDRAVNIK: naj vam zmerim utrip

AJGIST: vse v redu?

ZDRAVNIK: ravno ugotavljam

AJGIST: no hitreje ugotavljajte

Zdravnik ji tiplje utrip.

Premolk.

Nato ga znova tiplje.

in?

ZDRAVNIK: neverjetno

KLITAJMESTRA: se lahko okopam?

AJGIST: ali vidi tvoje zobe?

poglejte njene zobe, pogledajte ji v usta

ZDRAVNIK: saj saj

AJGIST: celo preglejte

KLITAJMESTRA: je to res nujno?

AJGIST: vse možnosti mora preverit

skoraj si umrla jebemti

Klitajmestra pokaže zobe.

ZDRAVNIK: povsem normalni

AJGIST: pokaži mu roke

KLITAJMESTRA: počutim se kot žival

ZDRAVNIK: dlani ima nekoliko potne

AJGIST: je to katastrofa?

ZDRAVNIK: ne vem kako naj to interpretiram

KLITAJMESTRA: je to vse?

ZDRAVNIK: ne kaže da bi bilo prav dosti narobe z njo,

zdi se ...

KLITAJMESTRA: malo me boli glava

AJGIST: malo jo boli glava

ste slišali?

ZDRAVNIK: si bom zabeležil

KLITAJMESTRA: malenkost

AJGIST: nič ni malenkost

Zdravnik jo gleda.

ZDRAVNIK: neki čudež se je tu zgodil. Zdaj vam menda

smem povedat da me je skrbelo, ampak pogledajte si

zdaj to žensko

KLITAJMESTRA: se lahko zdaj oblečem, se lahko

sprehodim?

ZDRAVNIK: gospod, menim da je z vašo ženo vse v redu

Ajgist počasi dojame.

naj se zdi še tako nerazložljivo, zbudila se je

in je popolnoma pri sebi

AJGIST: resno?

vse v redu z njo?

ZDRAVNIK: mislim da

Nasmehne se, nato se vsi skupaj skoraj zasmejejo.

KLITAJMESTRA: kako dolgo sem pa spala?

ZDRAVNIK: predolgo

Ajgist jo poljubi, nato nagovori zdravnika.

AJGIST: pošteno boste nagrajeni, kar koli želite

ZDRAVNIK: zelo lepo od vas –

AJGIST: samo to vas prosim da ostanete v bližini

Zdravnik se začne umikati.

ZDRAVNIK: nekaj pa bi vas res – ravnokar ste rekli kar koli

želim

AJGIST: pozneje

V Ajgistovem glasu je zdaj prizvok grožnje.

Premolk.

ZDRAVNIK: se razume

Zdravnik odide.

Ajgist poljubi Klitajmestro.

AJGIST: pojma nimaš kako me je skrbelo

pizda da si me na smrt prestrašila, pridi sem, ti

KLITAJMESTRA: muho imam na srajci

AJGIST: najdražja moja

KLITAJMESTRA: jo lahko preženeš

AJGIST: koga?

KLITAJMESTRA: to muho

saj veš da sovražim muhe

Ajgist jo odžene z roko.

AJGIST: krasno da si se zbudila, kar koli že za en hudič je

bil to, prekleto sem te pogrešal,

pa da mi nikoli več ne bi takole zaspala, jaz te rabim

Elektra prihiti.

ELEKTRA: kaj je bilo?

KLITAJMESTRA: dete moje

ELEKTRA: kaj? Zbudila si se

Steče k materi, da bi jo objela.

sama od sebe si se zbudila?

KLITAJMESTRA: ja

ELEKTRA: mislila sem da boš umrla

AJGIST: kdo pa ni

KLITAJMESTRA: pridi sem, dete moje

AJGIST: pusti ji dihat

KLITAJMESTRA: v redu je

AJGIST: strašno bolna si bila

po mojem tale ne bi smela takole planit nate

KLITAJMESTRA: že v redu

AJGIST: zdravnik je rekel –

KLITAJMESTRA: zdravnik je rekel, da sem popolnoma pri

sebi

ELEKTRA: si res v redu?

KLITAJMESTRA: mislim da, popolnoma normalna.

samo glava me malo boli.

Elektra se zasmeje.

bosta že nehala, in to oba.

v redu sem. Naj vaju objamem

Ajgist se pridruži objemu. Vsi trije so za trenutek objeti.

ELEKTRA: bi šla z mano ven? Sonce sije

KLITAJMESTRA: zdaj?

ELEKTRA: zakaj pa ne?

Klitajmestra pogleda Ajgista.

KLITAJMESTRA: gremo ven?

AJGIST: preveč mokro je zunaj se mi zdi

hudo bolna si bila

ELEKTRA: dež je ponehal

AJGIST: ampak pod nogami –

ELEKTRA: saj lahko obuje čevlje

KLITAJMESTRA: res bi lahko šli vsaj za minuto, zakaj ne?

AJGIST: in potem?

tvegamo da zbolimo?

Premolk.

KLITAJMESTRA: pozneje bom prišla ven, ljuba moja

Elektra

Premolk.

ELEKTRA: že v redu, tudi jaz ne bom šla

AJGIST: zakaj ne

lahko greš ven

ELEKTRA: hočem bit z njo

KLITAJMESTRA: lepo, vsi trije skupaj

Oba prime za roko.

rada vaju imam

AJGIST: precej dela me čaka

KLITAJMESTRA: zdaj?

AJGIST: ja zdaj

se pozneje vidiva

Pusti ju sami.

Klitajmestra gleda za njim. Skrbi jo.

PETI PRIZOR

Mesar je v kuhinji in pripravlja čaj.

CELIA: kaj delaš?

MESAR: vsako uro ga skuham

CELIA: pa saj se je zbudila

MESAR: vem, ampak –

Celia mu vzame skodelico iz rok.

CELIA: konec je

MESAR: mogoče bi vseeno rada skodelico čaja

CELIA: na vrtu je s hčerko

poglej

Mesar pogleda.

pomisliš kdaj da te mogoče preveč skrbi

da si preveč vpleten?

MESAR: dolgo sem že tu, samo to je

CELIA: več kot to je

kot da bolj misliš nanje kot nase

vsii drugi so zbežali, ti pa –

MESAR: kam pa bi lahko šel?

nikamor

CELIA: marsikam

tvojo sestro poznam

takoj bi te vzela k sebi

ampak ti nisi mogel

nekaj je v tebi

MESAR: in?

tako si rekla kot da je to značajska napaka

CELIA: samo opažam

drugačen si od mene

preveč si se približal ne da bi sploh opazil.

no daj, bom zdaj jaz skuhal čaj zate

ŠESTI PRIZOR

Ajgist in Klitajmestra sta pri večerji.

V jedilnici vlada precej uradno ozračje, in tudi sicer je puščobno.

AJGIST: kako se kaj počutiš?

KLITAJMESTRA: nehaj skrbet zaradi mene

AJGIST: samo povej mi da si še v redu

KLITAJMESTRA: še sem v redu

AJGIST: neverjetno

Premolk.

KLITAJMESTRA: kje je Elektra?

mislila sem da se nama bo mogoče pridružila

AJGIST: ne, pa bi to rada?

mislil sem pač

no, da bova malo sama

samo ti in –

KLITAJMESTRA: oh

Premolk.

AJGIST: imaš kaj proti?

KLITAJMESTRA: sploh ne.

prekrasno je

Premolk.

kje bo pa ona jedla?

AJGIST: v kuhinji

kuhinjsko osebje ji je očitno všeč in

no, pozna ura je za Elektro, sama vedno praviš, da gre

prepozno spat

zato sem pomislil da bi nocoj –

KLITAJMESTRA: ti si tako skrben

Premolk.

AJGIST: naj postrežem?

KLITAJMESTRA: hvala ti.

AJGIST: koliko bi?

KLITAJMESTRA: malo

Ajgist ji postreže.

Nato postreže sebi.

Loti se hrane.

Ona pa ne.

Gleda jo.

Ona pa njega.

Nasmehneti se.

Nato začne Ajgist spet jesti.

Ona pa ne.

AJGIST: je kaj narobe?

KLITAJMESTRA: ne

Znova poskusi.

AJGIST: premastno?

prehladno? naj jim rečem da ti pogrejejo?

KLITAJMESTRA: ne jaz ...

Premolk.

dejansko je nekakšen mrčes

AJGIST: kje?

KLITAJMESTRA: tu

na mojem krožniku

AJGIST: bom dal pretepst tistega imbecila v kuhinji

KLITAJMESTRA: ne

samo tega ne

Mrčes nabode na vilice in jih dvigne.

zanimivo samo to je

še ena muha

Ajgist se nagne k njej in odstrani muho s krožnika.

AJGIST: pa je ni več

Klitajmestra pogleda v krožnik.

Začne jesti.

AJGIST: veš ta čas ko te ni bilo

KLITAJMESTRA: saj sem bila

AJGIST: ko si spala mislim

kot da te ni je bilo

ko si spala

trudil sem se da bi vse teklo ampak

dejansko nisem imel pravega teka

vse mogoče v zvezi z vladanjem je vzniknilo, mnogo

tega

ugotovil sem da jaz

KLITAJMESTRA: zdaj pa še ena

AJGIST: kaj?

KLITAJMESTRA: še ena muha

AJGIST: to je ista

KLITAJMESTRA: ne druga, tu

v moji hrani

Ajgist neha jesti in pogleda čez mizo v njen krožnik.

AJGIST: ne vidim je

KLITAJMESTRA: res je ne vidiš?

Ajgist gleda.

AJGIST: čisto majhna

KLITAJMESTRA: sanjalo se mi je več

AJGIST: bi se lahko s tabo pogovoril o vladanju?

KLITAJMESTRA: oprosti

AJGIST: ne kar nadaljuj, sanjalo se ti je

KLITAJMESTRA: sanjalo se mi je da me zasledujejo muhe

vsekovsod na poljih

zunaj palače sem bila

hodila sem med polji

vroč dan

ampak te muhe

bolj ko sem tekla več jih je bilo

AJGIST: samo sanjalo se ti je

KLITAJMESTRA: vem, ampak –

Premolk.

potem pa prva stvar ki sem jo zagledala ko sem odprla oči

muha na moji srajci

AJGIST: maj je

KLITAJMESTRA: tri muhe v tako kratkem času?

AJGIST: če bi ti videla muhe okoli goveda v tem času

Premolk.

AJGIST: vsem se nam kdaj sanja

kar koli že je bil tisti spanec, res je bilo čudno –

KLITAJMESTRA: nekaj gnilega je tu

zakaj so padle ravno na moj krožnik ne na tvojega?

zakaj so bile na mojem rokavu?

AJGIST: mislim da pripisuješ temu prevelik pomen

KLITAJMESTRA: prekleta sem, vem, da sem prekleta

bogovi so mi rekli da sem prekleta ampak zdaj pa –

no zakaj grejo muhe name in ne nate?

AJGIST: zmedena si, mogoče se šele prebujáš iz spanca

KLITAJMESTRA: nikoli nisem bila bolj budna

razen ta prekleti glavobol

Vstane.

poglej jih, na stropu so

name prežijo, samo čakajo da planejo name

no kaj privablja muhe, če ne mrtvo meso?

in prav to so mi sporočale sanje

kmalu bom mrtva

AJGIST: glej, če hočeš lahko pokličemo vidca –

KLITAJMESTRA: nobenega vidca ne potrebujem –

AJGIST: morda je kaka druga razlaga

KLITAJMESTRA: česa?

bogovi so me obsodili zaradi mojega zločina

Iztegne roko.

poglej jih da letijo name

AJGIST: ti povem da se mi zaradi tega govorjenja obrača

želodec

naj ti bo, utrujena si bila če ne celo bolna

ampak zdaj pa

nič ni narobe s tabo, draga gospa

tudi zdravnik je to rekel

KLITAJMESTRA: zakaj so potem vseokrog mene?

AJGIST: saj niso

samo tvoja domišljija je okrog tebe

KLITAJMESTRA: bogovi –

AJGIST: nič bogovi, kar si storila je bilo nujno

usedi se nazaj

Klitajmestra se ne usede.

prav, bova pa stoje jedla

Ajgist vstane.

Stoji s krožnikom v roki.

trudim se s tabo

res se trudim

več kot dva tedna si spala

pomisliš kdaj da je bilo to tudi zame mogoče malo

naporno?

misliš da me ni skrbelo zate?

misliš da sem skakal od veselja ko se je zgrnila name

vsa teža vladanja in še tvoja hči

medtem ko si ti sladko spala?

ne pravim da mi je šlo na živce, samo to da –

zdaj pa si budna

zdaj pa si budna

Premolk.

upal sem da bova zdaj morda imela malo časa zase

KLITAJMESTRA: čeprav so mi bogovi namenili da

zgnijem?

AJGIST: pa saj ne gniješ. Ravno za to gre

veš kako si želim da bi mi vsaj povedala kaj se v resnici

dogaja.

ni ti na kratko nočeš bit sama z mano

bodi torej vsaj iskrena

to nima nič opravit z bogovi

celo en sam večer, celo ta kratki čas obroka je zate

predolg da bi prenesla

KLITAJMESTRA: to pa ni res

AJGIST: vprašala si kje je Elektra,

ljubše bi ti bilo če bi bila ona tu

KLITAJMESTRA: Elektra je moja hči

AJGIST: še preden si zaspala je bilo težko med nama

oba to veva

sprva je bilo morda še znosno

celo sproščeno včasih, ampak po tistem pa

zadnja tri leta

KLITAJMESTRA: ja imela sva določene težave ampak –
AJGIST: več kot to

Premolk.

zdaj pa me nočeš več niti pogledat
ves večer odkar si se zbudila

KLITAJMESTRA: saj te bom pogledala

AJGIST: ko ti bom sam rekel

ko sem te prejle hotel poljubiti, si obrnila glavo stran

KLITAJMESTRA: Elektra je bila zraven

AJGIST: Elektra je vedno zraven

nisem slep, streseš se ko se te dotaknem, umakneš se
ko se ti približam

KLITAJMESTRA: preobčutljiv si

AJGIST: reci torej da se motim

KLITAJMESTRA: res ne moreva pojest v miru?

AJGIST: če bi lahko samo jedla ja –

ravno to sem hotel reč

če bi lahko samo jedla potlej ja

KLITAJMESTRA: no prav, pa mi ti povej kakšen pomen bi
še lahko imele

te muhe?

AJGIST: mater ti, zdaj pa dovolj!

KLITAJMESTRA: zakaj si tako jezen?

AJGIST: bi rada vedela kaj si v resnici mislim? Vse to
razrvana sem, ne spim, predolgo spim, sanja se mi,

muhe, bogovi, spokorit se moram

nikoli nisi verjela nič od vsega tega sranja –

KLITAJMESTRA: a sem se motila –

AJGIST: zajebavaš – vse to samo igraš

prepričat me hočeš da si ubrisana, zmedena

pomene vidiš kjer jih sploh ni

ne bom ti nasedel

KLITAJMESTRA: kako to misliš?

AJGIST: izrinit me hočeš

KLITAJMESTRA: samo za seks gre vedno samo seks

AJGIST: ja želim si te

tvoj mož sem hočem te

in to močno, hočem te

KLITAJMESTRA: kaj pa jaz? Kaj če nisem razpoložena –

AJGIST: nikoli nisi razpoložena, v tem je problem

KLITAJMESTRA: to pa ni res

AJGIST: pa mi dokaži da se motim.

KLITAJMESTRA: moral mi boš oprostiti. Ta pogovor me je
utrudil

AJGIST: seveda te je

Klitajmestra odide.

pizda, jaz te ljubim, saj veš da te.

samo to bi rad, da bi ti tudi mene

Lopne po rožah.

SEDMI PRIZOR

Pozneje. Sredi noči.

Klitajmestra gre dol v kuhinjo.

KLITAJMESTRA: živjo?

Gleda okoli sebe.

je kdo pokonci?

Pride Celia.

mesarja iščem

CELIA: on ...

KLITAJMESTRA: vem da je pozno

sredi noči

razumem da mogoče spi

a vseeno bi ga lahko zbudila

Celia se za trenutek ustavi.

prosim

Celia odide.

Klitajmestra se ozira po kuhinji.

Gleda nože.

Ni ji vseč, kar vidi.

Prestavi klado za nože stran od sebe.

Pride Mesar, razmršen je, jopico vleče nase čez nočna

oblačila.

MESAR: gospa

oprostite mi ampak sem –

KLITAJMESTRA: ne morem spat

MESAR: me ne preseneča

KLITAJMESTRA: vem, seveda vem da sem predolgo

spala ampak svoje čase si mi zmeraj naredil majhen

obkladek

MESAR: obkladek?

KLITAJMESTRA: pač ne morem spat nič hudega ampak

mogoče kaj za sprostitev

vselej ko sem potrebovala ...

zelišča ali kaj podobnega

v starih časih bi se napila zdaj pa očitno

MESAR: seveda

KLITAJMESTRA: ali pa če bi lahko malo posedela s tabo

vsa hiša spi

MESAR: sredi noči smo

KLITAJMESTRA: vem

kaka zelišča torej

obkladek, ja prosim

MESAR: takoj se bom lotil

Gleda okoli sebe.

Izvlače nož.

Klitajmestra ga gleda.

KLITAJMESTRA: spet voham ta pošastni smrad

MESAR: tukaj?

KLITAJMESTRA: povsod

od mene se širi

MESAR: ne

KLITAJMESTRA: kot da bi moje meso začenjalo gnit, rekla

sem kralju ampak on –

hotela sem se pogledat v ogledalo

imam kakšno muho na hrbtu?

MESAR: če imate muho ...?

KLITAJMESTRA: vprašala sem ženske zgoraj

ničesar ne vidijo so rekle ampak po mojem niso dobro

pogledale

Dvigne srajco.

ti vidiš kaj?

MESAR: hočete da pogledam?

KLITAJMESTRA: ja seveda, poglej

Mesar gleda.

MESAR: ne

KLITAJMESTRA: še enkrat poglej

MESAR: saj gledam

KLITAJMESTRA: čutim jih

nekaj mi lazi po koži in žre gnilobo –

bojim se da ležejo jajčeca in bom kmalu imela ličinke

v koži

in se bojo te razvile in odrasle in bom imela na hrbtu na

stotine muh

Mesar ji položi roko na hrbet.

MESAR: tu

KLITAJMESTRA: av, ja in tudi niže

povohaj, ogabno smrdim

povej po resnici, ne boj se –

prosim postrgaj to z mene

in če najdeš muho jo ubij

MESAR: tu ni nič

KLITAJMESTRA: postrgaj –

MESAR: s čim?

KLITAJMESTRA: briga me s čim

z roko –

Mesar vzame nož.

Ostrga ji muhe s hrbta.

močnejše, ne boj se da bi me urezal

močnejše.

MESAR: gospa

KLITAJMESTRA: moj služabnik si

spravi mi muhe s hrbta.

Mesar jih strga.

od nekdam mi je bilo jasno da bom morala umret

to ves čas vemo

človeška usoda je da vemo da bo vse to nekega dne

minilo ampak

mislila sem da bom vseeno imela več časa

mislila sem da bom lahko spravila gor Elektro

MESAR: saj jo boste

KLITAJMESTRA: mislila sem da mi bo dano goreče molit

in popraviti storjeno

MESAR: saj vam bo

KLITAJMESTRA: mislila sem da ne bom šla v grob tako

prekleta kot sem

mislila sem da mi bo odpuščeno

ampak moja smrt zdaj

no, večnost je dolgo obdobje v katerem se bo vlekla

moja duša

kaj bojo naredili z mano če mi je zdaj usojeno umret?

MESAR: kdo?

KLITAJMESTRA: bogovi

saj so oni poslali ta smrad

sporočajo mi da se je moj čas iztekel

MESAR: gospa mislim da je to samo razlaga

KLITAJMESTRA: najbolj od vsega mi je to jasno.

boš ti skrbel za Elektro?

Mesar odloži nož.

MESAR: seveda bom.

KLITAJMESTRA: nekaj ti je padlo

MESAR: kam?

KLITAJMESTRA: tja, padlo ti je

poberi

če bogovi pravijo da se bliža moj čas

ti ne sme nič padat iz rok

MESAR: nič mi ni padlo

KLITAJMESTRA: oprost, mislila sem da ti je

torej je meni

meni torej padajo stvari iz rok
Skloni se. Vidi, da na tleh ni ničesar.
Znova se vzravna.
 nočem še umret

OSMI PRIZOR

Naslednje jutro.
Elektra se vrne h grobu. Tokrat je sama.
 ELEKTRA: to se ne bi smelo zgoditi.
 če je bila to neke vrste šala?
 nisem te prosila da jo prebudiš zato da se bo potem še
 slabše počutila –
 kaj za vraga počneš?
 še malo vina sem ti prinesla, ne da bi vedela ali si to
 hotel ali
 moške na vrtu so mi rekli da imaš raje zganje
 izvoli
 tu imaš, napij se
 prebij večnost v omami
 prosim te, ne počni tega
 rotim te, duh
 ni pravično, ali pa je to šala?

Moški, ki stoji nedaleč od groba, ji zakliče.

MOŠKI: ne bi smela bit tukaj
 ELEKTRA: jaz ...
 MOŠKI: nihče ne bi smel bit tukaj
 ti ni jasno kako nevarno je?
 ELEKTRA: Eh jaz sem samo –
 MOŠKI: kaj?
 ELEKTRA: počivala
 MOŠKI: tu?
 ELEKTRA: dolge milje sem prehodila danes
 MOŠKI: in izbrala ta kraj?
 ELEKTRA: zaplata zemlje pač, mar ni?
 MOŠKI: torej si res skoraj tako neumna kot si videt
 beži, punca
 to ni kraj za počitek
 ti grobovi so –
 moške ki so tu pokopani
 ELEKTRA: tatovi in morilci, vem
 MOŠKI: to je najbolj preklet kraj v vsej deželi –
 ELEKTRA: tudi to vem
 MOŠKI: in vendar vztrajaš?

Moški dvigne vino.

nekam mlada si za vino, ne?
 ELEKTRA: starejša sem kot izgledam
Vrne ji vino.
 MOŠKI: pomirjanje duhov z vinom, prepovedana
 umetnost
 ELEKTRA: piknik je
 MOŠKI: a tako, piknik
 taka punca kot si ti, in piknik s pijačo
 če te kdo zaloti tu, te bojo obesili tja gor
 zakaj prinašaš spravne darove na ta grob?
 ELEKTRA: iz istega razloga kot ti stojiš tu
Premolk.
 MOŠKI: tu stojim in ti pravim da odidi
 tu stojim in ti rešujem življenje
 ELEKTRA: lepo
 MOŠKI: včeraj si prišla sem
 z nekim starcem
 ELEKTRA: ki je moj prijatelj
 MOŠKI: videl sem vaju, kakšen piknik neki
 počitek še manj
 ELEKTRA: kateri je njen?
 bojda je bil pokopan skupaj s sužnjo
 tudi umorjeno
 MOŠKI: očitno veš marsikaj o tem
 ELEKTRA: mama mi je povedala
 MOŠKI: kdo pa je tvoja mama?
 ELEKTRA: ena od vaščank pač
Premolk.
 njihova zgodba je kar slovita
Elektra položi cvetje na grob in izlije nanj vino.
 smem za trenutek tu posedet?
 MOŠKI: saj si pravkar
Elektra se usede na nekaj.
 ELEKTRA: oh
Ugotovi, na kaj se je usedla.
Na voščeno figurico.
 MOŠKI: ne dotikaj se je
 položene so v vzorcu
 ELEKTRA: koga prikazuje?
 MOŠKI: kraljico
 nesrečo prinaša kraljici
 menda
Elektra gleda figurico.
 ELEKTRA: kdo neki bi storil kaj takega?

MOŠKI: marsikdo
Premolk.
 ELEKTRA: uboga kraljica torej
 MOŠKI: najbolj osovražena ženska v deželi
 njen mož je bil ljubljen potem pa ga je ona ubila tako da
 seveda je osovražena
 ELEKTRA: in nihče nima sočutja z njo?
 MOŠKI: komaj kdo, ženska je morilka
 ti morda?
 ELEKTRA: seveda ne
Premolk.
 pa ti?
 MOŠKI: nikakor ne
Premolk.
 ELEKTRA: prav nič ji ni podobna –
 MOŠKI: torej si jo že videla?
 ELEKTRA: le kdo je ni?
 MOŠKI: že nekaj časa ne
 pravijo da se opija do blaznosti –
 ELEKTRA: ne več
 MOŠKI: veliko več o njej očitno?
Premolk.
 ELEKTRA: ljudje jo napačno razumejo –
 hčer je izgubila
 MOŠKI: to vem
 ELEKTRA: zaradi hčere je ubila kralja
 MOŠKI: iz palače si poslana, ne res?
 na obrazu ti piše da si iz palače, kdo si povej?
 služabnica?
 ELEKTRA: ne
 MOŠKI: vohunka torej, da bi slišala kaj govore
 sovražniki?
 ELEKTRA: nikakor ne –
 MOŠKI: kraljici podobno da pošlje dekle
 izgini od tod, ali pa te bojo ubili
 moški s katerim si bila, prepoznal sem ga
 on je mesar
 on je tudi iz palače
 ELEKTRA: kako si ga prepoznal če še nikoli nisi bil tam?
 MOŠKI: ne trudi se da bi me preslepila
 ELEKTRA: vem kdo si
 MOŠKI: malo verjetno
Elektra si sname ogrinjal.
 ELEKTRA: enake lase imava
 enako polt

MOŠKI: običajno tod okoli
 ELEKTRA: enake oči imava
 enake roke
 MOŠKI: mater no, pa kdo ti misliš da si?
 ELEKTRA: Elektra sem, kdo pa si ti?
 MOŠKI: Elektra je vendar dojenček
 ELEKTRA: nekoč bila
 potem pa sem zrasla
Premolk.
 MOŠKI: Elektra?
 ELEKTRA: Orest?
Premolk.
 čakala sem da te bom srečala
 vse te mesece ves ta mučni čas
 nihče ne govori o tebi
 vprašam jih kaj pa moj brat in mi rečejo –
 OREST: Orest je odšel
 nihče ga ne najde
 ELEKTRA: ja to mi rečejo
 OREST: kar verjemi jim
 ELEKTRA: pa jim ne
 OREST: dokončaj kar moraš in potlej odidi.
 bolje da se ne pogovarjava
 ELEKTRA: zakaj?
Premolk.
 OREST: res imava enake lase
 enako polt
 ELEKTRA: kot ogledalo sva
 OREST: odidi, Elektra, pozabi da si me videla
 ELEKTRA: z mamo je slabo
 tisti duh jo –
 OREST: ne govori mi o duhovih
 tisti duh?
 misliš da ne vem ničesar o duhu –
 ELEKTRA: ti tudi?
 OREST: slišal sem te zgodbe
 toliko jih je ki ji želijo slabo, naposlušal sem se teh
 pripovedi
 brez konca in kraja
 samo da sem prišel v kako mesto na pijačo že mi je
 kdo rekel
 na tebi je zdaj vrsta
 tvoj oče je mrtev, sam se ne more maščevat –
 haha sem se zasmeljal in pil naprej
 a že je prišel kdo drugi, zdaj je vse odvisno od tebe

in tretji – samo reci pa bo
 molči sem vsakič rekel
 noben junak nisem
 rad imam mamo
 moral sem stran, ves čas drugam
 kjer koli sem se pojavil so rekli da bojo zbrali celo
 vojsko zame
 da me seveda podpirajo, samo reč moram pa bo
 zelo rad imam mamo sem rekel
 zelo rad imam mamo
 in se spet premaknil
 premaknil po kopnem, prečkal morje
 našel sem kraj, zelo oddaljen od vsega
 nihče me ni poznal
 potem pa se je začelo
 najprej samo srbečica
 tule na stopalih
 vsakogar kdaj muči srbečica sem si rekel
 in se popraskal, nič zato sem si mislil
 potem pa drugo stopalo
 ljubi bog, kako me je srbelo
 in oropalo spanca
 pogosto me oropa spanca, komaj kdaj sploh še spim
 tako me srbi
 ELEKTRA: mogoče bi rabil kako mažo –
 OREST: misliš da nisem poskušal z mažami?
 da nisem poskušal z vsemi možnimi mažami?
 nato pa za ušesi, tudi tam se je začelo
 in po hrbtu
 sanja se ti ne kako me srbi –
 obleko sem strgal s sebe
 ELEKTRA: ne razumem
 OREST: ti ga nisi poznala –
 ja seveda, to zmeraj pozabim
 zate je bil vedno v vojni daleč stran
 zame pa, ko sem bil majhen, je bil tu
 zmeraj ga je mučil srbež
 noge je imel vse krastave
 da se mu je kar mešalo
 kogar koli lahko vprašaš
 kaj mu je kratilo spanec noč za nočjo v Troji, strah pred
 smrtjo morda, skeleče bojne rane?
 ne ne, pač pa njegova srbeča stopala in hrbet
 če bi bila samo srbečica bi še nekako šlo ampak
 tudi brazgotino je imel ob strani kjer so mu izrezali slepič

jaz ga imam še vedno
 slepič, meni ga niso izrezali
 vseeno pa si poglej to –
Dvigne gornji del oblačila.
Brazgotino ima.
 ELEKTRA: kot moja mama govoriš
 OREST: dve tetovaži je imel na vsaki roki eno
 na eni ime njegovega mesta na drugi ime njegove
 žene
Zaviha si rokave.
Pokažejo se znamenja na koži.
 ELEKTRA: kaj?
 OREST: ti dve besedi lahko skoraj prebereš
 spreminjam se vanj
 nobene druge razlage ni
 nikoli nisem bil tetoviran
 in tudi napade besa dobivam
 ELEKTRA: dragi Orest
 OREST: ne, to ni stvar ki bi se jo dalo utešit z vinom ali
 pitno daritvijo
 duh ve da je zdaj vrsta na meni
 vrsta je na meni, Elektra
 duh se ne more maščevat sam
 zato je vrsta na meni
 ELEKTRA: tudi mene srbijo podplati
 po mojem delaš prevelik cirkus iz tega
 pa kaj, sva pač njegova otroka, če njega kaj muči je
 jasno da bova midva –
 OREST: meni niso nikoli izrezali slepiča
Elektra dvigne gornji del oblačila.
Tudi ona ima brazgotino.
Pogleda Oresta.
 ELEKTRA: nisem je še opazila
 mogoče jo imam že od nekdaj
 OREST: ne samo jaz
 oba torej!
 tudi ti jo imaš
 ELEKTRA: zelo rada imam svojo mamo
 OREST: jaz tudi
Elektra si ogleduje brazgotino.
 ELEKTRA: ne verjamem v duhove
 OREST: kaj pa potem delaš tukaj pizda?
Elektra je zdaj prestrašena.
 ti nisem rekel da bi bilo bolje če me ne bi srečala
 ELEKTRA: nič ji ne bom naredila

OREST: seveda ne, ampak duh ne bo odnehal dokler ne
 bova midva

DEVETI PRIZOR

Elektra je sama. Spet je v palači.

Sleče si oblačila.

Gleda se v ogledalu.

Brazgotino ima.

Izpušča je po rokah.

Vse jo srbi.

Ogleduje si dlani.

Pride Klitajmestra.

KLITAJMESTRA: tako je to

rekla sem jim da ne smemo odpirat oken
 od zdaj najprej ni dovoljeno odpirat oken v palači
 zaradi prostoživečih živali in rastlin. Zunaj.
 Elektra
 ne odpiraj oken in ne –

Gre k oknom in jih zapre.

pa tudi iz palače ne smeš več
 nihče ne sme ven
 me slišiš, Elektra?

važno je da me poslušáš, da ubogaš kar ti kdo reče
 zdaj smo v novi eri
 poslušat me moraš, ubogat moramo kar nam rečejo
 zelo previdni moramo bit

Klitajmestra odide.

Elektra ostane sama z ogledalom.

Spet motri svoj odsev.

Strahotno jo srbi.

Začne se praskati.

ELEKTRA: nehaj

Zakriči v ogledalo.

nehaj nehaj že

Povsod jo srbi.

Razbije ogledalo.

DESETI PRIZOR

Elektra navleče nase nekaj oblačil.

Iskat gre kralja.

Kralj se pogovarja z zdravnikom.

AJGIST: nimam časa

ne vidiš da nimam časa?

vdrla si noter, niti potrkala nisi

ELEKTRA: govorit moram s tabo –

AJGIST: pozneje

oziroma ne, niti pozneje ne, nikoli

vi kar nadaljujte, doktor

*Zdravnik zajame sapo, da bo spregovoril, toda Elektra še
 vedno ni odšla.*

Ajgist jo pogleda.

AJGIST: mogoče ne slišiš dobro?

naj prosim zdravnika da ti pregleda ušesa ko je
 slučajno tu?

ELEKTRA: hočem da me pošljete stran

ne ta trenutek mislim ampak dejansko stran

hočem da me pošljete daleč stran

To utiša kralja, ki še vedno govori z zdravnikom.

AJGIST: samo trenutek, doktor

ZDRAVNIK: vi kar

Zdravnik se malce umakne.

Kralj govori z Elektro.

AJGIST: zakaj bi rada da te pošljemo stran?

ELEKTRA: Oresta ste poslali v šolo ko je bil mojih let

AJGIST: Orest je bil fant

ELEKTRA: tudi šole za dekleta obstajajo

v šolo hočem

AJGIST: zakaj za vraga bi rada da te na vsem lepem
 pošljemo stran?

ELEKTRA: mislila sem, da boš vesel

AJGIST: mogoče bom nič ne rečem

če bi ti lahko zaupal

če ne bi mislil da je vse kar narediš zastrupljeno

ELEKTRA: moram se izobrazit

enkrat se bom morala česa naučit

AJGIST: sovražiš me

vse kar počneš odkar sem tu je zlovešče in storjeno
 z eno samo namero

da bi povzročila razkol med mano in tvojo mamo

ELEKTRA: torej me pošlji stran

AJGIST: gotovo je to samo zvijača

in tisti spanec prej je bil morda samo zvijača

zdaj še razumem

ti nekako meniš da bi vrglo senco name

če te pošljemo stran in bo kraljica mene okrivila

o ja to je ta tvoja igra

ki strup proizvaja
doktor, poznate kako metodo za zdravljenje strupenih
punc?

ELEKTRA: nič ni narobe z mano
AJGIST: torej da se mi spraviš s poti.
ohrani zase svoje zle načrte
ne, Elektra.
prosila si me če smeš stran –
ne ostat moraš
tu moraš ostat.
tu boš ostala in gledala kako tvoja mati postaja
moja
in če bi se temu rada ognila, mi je prav žal
odvrnila se bo od tebe in se k meni usmerila
kakor se spodobi v takih primerih.
boš videla

ENAJSTI PRIZOR

Elektra bruha.
Nihče ne pride.
Še bruha.
Naposled pride Mesar.
MESAR: o bog
Gre po vedro.
kdaj se je začelo?
Elektri se spet dviguje v želodcu.
vse v redu, molčite.
mogoče bi morali nazaj v posteljo –
Elektri je spet slabo.
vse v redu ljuba moja
vročica mogoče ali pa virus.
mi lahko kdo pomaga?
Nihče mu ne odgovori.
Podrgne jo po hrbtu.
mogoče vam kaj ni prijalo, mogoče ste kaj takega pojedli –
čakajte vam bom pomagal nazaj v posteljo
Elektra noče.
dajte no, bolje da ste v postelji če vam je slabo
Pride služabnica Celia.
CELIA: vse bo zbudila
MESAR: pa mi pomagaj
CELIA: samo to pravim da bo cel hudič
če se bo kralj zbudil

MESAR: njeno mamo zbudi
Elektri je spet slabo.
ELEKTRA: ne, samo kraljice ne
MESAR: mogoče ste se prehladili danes, našli nahoda
morda
Pride Klitajmestra.
KLITAJMESTRA: kaj je narobe z njo?
MESAR: slabo ji je
KLITAJMESTRA: in ta smrad?
ga tudi ona voha?
CELIA: da rabi mamo misliva
KLITAJMESTRA: ne, mene pa že ne
kako naj ji pomagam? ne vidita kako je z mano?
vode ji prinesite, prosim
dajte puncu malo vode
MESAR: seveda
Mesar gre iskat vodo.
Elektri se spet dviguje v želodcu.
Klitajmestra omahuje, ali naj ji pomaga ali ne.
KLITAJMESTRA: vse v redu, vse v redu
boš videla da boš v redu
še malo pa boš v redu
o bog
Začne se umikati.
novo vedro
CELIA: kaj pa je?
KLITAJMESTRA: muhe so v bruhanju
CELIA: ne
KLITAJMESTRA: ja, mrčes bljuva
iz ust ji leze
CELIA: mogoče je bilo samo nekaj v vedru
KLITAJMESTRA: če pa vidim da gnije
CELIA: bedarija
KLITAJMESTRA: ti pa, nekaj ti je padlo iz rok
ti mora vedno kaj padat iz rok
Elektri je spet slabo.
vi vi vsem po vrsti vam nenehno nekaj pada iz rok
res ne morete pazit da vam ne bi?
Klitajmestra steče stran.
Mesar pride z novim vedrom.
Celia je še vedno tam.
ELEKTRA: mami?
Klitajmestre ni več.

DVANAJSTI PRIZOR

Elektra in Orest sta zunaj. Elektra sedi v travi.
ELEKTRA: zakaj vendar nisi odšel?
OREST: ker me noge ne nesejo
samo zato
vsak dan si rečem da se bom peš podal do
sosednjega mesta, v ono smer bom krenil, in vsako
noč –
ELEKTRA: pa to je smešno
OREST: zakaj pa ti nisi odšla?
ELEKTRA: kralj mi ne pusti
Premolk.
skupaj bova torej morala oditi
sredi noči bi lahko odšla
prtljago lahko pripravim –
OREST: kam pa bi šla?
ELEKTRA: kamor koli
OREST: vrnila se bova
ELEKTRA: lahko se potrudiva da ne
potrudit se morava da ne
OREST: in se raje praskava do smrti?
ELEKTRA: imava kako drugo možnost?
OREST: dobro veš katero –
ELEKTRA: ha ha
OREST: zakaj si ji tako vdana?
ELEKTRA: sploh ne gre za vdanost
ne bodi smešen, rada jo imam
težavna je, vseeno pa je –
OREST: tebi je lahko, ti vsaj spiš
jaz pa že tri tedne nisem
samo počakaj
čež nekaj tednov boš pripravljena storit vse
neki ples obstaja, zdravniki mu pravijo ples ko te vse
tako zasrbi da zblazniš
drgnila se boš ob vsako drevo
celo umirali so že od tega
ko so se poskušali znebit srbeža
včasih me prime da bi si lastno kožo kar z nožem
posnel
se polil s kropom, kar koli
samo da me ne bi srbelo
Premolk.
ELEKTRA: neke vrste blaznost torej
zakaj so vsi zblazneli?

OREST: prepričala te je da je vse storila zgolj iz ljubezni
da je ona ta popolna ženska –
ELEKTRA: saj je
OREST: zakaj pa jo potem pol države sovraži?
si že kdaj pomislila?
ELEKTRA: vem da se širijo govornice –
no prav
OREST: hladnokrvno je morila –
ELEKTRA: enako kot on
OREST: on je mislil da je to erotična igrlica
erekcijo je imel ko ga je ubila
Premolk.
ELEKTRA: to je njun spor
nočem poslušat o tem
OREST: naj ti nekaj povem o njenem mesarju
naj ti nekaj povem o njej in mesarju
ELEKTRA: če boš spet trosil laži
OREST: spoznal sem nekoga ki je nekoč delal v palači
nekoga ki je tisto noč pobegnil, večina jih je tisto noč
pobegnili
ELEKTRA: mesar je dober človek
OREST: seveda je
ELEKTRA: mesar me je odnesel v posteljo, to zgodbo
poznam
OREST: obstaja pa manjkajoči drobec o tistem večeru
potem ko je pomil kamniti tlak
potem ko te je odnesel v posteljo
nihče več ga ni našel
ELEKTRA: ja in?
OREST: najine mame pa tudi ne potem
ELEKTRA: vem, kje sta bila
OREST: torej poznaš to zgodbo?
ELEKTRA: vem da sta bila pri truplu
on je nosil truplo
OREST: a to še ni vse
ELEKTRA: odnesel ga je ven na polje
OREST: ta človek je mesar
zakaj je šla k mesarju?
Premolk.
zakaj je šla tisto noč k mesarju?
Premolk.
pojma nimaš, Elektra, pojma nimaš o tem svetu
ELEKTRA: nočem več tega poslušat
OREST: to moraš slišat
ja, to je njun spor, hkrati pa tudi najin

zaradi duha je zdaj tudi najin
po starem ljudskem izročilu, kakršnemu verjamejo v
mesarjevem mestu
poznajo reklo
da če hočeš onesposobit duha
če je bil kdo umorjen recimo, in si v skrbeh
moraš nekaj povzročiti truplu
ELEKTRA: ne verjamem teh –
OREST: zakaj sta si z mesarjem tako blizu?
skrivnosti imata, sama veš
ELEKTRA: nehaj
OREST: če hočeš onesposobit duha, vzameš oster nož
recimo da mesarski nož, in preden ga zagrebeš
truplu odrežeš penis
odrezala sta mu penis
ELEKTRA: kako veš?
OREST: bi ga rada izkopala in preverila?
penis sta mu odrezala in mu ga vtaknila pod pazduho
da se mu bojo nebesa na glas režala
da se mu bojo vsi posmehovali vekomaj
vprašaj kogar hočeš
izkopali so njegovo truplo, možje ki so mu bili vdani
in našli njegovega kurca pod njegovo pazduho
zato jo vsi tako silno sovražijo
nekakšno čarovnijo je uporabila
nočem reč da bo jasno da tega ni storila z vso pravico
in ne brez smisla
in najina sestra navsezadnje –
a če je bila tako prepričana v svoj prav
zakaj bi mu to storila, saj je bil že mrtev?
zakaj mu odrezala penis?
zakaj mu ga zatlačila pod pazduho?
Elektra se usede.
ELEKTRA: pa to je groteskno
ne verjamem ti, glavo mi polniš s tem
OREST: ne mara te
ne mara te
nikogar drugega ne mara razen sebe
od nekaj je tako
ELEKTRA: nehaj
OREST: hočeš da ti povem kako je bilo ko si bila še
majhna?
večji del tvojega življenja je bila pijana
se komaj sploh zavedala da obstajaš
ELEKTRA: težave je imela

OREST: vedno je imela in ima težave
ko sem bil jaz otrok, pred Ifigenijo, je že bila taka
ženska ta je zmedena, del vrste
ki samo s sabo se ukvarja
ELEKTRA: ne bom je ubila
OREST: pa vsaj meni pusti
ELEKTRA: Orest saj ne morem verjet
OREST: ne morem tako živeti
strašne muke prestajam
dovoli mi
ti in jaz
sva edina ki sva še
Premolk.
ELEKTRA: nima smisla da me prosiš, dobro veš kaj ti bom
rekla
sploh pa so to samo besede, ti
OREST: torej me boš pustila v mukah
Premolk.
ELEKTRA: rada te ima
OREST: boji se me
ELEKTRA: ne
OREST: seveda se me, gotovo je že slišala govornice, da
sem jaz tisti ki se bo maščeval
ELEKTRA: pogreša te
OREST: dvomim da sploh kdaj govori o meni
si jo že kdaj slišala da omenja moje ime?
samo to bi rada slišala da sem mrtev
ta novica bi jo vzradostila
da jaz sem mrtev in ji duh ne bo več pretil
oba to veva
ELEKTRA: kako se motiš
OREST: ko bi se le
ELEKTRA: pa poskusiva
OREST: kaj?
ELEKTRA: povejva ji da si mrtev
in bova videla kaj bo
OREST: jokala že ne bo
ELEKTRA: boš videl
rada te ima.
OREST: in če ne?
ELEKTRA: če ne bo jokala?
OREST: ja
ELEKTRA: nemogoče
svoje otroke ljubi bolj kot sebe, vse kar počne počne zanje
to ves čas govori

OREST: če ne bo jokala?
ELEKTRA: potem pa ja
ti bom dovolila

TRINAJSTI PRIZOR

*Elektra je v jedilnici.
Pripravlja prizorišče.
Preverja, da bo vse pripravljeno.
Na mizo položi prt.
Pride Mesar. Vzame ji prt.
MESAR: bom jaz
ELEKTRA: ne, je že v redu
lahko jaz
Premolk.
Pogrne prt.
Mesar premika stol.
tudi to lahko jaz
Mesar preneha.
MESAR: bi sploh kaj radi od mene?
ELEKTRA: niti ne
Premolk.
MESAR: nič več vas ne vidim
včasih ste hodili v kuhinjo pit mleko
ELEKTRA: enkrat ja
MESAR: včasih sva se pogovarjala
Premolk.
ko pa grem zdaj mimo vas po hodniku –
ELEKTRA: pač nimam časa
MESAR: spremenili ste se
ELEKTRA: si prepričan da smeš tako govorit z mano?
Premolk.
MESAR: jaz ...
ELEKTRA: jaz sem tista ki ima plemiški naziv
ti pa si mesar
MESAR: se oprostčam, gospodična
Pogleda jo.
ELEKTRA: pojdi že
lahko greš
Mesar odide.
Elektra se ustavi. Slabo se počuti.
Globoko vdihne.
Krene k zavesi. Tam je Orest, za zaveso.
OREST: to pa je bilo jezno*

ELEKTRA: kurca je odrezal mojemu očetu, kaj naj bi mu
rekla?
šš nekdo gre
*Orest zagrne zaveso.
Elektra sede.
Nato se premisli in vstane.
Pogladí si obleko.
Živčna je.
Pride Klitajmestra.
KLITAJMESTRA: baje si nekaj izvedela
ELEKTRA: se ne bi raje usedla?
KLITAJMESTRA: zaradi te novice naj se raje usedem?
ELEKTRA: kje je kralj?
KLITAJMESTRA: tudi njega potrebujeva?
ELEKTRA: kako pa kaj muhe danes?
KLITAJMESTRA: ne prav dobro.
slabše, ampak so okna zaprta
ELEKTRA: kaj tako smrdi?
KLITAJMESTRA: ti tudi vohaš?
ELEKTRA: včasih ti je tako smrdelo
iz ust
KLITAJMESTRA: nehaj
ELEKTRA: a spet piješ?
KLITAJMESTRA: rekla si mi da mi moraš nekaj povedat
Premolk.
ELEKTRA: Orest je mrtev.
Premolk.
KLITAJMESTRA: kaj?
ELEKTRA: Orest je mrtev.
mami, moje iskreno sožalje
KLITAJMESTRA: kako?
ELEKTRA: nekega moškega in žensko sem srečala na cesti
KLITAJMESTRA: ven si šla?
ELEKTRA: na hitro, ja
KLITAJMESTRA: kakšnega moškega kakšno žensko?
ELEKTRA: na poti k nam so bili
in on je bil na ladji, na poti domov menda
izvedel je da ti samo spiš
hotel te je obiskat
KLITAJMESTRA: kako je umrl?
ELEKTRA: utonil je
Premolk.
pismo sta imela
v njem je razloženo kaj se je zgodilo
jaz ...*

Elektra izroči pismo materi.

KLITAJMESTRA: si ga prebrala?

ELEKTRA: rekla sta da se tiče mojega brata
mislila sem da ga lahko preberem
ja oprost mi –

Kraljica bere pismo.

KLITAJMESTRA: pa je to res?

absolutno res?

ELEKTRA: seveda je res

KLITAJMESTRA: kje sta zdaj ta moški in ta ženska?

ELEKTRA: na cesti, morda ju še lahko dohitiva, če se –

Kraljica še enkrat ošine pismo.

KLITAJMESTRA: lahko prosim pokličeš mesarja, ta smrad

je vse hujši

reci mu naj prinese kaj da bo pregnalo ta smrad

reci mesarju naj takoj pride

Klitajmestra vstane.

KLITAJMESTRA: o boginja

o bogovi

jaz ...

muhe bojo vdrle skozi okno

Zdi se malce omotična.

ELEKTRA: si v redu?

KLITAJMESTRA: Orest moj, edini sinko moj

to ne more bit res

mali moj

jaz ...

mi lahko prineseš malo vode?

toliko smrti je že bilo v tej hiši

in mesarja pripelji

Elektra ji natoči vode.

Klitajmestra sede in jo spije.

dolij še kaj v vodo, lepo te prosim

to ni trenutek za tvojo grajo

pijačo rabim, moj sin je mrtev –

sanjalo se mi je

kakšne grozne sanje, tako hude da se nisem hotela

prebuditi

o Orestu mojem se mi je sanjalo

hecno da se mi je ravno včeraj sanjalo o njem

čisto majhen je še bil –

tak srčkan dojenček je bil

ne moj prvi seveda ne ampak

sanjalo se mi je da ga že zopet objemam, njegovi rdeči

laski so takšni kot tistega dne

ko se je rodil, z gubico na nosu

in dojila sem ga

tudi ti boš izkusila to radost, Elektra, ko boš dojila

otroka

nekega dne

to mehko bližino

in potem ko sem ga pobožala po glavici

mi je dojenček padel iz rok

na tla mi je padel

ni se raztreščil niti zajokal

sklonila sem se da ga bom pobrala

se plazila po tleh in ga pobrala

on pa se je spremenil v kačo in siknil vame

kačo sem pojila na prsih ja

ne svojega dojenčka kje pa

kačo ki me je pičila

Naredi požirek vode.

in zdaj je mrtev

v skladu s tem pisanjem

vprašala sem vidca

rekel mi je da tega ni težko raztolmačit

Orest me bo ubil

Orest je bil tista kača

muhe so vedele to

jaz sem vedela

bogovi so vedeli

Orest me bo ubil

Odloži kozarec na mizo.

bogovi mi bojo odpustili prestrašena sem bila ja

vem da sem prekleta –

da pa te ubije lastni sin

Vzame steklenico z mize. Natoči si kozarec.

zdaj pa mi ti poveš da je utonil.

pižda da moram nekaj spit bi mi kdo že prinesel kaj

Ajgist pride v sobo.

AJGIST: kaj je bilo tako nujno da sem moral –

KLITAJMESTRA: moj sin je mrtev

Orest, utonil je

AJGIST: kako?

KLITAJMESTRA: na poti domov baje

ni ga več, umrl nedaleč od tod

Ajgist pogleda Elektro.

pismo je prišlo

Ajgist vzame pismo.

ELEKTRA: žal mi je

Ajgist začne brati pismo.

KLITAJMESTRA: meni tudi ja

zelo žal

zelo zelo žal

tudi zate, Elektra, mi je žal, da ga sploh nisi poznala

AJGIST: kje so bili ti ljudje?

KLITAJMESTRA: zunaj na cesti

AJGIST: to je strup

nekakšna zvijača

KLITAJMESTRA: ne, jaz čutim

mrtev je

AJGIST: torej jih poiščimo, nje ki so prinesli to novico

Pride Mesar.

MESAR: gospa, klicali ste me

nekaj sem ukrenil da bi pregnal ta smrad

KLITAJMESTRA: ta smrad?

MESAR: hoteli ste da naj –

Klitajmestra vstane.

KLITAJMESTRA: ravno to je najbolj presenetljivo

smradu ni več

Vdihne.

ni ga več

ničesar več ne duham

Mesar poduha.

in ta glavobol –

Klitajmestra se zasmije.

odprite okna, spustite noter, kar je zunaj

dajte mi nekaj da bom proslavila

ELEKTRA: gotovo si žalostna? tvoj sin

KLITAJMESTRA: ja

ELEKTRA: zelo žalostna?

boš morda zajokala?

KLITAJMESTRA: ja žalostno je ampak

mlad je bil, nikoli v življenju ni storil česa slabega

bogovi mu bojo blagohotni

medtem ko jaz –

če bi morala jaz umret

bi bila prekleta

Zasmije se.

videc se je zmotil

ne bom umrla ne

Poljubi Elektro.

zdaj pa res mislim da bi morali proslavit a ne?

in kaj spit

Poljubi Ajgista.

Orest je mrtev

jaz pa ne bom umrla

Ajgist ji vrne poljubi.

AJGIST: končno

KLITAJMESTRA: končno ja

Klitajmestra ga spet poljubi.

Glasno se zasmije.

lahko se vrnemo tja kjer bi morali bit ves ta čas.

prinesite pijačo. priredimo zabavo

Ajgist jo prime okoli pasu in odpelje z odra.

Klitajmestra zavrešči.

ŠTIRINAJSTI PRIZOR

Orest in Elektra ostaneta sama v sobi.

Med njima vlada nekakšna hromeča tišina.

OREST: vseeno nama tega ni treba storit

večno lahko živiva v mukah

samo predlog je to

ne pa ukaz

duh naju spodbada

svobodno voljo imava

kaj delaš?

ELEKTRA: poslušam.

poslušam kaj govorit medtem ko jo nosi v posteljo

OREST: nehaj že

Premolk.

ELEKTRA: od nekdaj sem vedela da ona ni ravno

no pa saj nihče ni popoln

je kdo popoln?

vedela sem da bo včasih pozabila name

včasih je rekla da bo pozneje prišla k meni pa je ni bilo

ali da me včasih nekaj dni zapored ne bo prišla niti

pogledat

in me bo pustila čakati

in kadar je popivala seveda

vedno pa sem mislila

da nekje

nekoč

naslednjič

globoko nekje pa res

OREST: ni nama treba tega storit

ELEKTRA: prav si imel o njej

OREST: mogoče bi morala raje razmislit o

ELEKTRA: porušit stene
 videt kaj počneta tu notri
 OREST: to je naravno
 ELEKTRA: moral bi se bil postaviti ob steno in ju poslušat
 kaj sta govorila
 ko sta odhajala
 dobra ušesa moraš imet če hočeš izvedet kaj se tu
 dogaja
 vedel je da je pismo lažno, na obrazu sem mu videla
 vedel je da ni bilo ne ženske ne moškega na tisti cesti
 saj si videl da ni nikogar poslal ponju
 bister je, vedel je
 pravi da sem polna strupa, mogoče pa sem res
 OREST: kaj je rekel?
 ELEKTRA: povedal ji je
 rekel je Orest ni mrtev to poročilo je izmišljeno
 OREST: nisem ga slišal
 ELEKTRA: jaz pa
 ti nisi stal kjer sem stala jaz
 OREST: in kaj je rekla?
 ELEKTRA: besede ki so najbolj preklete od vseh kar jih
 je –
 rekla je torej pa ga poišči in ubij
Premolk.
Elektra gleda Oresta.
 rekla je torej ga poišči in ubij –
 ubij mojega sina
 OREST: narobe si slišala –
 ELEKTRA: ne pa nisem.
 prav si imel o njej.
 prav si imel, kako lahko rečeš da sem narobe slišala?
 prav si imel
Klitajmestra, napol oblečena, pride po steklenico.
 KLITAJMESTRA: oh, oprost, Elektra, nisem vedela –
Ajgistov glas izza odra.
 AJGIST: pohiti, draga
 KLITAJMESTRA: že grem, samo še –
 kdo je to?
Orest izvleče nož.
 OREST: tvoj sin sem, mama
 KLITAJMESTRA: ampak –
 OREST: tako dolgo je da me niti ne prepoznaš
 KLITAJMESTRA: seveda te prepoznam –
 Ajgist!
 OREST: nikogar ne kliči

KLITAJMESTRA: minuto počakaj, ne hodi mi blizu
 odloži to
 OREST: to ni moje, od mojega očeta je
 KLITAJMESTRA: Orest, ne –
Izpusti steklenico, ki jo drži v rokah.
Ta se raztrešči.
Orest grabi mater, vse močnejše jo stiska.
Vseeno pa je ne ubije takoj – omahuje, grabi ga panika.
 vem da si ne upaš
 vedno si bil plah fantè
 nisi sposoben
 OREST: ne sili me
 KLITAJMESTRA: no daj že
 OREST: jaz ...
Izpusti nož.
 KLITAJMESTRA: ne moreš ubit mame
 vidiš da ne?
 proti zakonu narave je
Elektra stopi k njima.
Pobere nož.
 ti mu povej, Elektra
 nihče te ne ljubi bolj kot mama
 nihče ne ljubi svojih otrok bolj kot mama
Elektra zabode nož v Klitajmestro.
Klitajmestra pade.
Kriči.
 OREST: pokončaj jo, šele napol si jo
 ELEKTRA: ti jo daj
 OREST: ne morem
Elektra znova zasadi nož v Klitajmestro. Hladnokrvno.
Vreščanje potihne.
Pride Ajgist, napol oblečen.
 AJGIST: moj Bog
 kaj za vraga – straža
 obkoljena sta
 OREST: od koga?
 AJGIST: ne bosta se izvlekla
 OREST: tebe vsi sovražijo bolj od naju
Zagrabi Ajgista, ruvata se.
 AJGIST: nekdo te bo ustavil, nekdo te bo
 misliš da imaš dovolj moči
Orest ga nemudoma ubije. Zlomi mu vrat.
Ajgist se zvrne po tleh.
Tišina.
Orest in Elektra gledata, kaj sta storila.

Okrvavljena sta.
Spogledata se.
 OREST: v redu?
 ELEKTRA: ja, v redu
 OREST: prepričana?
 ELEKTRA: prepričana
Priteče Mesar.
 MESAR: kaj je ta hrup?
 kaj se dogaja, kaj se tu dogaja?
Zagleda trupli.
 kaj?
 kaj sta storila?
 o pekel.
 kaj sta storila?
Celia prihiti za njim.
Tudi ona zagleda trupli in si z roko zakrije obraz.
 ELEKTRA: tu ni ničesar za vaju, pustita naju prosim
Mesar steče h kraljici.
Orest vzame Elektri nož iz rok. Obriše ga v prt.
 MESAR: zdravnik, naj nekdo pokliče zdravnika!
 ELEKTRA: nikogar ni –
 kdo te bo slišal?
 MESAR: kaj si storila, ti zloba ti?
Celia ga odvleče od kraljičinega trupla.
 CELIA: mrtva je
 oba sta mrtva
 stran od tod
 MESAR: ampak ta dva –
 CELIA: nič se ne da storit
 zdaj boš moral zbežat
 MESAR: Elektra, to nisi ti
 CELIA: prekletstvo nad tem rodod je prehudo
 svaril si me o njihovem prekletstvu –
 MESAR: Elektra –
 CELIA: ne moreš še enkrat pomit tal, poskušat rešit vse to
 ne moreš kar naprej pomivat tal
 ne že spet
 MESAR: Elektra – poglej me
 CELIA: pridi zdaj z mano
Vleče ga proč.
 pridi, čas je da pustiš to
Celia in mesar odideta.
Ostaneta samo še Orest in Elektra.
Orest briše Elektri kri z obraza.
Natančno. Nežno.

OREST: prekletstva ni več
 ELEKTRA: srbečica?
 OREST: izginila
 vse kar sta tadva povzročila
 je zdaj prešlo
 ELEKTRA: ja
 OREST: torej sva svobodna? A ne da sva?
 kar hočeva lahko delava s svojim življenjem
 drugače lahko živiva
 pokopala ju bova
 vse tri bova položila v dostojen grob
 tu se vse konča
 ženska je imela prav, to bilo je prekletstvo
 prekletstvo ki sega dlje v preteklost kot se kdor koli od
 naju lahko spominja ampak
 zdaj pa
Elektri se začne tresti roka.
 kaj pa je s tvojo roko?
 ELEKTRA: ne vem
 OREST: to bo od šoka
 ELEKTRA: ja
 OREST: pojdiva v kuhinjo poiskat kaj sladkega zate
 vsi so gotovo že šli, vso bova imela zase
Elektri se roka močnejše zatrese.
 kaj je?
 ELEKTRA: ne vem
Gleda svoje roke in noge.
Ne more jih nadzorovati.
 kaj se dogaja z mano?
Orest jo poskuša objeti.
 OREST: vse bo v redu, nekajkrat globoko vdihni
 ELEKTRA: pomagaj mi
Zdaj se ji tresse že vse telo.
Nato pade po tleh. Silovit krč jo popade.
 OREST: nehaj če moreš, Elektra
 Elektra
 globoko dihaj
Orest kliče na pomoč. Kliče kogar koli, ki bi ga lahko slišal.
 na pomoč
 vi tam
 naj mi kdo pomaga
 naj kdo pomaga moji sestri
 naj kdo pomaga moji sestri prosim
Elektra se še vedno tresse.
 NAJ KDO POMAGA MOJI SESTRICI

**TRETJI DEL
ELEKTRA IN NJENA SENCA****OSEBE**

ELEKTRA
KLITAJMESTRA
AGAMEMNON
OREST
ZBOR
AUDREY
JORDAN
MICHAEL
MEGAN
OWEN
IAN
IFIGENIJA

PRVI PRIZOR

Elektra drži nož, natanko tako kot na koncu prejšnje igre. Trese se.

Sicer pa je na odru sama.

ELEKTRA: Orest?

Orest, a si tu?
ne zajebavaj –
Orest?
si ti?
slišim te

Tava po odru z nožem v roki.

kaj se greš to za eno igro?
spizdi, samo spizdi, ne me zajebavat.

Zasliši se nekakšno hlipanje, skrajno čuden zvok. Srhljiv. Še toliko bolj, ker ni jasno, od kod prihaja.

ni smešno res ni
nehaj me strašit

Zdi se, da so v temi nekakšne oblike brez obrazov. Ali pa je to samo njena domišljija?

Piš hladnega vetra.

Orest, nehaj.
Gleda okoli sebe.

ELEKTRA: Orest. nehaj.
nehaj.

Elektra je sredi gozda.

Gleda okoli sebe.

Klitajmestra sedi na stolu. Oblita je s krvjo.

KLITAJMESTRA: pekel draga moja
sem videla tvoje ustnice ki nemo sprašujejo
odgovor je pekel

ELEKTRA: pa saj to nisi ti nemogoče –

KLITAJMESTRA: jaz ja

Elektra gleda okoli sebe.

ELEKTRA: ampak kako? pa saj sem

KLITAJMESTRA: zasadila nož vame?

odlično si to naredila, ampak zdaj pa –

ELEKTRA: ti si živa?

KLITAJMESTRA: žal ne

zelo mrtva in ta kraj ...

ELEKTRA: kje je Orest?

KLITAJMESTRA: ni ga več

palača, ni je več

vse kar poznaš ničesar ni več

med vsemi svojimi otroki pa tega res nisem pričakovala

od tebe veš

vedno si bila moja mala ubogljiva srčica

ELEKTRA: ne približuj se mi –

KLITAJMESTRA: niti dotaknit se te ne morem
najbrž ne maraš bit tu ampak poglej, Elektra
vsaj poglej me

ELEKTRA: sanjam, vem da sanjam

KLITAJMESTRA: kakor želiš

ELEKTRA: vrni se

Elektra se umika.

KLITAJMESTRA: oh sončica moja marsikaj hujšega šele
prihaja

nekaj si spustila z verige

ELEKTRA: kako to misliš?

KLITAJMESTRA: ne vem, ampak a jih ne slišiš?

praskajo, smrkajo

v temi kadar imaš zaprte oči

premikajo se v podrastju

ELEKTRA: ne bojim se

KLITAJMESTRA: pa bi se morala

res bi se morala

močno bi se morala bat

lastno mater si ubila. Punca trapasta

sam pekel prihaja nadte

raje zbeži

Spet se oglasi tisti zvok, zdaj je grozljiv. In strašljiv.

Vsepovsod. Elektra ne ve, kam naj se obrne.

Svetloba se spremeni. Elektra je na zasneženi gori.

ELEKTRA: o bog

Njen oče stoji ob njej. Sprva ga ne vidi.

AGAMEMNON: Elektra

ELEKTRA: prosim, mami, če si to ti

AGAMEMNON: dete moje

ELEKTRA: prosim?

AGAMEMNON: jaz sem, tvoj oče

Elektra ga zdaj prvič pogleda.

ELEKTRA: moj oče je mrtev

AGAMEMNON: tudi prav, ampak sem ti prišel pomagat

moraš se borit proti temu, ne smeš jim pustit da bi te uničili

ELEKTRA: pa kdo to?

AGAMEMNON: ne vem, ampak za vsem tem je tvoja mama

vse kar imam vzemi, vso moč ki sem jo imel

kar koli da najdeš njihovo slabost

če jih je poslala tvoja mama, potlej zagotovo imajo kako
slabost

oboroži se, vsako orožje vzemi, ki ga najdeš

razmišljaj po vojaško moraš se borit

Elektra spet zasliši veter.

ELEKTRA: niti tega ne vem, iz katere smeri prihajajo

AGAMEMNON: ta kri na tvojih rokah

ta jih privablja

Elektra pogleda svoje roke.

Obríše si jih.

ELEKTRA: oba sva krvava

AGAMEMNON: moji zločini jih ne žalijo tako močno kot
tvoji

ELEKTRA: ne morem se borit

AGAMEMNON: potem pa imej vsaj okno ves čas zaprto
ne spusti jih noter

če se ne moreš borit proti njim, jih zunaj zadrži

ELEKTRA: katero okno?

Spet se oglasi tisti zvok.

OČI?

Gleda okoli sebe.

AGAMEMNON: teci, Elektra

ELEKTRA: OČI?

AGAMEMNON: teci

Ni ga več.

Elektra je na plaži.

Vzravnano sedi.

ELEKTRA: in kam zdaj?

OREST: ne sprašuj

ELEKTRA: Orest? hvala bogu
stran od tu morava

OREST: rad bi da bi bilo drugače –

ELEKTRA: kaj da bi bilo drugače?

OREST: nič več nisem s tabo

ELEKTRA: ja, v palači si bil zraven mene

nekaj strašnega naju preganja

OREST: sem bil ja, tik ob tebi

potem pa –

ELEKTRA: ne, ne govori mi

OREST: v jedilnici sva bila

ELEKTRA: na tleh

OREST: začela si se trest

tisto grozno tresenje,

Elektra, ustrašil sem se

odpusti mi prosim, ko sem videl kaj se je zgodilo s tabo

ELEKTRA: odpustim?

OREST: zajela me je panika –

vedel sem da so bogovi jezni

ELEKTRA: bogov ni

OREST: no prav, pa bitja ki so celo od bogov starejša

te more in duhovi

slišal sem jih

stekel sem na polje in s kosom vrvi –

ELEKTRA: ne

OREST: prekršila sva neko pravilo

žal mi je, Elektra

ko sem jih videl da prihajajo

ELEKTRA: skupaj sva, skupaj sva v tem

OREST: nič več

tvoja roka je bila ki je držala nož

tebe hočejo

ELEKTRA: zapustil si me

OREST: nobene koristi nimaš od mene, nikoli je nisi imela

ELEKTRA: naj imam vsaj zdaj, kako naj se soočim s tem?

OREST: ne vem kakšen je odgovor

mislim da bi morala zbežat

ELEKTRA: kam?

OREST: kdo ve?

nekam kjer te ne bojo našli

ELEKTRA: in to je kje?

kje hudiča je to?

kam naj zbežim?

Na oder pride zbor.

Zapojejo pesem. Pesem o ženski, ki beži po vsem svetu. O ženski, ki nikoli ne neha bežati. Nekakšna uspavanka. Nenadoma zafušajo. Eden od njih zafuša in kar ne neha fušati. Člani zbora se jezijo drug na drugega. Klitajmestra reče, da pozna to pesem in se jim pridruži. Nadaljuje pesem o ženski, ki beži, in zdaj je pesem že precej obsцена. Klitajmestra pozabi, kako se rima. Agamemnon in Orest se jima pridružita pri refrenu. Izmenjaje pojeta. Zdaj je vse skupaj videti precej bolj sodobno. Mikrofon in kitare. Eden od članov zbora se še vedno trudi, da bi njihovo petje zvenelo prikupno. Je kaj upanja, da bo konec dober? Ve kdo? Elektra ima celo svoj solo. Ko je na vrsti njena kitica, in sicer odgovor na vprašanje »Je kaj upanja, da bo konec srečen?«, ima v roki mikrofona. Elektra odgovori.
ELEKTRA: prav nobenega

DRUGI PRIZOR

Pride Audrey s celim kupom kartotek. Gre h kartotečni omari. Kartoteke pospravlja v omaro. Govori enemu od članov zbora, ki se mota okoli nje.
AUDREY: veš da ne bi smel bit tu
in vem da poslušas ker ti roka trza kadar si zblojen
Jordan, se ti zdi prav da si tu?
Jordan je zmeden.
JORDAN: mislim da ...
AUDREY: točno to.
skoz vrata, pa po hodniku dol
greš v dnevni prostor in se usedeš
ali naj pozvonim pa bo prišla sestra pote?
Pospravlja kartoteke in se ne meni več zanj.
Jordan pa še kar stoji.
Audrey vzame s police kozarec z bomboni.
AUDREY: naj ti bo, enega. Potem pa hitro nazaj na oddelek
Audrey odpre kozarec in mu da bombon.
Jordan ga seslja in odide.
Na vratih sreča Michaela, ki ravno vstopa.
MICHAEL: sem mislil da tega ne počneš več –
AUDREY: če je Jordan
MICHAEL: nov papirček vidim, ne bi ga smela nagradit
AUDREY: Jordan je no
MICHAEL: vsi so kdo

AUDREY: sladkosnednež
MICHAEL: revije si prinesla za Carol
ne mi govorit, za Carol ja
pa posebno pižamo za Teda
AUDREY: kaj naj rečem?
ujel si me.
Premolk.
življenje je čisto dovolj bedno, a ni?
bombon gor ali dol
MICHAEL: imaš prav, ampak kdo bo pa to počel ko boš šla?
AUDREY: če si prišel da bi me poskušal pregovorit naj ne grem –
MICHAEL: bog obvaruj. To pa že vem kdaj je človek dokončno odločen
Audrey gre k naslednji omari in začne urejati papirje.
AUDREY: a se lahko malo umakneš? Do tistega predala bi rada
MICHAEL: oprost. Pa ne da že pakiraš kartone?
AUDREY: nekje moram začeti
ne moreš verjet koliko tega sranja se ti nabere
če bi bili samo kartoni
Michael ji je še vedno malo v napoto.
a nimaš ti ambulante?
MICHAEL: prej sem končal.
AUDREY: o.
Zdaj ji je povsem napoti. Malo se umakne.
MICHAEL: pogrešal te bom
AUDREY: vem
jaz pa tebe
prav nič pa ne bom pogrešala te stavbe
baje bom imela razgled naravnost čez reko v Ohio
MICHAEL: bi kaj spila?
AUDREY: paciente imam še
MICHAEL: prav. Pa pozneje
a ti veš da imaš okno odprto
AUDREY: o?
MICHAEL: ti ga zaprem?
AUDREY: se sploh ne spomnim da bi ga odprla
MICHAEL: ja zdaj je odprto
ga bom jaz
Zapre ga.
Audrey gleda v okno.
AUDREY: mogoče ga je Jordan
Gre k oknu in preveri, ali je res zaprto.
MICHAEL: daj bova nekaj spila

prekleta dobra psihiatrinja si, pol kozarca šerija ti že ne bo škodilo
AUDREY: kvarno vplivaš name
MICHAEL: mea culpa
Audrey vzame steklenico šerija iz kartotečne omare. Obema natoči.
sem videl da si imela včeraj naročenih par svojih starih pacientov
AUDREY: nekaj jih še zmeraj hodi k meni v ambulanto, ja
MICHAEL: in kako je šlo?
AUDREY: fino, čas sem imela
MICHAEL: okej
AUDREY: zakaj sprašuješ?
MICHAEL: kar tako
AUDREY: ponavadi me ne sprašuješ o moji ambulanti
MICHAEL: ponavadi tudi ne pijeja popoldne
a je kaj narobe?
AUDREY: ker pijeja ali ker si me vprašal?
Premolk.
MICHAEL: malo me je presenetilo samo to je da si šla spet po svojem starem seznamu
AUDREY: poslovit sem se hotela od te hiše od njih
MICHAEL: zdaj so drugi zadolženi za tisti oddelek
AUDREY: se pravi da je narobe –
MICHAEL: Audrey ne odrasla ženska si
in prekleta dobra psihiatrinja kot sem že rekel
Premolk.
AUDREY: par stvari je ostalo nerazrešenih
MICHAEL: bodi previdna
AUDREY: ozdravil si me
MICHAEL: vem da sem te
Premolk.
AUDREY: samo še tri tedne bom tukaj
ja, to je neka črna pika
večina se jih na nekaj odzove, na koncu ali pa se jim tako zelo poslabša da izginejo in jim telo odpove
ampak
MICHAEL: nekaterim ne moremo pomagat
AUDREY: samo še tri tedne bom tukaj
je res tako nevarno če poskušam?
MICHAEL: okno imaš spet odprto
AUDREY: kaj?

Pogleda.
ne pa ne
MICHAEL: kar poskočila si. Kot bi se ustrašila
AUDREY: za božjo voljo no
MICHAEL: lej, jaz sem bil tisti ki je s tabo predelal vse to živčna si
AUDREY: okno se je danes odprlo zato ker, ne vem zakaj je bilo odprto
mogoče sem ga jaz odprla in pozabila ali pa Jordan ali pa
ne me zdaj v glavo, nehaj se it te igrice
MICHAEL: žal mi je da tako reagiraš
AUDREY: ona je bila moja pacientka in to dolgo samo še tri tedne imam potem pa grem.
če lahko še kar koli naredim
pizda boš že nehal buljit v okno kurčevo
MICHAEL: razjezil sem te
AUDREY: mater da si me res
Premolk.
Podaj ji svoj kozarec.
MICHAEL: oprost.
ona in ti nista isto
vajina primera sta različna
AUDREY: vem.
MICHAEL: lepo si naredi te zadnje tri tedne tu, Audrey. zelo dragocena članica našega tima si tako priljubljena
ne se ji pustit da bi te spet nekam povlekla
AUDREY: ne vem kako bi me lahko
MICHAEL: imaš prav.
le kako?
Pride medicinska sestra na psihiatriji, Megan.
MEGAN: ambulanta se vam začenja, Audrey
AUDREY: hvala
MEGAN: par jih že nekaj časa čaka, kaj naj jim rečem?
AUDREY: že grem
Audrey pograbi nekaj kartonov in odvihra.
Megan ostane sama z Michaelom. Opazi kozarca šerija.
MEGAN: zabava je bila, nisem vedela –
MICHAEL: saj ni bila

TRETJI PRIZOR

Elektra sedi na stolu. Audrey stoji malo stran od nje.

ELEKTRA: nehali ste me obravnavat
 AUDREY: zdravniki krožimo, vsakega pacienta nekaj časa obravnavamo, če pa vidimo da se nikamor ne premaknemo, potem –
 ELEKTRA: nekomu drugemu ste me porinili
Premolk.
 AUDREY: zakompliciralo se je
 ELEKTRA: zakaj ste potem spet tu?
 AUDREY: jaz ...
 ti si prava znamenitost tu nekako ne spadaš sem, saj sama veš večina pacientov, no to gre pač skupaj z duševno boleznijo –
 ELEKTRA: jaz nisem duševno bolna
 AUDREY: ni to tisto kar se je zakompliciralo, marsikdo s simptomi to reče ampak ti – pri večini se da simptome na koncu odpraviti z zdravili, odmerki so sicer lahko vedno višji, pacienti postanejo zaspani, ampak psihoza je potlačena. pri tebi pa – vedno večje odmerke ti dajemo, in ne le da nimajo nobenega učinka ampak te očitno niti ne pomirijo
 ELEKTRA: zato ker to ni psihoza
 AUDREY: seveda ne
 ELEKTRA: če bi bila psihoza bi se odzivala
 AUDREY: tako je
 torej ni psihoza, neke vrste paranoja, zelo huda tesnoba in groza ki ju očitno nič ne more ublažiti
 ELEKTRA: prekleta sem
 AUDREY: saj veš da sem že večkrat slišala to tvojo razlago
 ELEKTRA: ampak mi ne verjamete
 AUDREY: mi smo tu zato da raziščemo povezavo med psiho in telesom, telesne manifestacije tvojega prepričanja da te nekdo ali nekaj preganja
 ELEKTRA: saj tudi me
 AUDREY: obljubim ti da bomo to raziskali
 ELEKTRA: pekel me bo požrl nekega lepega dne.
 AUDREY: se bom potrudila da ne
 ELEKTRA: okno spet ni hermetično zaprto. Nekdo ga ni zapahnil. Vrata se lahko vsak trenutek na stežaj odprejo špranje so na tleh med deskami. Pa zračnik, vse mogoče lahko pride iz njega
Audrey vstane.
 AUDREY: okno ti lahko jaz zapahnem
 potrudila se bom da bi se ti počutila varno
 ELEKTRA: nikoli se ne počutim varno
Audrey gleda zračnik.

AUDREY: sploh nisem vedela da je tukaj zračnik
 ELEKTRA: za ono steno zadaj je pa še star dimnik
Audrey stopi na stol.
 AUDREY: bom naročila naj preverijo kaj je s tem
 ELEKTRA: sestre nikoli ne pogledajo natančno pod postelje
 pa te luknjice ki so v letvicah
 AUDREY: luknje lahko zapolnimo
 ELEKTRA: če sem privezana niti zbežat ne morem
 AUDREY: leta in leta si bežala
 pa nobene koristi od tega
 ELEKTRA: spustite me že enkrat
Potegne za jermene, s katerimi je privezana.
 prosim
 AUDREY: obleke so kar padle s tebe
 tako močno si bila dehidrirana da si skoraj umrla
 ELEKTRA: kaj pa naj?
Premolk.
Elektra spet povleče za jermene, ki jo držijo.
 AUDREY: glej, če bi prevzela odgovornost za kar si storila,
 bi ti morda lahko odleglo –
 ELEKTRA: saj sem prevzela odgovornost
 AUDREY: predelala svoje kesanje
 ELEKTRA: kako naj se kesam za nekaj kar sem morala storiti
 AUDREY: se zavedaš da si umorila lastno mamo?
 ELEKTRA: seveda se
 ampak si je smrt tudi zaslužila
Audrey ji podrgne obraz z dlanmi.
 AUDREY: po mojem imaš točno tukaj eno blokado
 po mojem je to jedro vseh težav
 ELEKTRA: ni bil kriv samo tisti glas v moji glavi, ni bila nekaj nuja ki sem jo čutila
 ampak bi ona ubila mojega brata
 AUDREY: kako, dobesedno, pred tabo?
 ELEKTRA: mojega očeta je ubila, ženska je sposobna vsega
 AUDREY: saj ti razumeš teorije o delovanju možganov,
 a ne? Prebrala si knjige ki sem ti jih posodila
 ELEKTRA: ona jih je poslala da me zdaj preganjajo
 ona je poslala to prekletstvo nadme
 AUDREY: ona je mrtva
 ELEKTRA: ja ampak celo mrtva –
 a gledaš, mami, a uživaš, a?
 AUDREY: no to je ta fiksacija na mamo
 ELEKTRA: ona v tem uživa, in to ni pravično
Čuden zvok.

AUDREY: pa to je samo klima no
 ne se razburit, nov sistem imamo
Vstane, ogleduje si zračnik.
 jim bom rekla naj pride kdo pogledat
Usede se nazaj na stol.
 ELEKTRA: ne moreš odmaknit pogleda s teh majhnih rež,
 povsod lahko prilezejo, kjer koli je razmik
 očeta sem že vprašala, gotovo mora bit kdo ki se mu lahko pritožim?
 celo pekel mora imet kakšno logiko.
 AUDREY: in kaj pravi tvoji oče?
 ELEKTRA: moj oče je brez veze, nič od njega
 naj si okoli zapestja zavežem trak iz blaga pravi
 potem pa še ta moj brat
 AUDREY: vso svojo družino vidiš?
 ELEKTRA: vse ja
 celotno družino, skoraj povsod
Premolk.
Audrey jo gleda.
 nekaj si zapisujete
 AUDREY: razmišljam.
 ELEKTRA: da boste kaj pametnega rekli in bo vsega tega konec?
 AUDREY: dvomim
 ELEKTRA: v čem je potem sploh smisel?
Premolk.
 AUDREY: inteligentna ženska si, Elektra
 in tudi to veš da si v nenehnem stanju groze in paranoje
 ki sta posledica tvojega zločina
 to je vsa diagnoza, najhujša kar jih je
 in tudi najbolj mučna seveda
 ampak povej zdaj ti meni
 če imajo res takšno moč, je eno samo okno dovolj?
 Kaj pa vrata, zapah, sestra, ki pregleda vse koticke?
 ELEKTRA: zakaj to pravite?
 AUDREY: se bom drugače izrazila, tebe hočejo
 pote prihajajo
 praviš da te preganjajo
 ELEKTRA: včasih res pridejo noter
 včasih pridejo noter in se igrajo
 AUDREY: pripoveduj mi o tem
 ELEKTRA: duh mučilnice so
 rabljev nož
 ni hujše bolečine od te

tako mučne da pozabiš kdo si
 in ko ne morem več držat in zatulim na glas,
 mi zašepetajo in se mi zarežijo na uho
 bomo pa kdaj drugič nazaj mi rečejo in potem bo še huje
Premolk.
 AUDREY: nisem vedela, da znajo govorit?
 ELEKTRA: ja jaz jih slišim kaj govorijo
Premolk.
 AUDREY: ko gledamo posnetke teh tvojih epizod, je videt
 da se sama poškoduješ
 ELEKTRA: oni me poškodujejo
 AUDREY: zato vidiš tako težko razumemo
 ELEKTRA: grizejo me brcajo in trgajo, nato pa čakajo da se
 vse zaceli in lahko spet začnejo
 AUDREY: a tako
Premolk.
 ELEKTRA: v bistvu imam eno sporočilo
Premolk.
 in to za vas sporočilo
 AUDREY: ja?
 ELEKTRA: nazadnje ko so prišli, so nekaj šepetali
 AUDREY: kaj so šepetali?
 ELEKTRA: da bojo kmalu prišli še nad vas so šepetali
Premolk.
 AUDREY: a tako
 ELEKTRA: menda vas že dolgo lovijo
 ni treba, da mi verjamete
 AUDREY: bi rada še mene prestrašila, da se bova znašli na isti točki?
 ELEKTRA: samo sporočilo sem vam posredovala
 AUDREY: njihovo?
 ELEKTRA: ja njihovo
 AUDREY: ja, hvala ti za sporočilo
 ELEKTRA: po mojem ste itak že vedeli
 AUDREY: če bojo prišli nadme, jim bom že kos.
Premolk.
 ELEKTRA: bolje da ste pripravljeni
 AUDREY: saj bom
 ELEKTRA: niti malo ni zabavno
Premolk.
 a je mojega termina konec?
 AUDREY: ja
 konec je
 hvala ti, Elektra
 po sestri grem da te bo odpeljala nazaj

ČETRTI PRIZOR

Audrey gre obiskat Michaela v njegovo pisarno.

MICHAEL: naporen dan?

AUDREY: kateri pa ni?

MICHAEL: jaz tudi do vratu v delu, Lesley W. je nazaj

AUDREY: a ni bila ona odpuščena –

MICHAEL: je bila, ampak je nazaj

mi lahko tole podpišeš?

čista šlamastika, da je ne bi smeli odpustit so prepričani

v lokalni skupnosti

najprej si preberi

AUDREY: a res moram?

MICHAEL: ne, najbrž res ne

ti si itak zaključila tukaj.

edino podpiši če lahko

Audrey se podpiše.

kaj si hotel?

AUDREY: saj ne vem več

MICHAEL: a ti greš pa teč?

AUDREY: ravno razmišljam, kako si uganil?

MICHAEL: superge imaš v rokah

Audrey spusti pogled.

AUDREY: oh

moram si zbistrit glavo

ni boljšega kot tek

MICHAEL: če bi bil jaz tako discipliniran, res bi mi koristilo

da bi se znebil vseh teh –

AUDREY: halucinacij, gremlinov, kar pač že?

MICHAEL: kako?

AUDREY: kaj so to sploh?

MICHAEL: a kaj so halucinacije?

AUDREY: ja

MICHAEL: senzorično predelovanje pogosto

AUDREY: česa pa?

MICHAEL: preteklih izkustev

spominov, želja

emocij

in sanj včasih

AUDREY: še kaj?

MICHAEL: notranjih stanj, saj veš da je razpon ogromen

kot da nisi pred kratkim napisala knjige o tem, zakaj zdaj

mene sprašuješ?

AUDREY: samo preverjam

Obuje si superge.

notranja stanja, absolutno. Od katerih je občutek krivde eden najbolj bolečih za ego

to da nismo ravnali kot smo si želeli, saj to izpodbija vse tisto, kar si domišljamo o sebi, da bi morali bit, kdo da smo

to nas samo razdraži

ali pa menimo da se nam godi krivica, da nas nihče ne bi smeli krivit

da je vesolje nepravilno

in to je vedno poanta, nikoli ni česa drugega

MICHAEL: je vse v redu?

AUDREY: seveda je

Zavezuje si vezalke.

sranje

Vežalka se ji je strgala.

MICHAEL: kaj?

AUDREY: ma nič, preklete vezalke, samo to

premočno sem potegnila

MICHAEL: da vidim

kaj je s tvojim prstom?

Audrey krvavi iz prsta.

AUDREY: zataknil se mi je

MICHAEL: v vezalko?

AUDREY: v redu je, bom šla pozneje teč

MICHAEL: zelo zrucane so te tvoje superge

AUDREY: ma ne, nove so

MICHAEL: zgledajo kot da so že marsikaj dale skoz

Vzame jih v roko.

daj da

podplati zlizani

AUDREY: prejšnji teden sem jih kupila

MICHAEL: naj ti vrnejo denar

Audrey spet prime superge.

Ogleduje si jih.

Ogleduje si kri na prstu.

Okno se na stežaj odpre.

AUDREY: boš že zaprl to prekleto okno!

Michael jo pogleda.

PETI PRIZOR

Audrey položi superge na mizo.

Z Elektro stojita vsaka na svoji strani mize.

Audrey ji kaže svoje superge.

AUDREY: kako si vedela?

ELEKTRA: saj nisem

AUDREY: ko si rekla da imaš sporočilo zame, si po mojem vedela kako bo to delovalo name

ELEKTRA: sploh ne

AUDREY: nehaj se igrat z mano

ELEKTRA: saj se ne

Premolk.

AUDREY: te superge so nove, prejšnji teden sem jih kupila niti enkrat jih še nisem obula pa so podplati že zlizani

ELEKTRA: okej –

AUDREY: v spanju sem tekla. Očitno sem tekla v spanju, in ti veš da sem tekla v spanju, zdaj očitno veš vse, ali sem nasploh tekla v spanju ali pa potem ko sem se spet videla s tabo –

da sem tekla v spanju to nič ne pomeni

kako si vedela da tečem v spanju?

ELEKTRA: so prišli zdaj tudi nad vas?

AUDREY: seveda da niso, Elektra, zato ker tudi nikogar ni, nobenih njih ni

ravno zato sem vse življenje posvetila temu da dokažem da ni nobenih njih

samo mi smo

vse kar verjamemo da je zunanje

je notranje

je predelovanje mučnih emocij

v tvojem primeru krivde

ELEKTRA: v vašem pa –

AUDREY: moj primer je drugačen

ELEKTRA: govori se da je bilo vašemu očetu ime Ian

AUDREY: ničesar ne veš o meni

ELEKTRA: on jih je poslal nad vas tako kot jih je moja

mama poslala nadme

AUDREY: nobenih bogov ni, nobenih gremlinov,

nikakršnega prekletstva

vsa moderna medicina je dokaz za to

ELEKTRA: zakaj pa potem vi ne govorite z njimi?

AUDREY: nehaj že, mater ti, a boš nehala

Premolk.

Audrey se zbere.

poslušaj me, nobenih igrice se ne mislim it s tabo marsikdo se lahko preveč naveže na svojega terapevta

kar se pogosto zgodi

ampak mi smo usposobljeni da znamo to predelat

to je del procesa

projekcija

vse mogoče lahko projiciraš v terapevta, dobre stvari, slabe stvari, vse kar je preveč komplicirano, terapevta

lahko nekaj časa obravnavaš kot da je tvoja mama, tvoj oče

tvoj prekleti zlorabljevalec, tvoja dobra plat, tvoja slaba

plat, terapevt je lahko kar koli

ampak zate pa jaz pa nisem del tega

mene nihče ne preganja

si me razumela?

tebe preganjajo ne mene

ELEKTRA: torej le priznate, da me preganjajo

Premolk.

AUDREY: ne, seveda te ne

ELEKTRA: ravnokar ste rekli

AUDREY: ušlo mi je

ELEKTRA: zakaj se pa potem potite?

AUDREY: nič se ti ne izboljšuje

posvarili so me naj te ne sprejemem več vse to sva že predelali, se premaknili naprej ampak se

mi je zdelo kako lepo bi te bilo še enkrat videt da bom vedela kako si ker bom zdaj kmalu začela v novi službi

z dr. Conwayem sta lepo sodelovala, zato bi ti svetovala

da se vrneš k njemu

ti pa jaz pa

očitno te res ne bi smela še enkrat videt

ELEKTRA: ali sem nora jaz ali pa res prihajajo

AUDREY: nora si

ELEKTRA: vem da ne mislite tega

zato vam tudi grem tako na živce

zato vam grem vsem na živce

AUDREY: nevaren um imaš

ELEKTRA: slišite?

AUDREY: to je klima

Elektra, ni mi do tega da bi morala poklicat sestro

ELEKTRA: okno je odprto

AUDREY: ga bom zaprla

ELEKTRA: zaradi mene ne

zaradi sebe ga pa kar dajte

AUDREY: nobene potrebe ni da bi ga morala zapret zaradi

sebe, ampak ga bom

ker vidim da si v stiski, zaradi tebe ga bom zaprla

imaš prav, na tvojem kartonu je označeno da mora bit

okno ves čas zaprto

Gre k oknu in ga zapre.

zdaj je zaprto, grem po sestro da te bo odpeljala nazaj v sobo

ŠESTI PRIZOR

Audrey stoji pri umivalniku in si umiva roke.

Ogleduje si dlani.

Nič ni narobe z njimi.

Ogleduje si podplate na supergah.

Pride Jordan.

AUDREY: sem noter ne smeš

JORDAN: razburjeni ste izgledali zato sem šel za vami

AUDREY: to je žensko stranišče, Jordan

JORDAN: samo da veste, če vam bo kdo kaj hotel, da jih

bom jaz nazaj

AUDREY: pojdi raje nazaj v dnevni prostor

JORDAN: kaj je narobe z vašimi supergami?

AUDREY: nič

JORDAN: vi ste najboljša, saj veste.

najboljša od vseh

vsí to pravimo

je ni stvari ki je ne bi naredili za koga

AUDREY: hvala ti, Jordan.

JORDAN: imate kakšen bombon?

AUDREY: ti ga bom pozneje prinesla

Jordan odide.

Jebi ga, pomisli Audrey.

SEDMI PRIZOR

Elektra je v svoji sobi.

Orest je na gugalnici.

OREST: nikoli nisi imela nič od mene

ELEKTRA: to imaš pa prav

OREST: kako se sovražim ker sem te zapustil

ELEKTRA: mater ja res bi mi lahko takrat prinesel malo

špage kurčeve

to bi pa res lahko naredil

večina ljudi bi to naredila

OREST: samo ne se spet razburit

ELEKTRA: pizda no pa kaj če se bom? se pač bom

mogoče bi se pa res morala enkrat do konca razpizdit

mogoče pa to res rabiš da boš končno dojel kako sem

v kurcu

ne morem teč, ne morem sedet, ne morem pobegniti

ne morem končat tega

popolnoma sama sem

če je bog tam gor kje, pizda mu, naj mi pomaga

OREST: o fak

Elektra ga pogleda.

pizda en kreten je pustil okno odprto

ELEKTRA: kaj?

Elektra pogleda.

Povleče za zvonec.

Okno se na stežaj odpre.

Veter zunaj zatuli.

okno

lahko kdo prosim okno

Elektra poskuša vstati. Privezana je na posteljo.

Ne pride daleč, trudi se, da bi prišla čim bliže k oknu.

me sploh kdo sliši?

okno je odprto

Hlipanje z vseh strani.

Pride Jordan.

Jordan prosim

pojdi po koga, okno

Jordan odtava.

Drugi gledajo, a nič ne pomagajo.

lahko kdo

Hlipanje je vse glasnejše.

ne, pustite me

Elektra hoče zapreti okno.

Zaradi jermenov ga ne more.

Ne doseže do okna.

Orest, si še tu?

Pride Megan.

Elektra se napreza.

okno –

Megan pozvoni na pomoč.

MEGAN: okno vse je v redu z njim

ELEKTRA: zapri ga

MEGAN: zrak rabiš

ELEKTRA: ne, prosim

Hlipanje in tuljenje prihaja zdaj z vseh strani. Kot plimni val.

MEGAN: tole ugrizni, Elektra

ELEKTRA: če pa ne morem

MEGAN: malo pomoči rabim da pripravim

ELEKTRA: prosim samo –

Začne krilliti in mlatiti okoli sebe.

samo stran jih spravi

Pride še ena medicinska sestra.

Pride zbor in jih opazuje.

Elektra je obkoljena z namišljenim pasjim krdelom.

raztrgali me boste, raztrgali –

Psi lajajo vanjo.

Jo krotovičijo.

Elektra se hoče ubraniti, izmika se na vse strani.

Še dve sestri in zdravnik pridejo.

Elektro onemogočijo.

Upira se jim, poskuša se jim iztrgati.

Pasji lajež prerase v režanje.

Vse naokoli glasno režanje.

Elektra udriha tudi vanj.

nehajte se mi režat

Sestre ji prigovarjajo.

MEGAN: nihče se ti ne reži, Elektra

Zdi se, da je povsod Klitajmestrin obraz.

Režanje je vse glasnejše.

ELEKTRA: če bog obstaja, prosim nehaj s tem

bog, a obstajaš?

Elektri dajo elektrošok. Z vseh strani in nenadno.

Ves svet zagrne črnina.

OSMI PRIZOR

Michael in Audrey gledata spečo Elektro.

AUDREY: ne bi ji smeli dat tega

MICHAEL: dobre rezultate smo že imeli z elektrošok

terapijo

AUDREY: pa ne pri njej, pri njej ni nikoli delovala

MICHAEL: kaj pa bi lahko drugega?

AUDREY: ona je moja pacientka

MICHAEL: uradno ne več

AUDREY: strinjali smo se da ji ne bomo več dajali tega

MICHAEL: sprijazni se raje, nekateri pač –

AUDREY: ena od sester je pustila okno odprto

MICHAEL: ja?

Premolk.

AUDREY: veš kako jo to prestraši

ustrášila se je

če se je torej zbudila in je bilo okno odprto

mogoče smo mi krivi

točno piše na njenem kartonu da okno v njeni sobi

nikakor ne sme bit odprto, res bi morali preverit

MICHAEL: a hočeš reč da njen strah povzroča vse to?

AUDREY: ja seveda

MICHAEL: zvenelo je pa tako, kot da misliš da je bilo zaradi

okna

AUDREY: ne bodi blesav

MICHAEL: se pravi nimaš nič proti če zdaj odprem okno

AUDREY: ja ampak ona –

MICHAEL: ona spi

možgane ima izklopljene

Premolk.

če pa je to zaradi njenega strahu in če spi

nekam zatohlo je v sobi, mislim da vsi rabimo malo

svežega zraka

AUDREY: no prav, seveda

MICHAEL: prav

Krene proti oknu.

AUDREY: ne no

MICHAEL: Audrey

AUDREY: težko noč ima za sabo, a lahko nehava?

MICHAEL: ne dokler ne boš odprla okna

AUDREY: prav ničesar se ne bojim

MICHAEL: kaj da ne hudiča

AUDREY: ti nimaš pojma

MICHAEL: potem pa odpri okno

Premolk.

MICHAEL: eno odraslo žensko poznam, strašno pametno,

rojeno da bo vodilna na svojem področju ampak okna

pa noče odpret

samo to vem.

AUDREY: saj ga bom odprla

MICHAEL: daj že no

Audrey gre k oknu.

Odpre ga.

Nič se ne zgodi.

AUDREY: no a vidiš, odprto je

MICHAEL: krasno

AUDREY: mi boš zdaj dal mir?

Spet zapre okno.

MICHAEL: pusti da bo odprto zakaj ne?

AUDREY: mraz je

MICHAEL: sredi poletja smo

prej bi rekel da je vroče

Audrey spet odpre okno.

Čisto malo.

vse to sva že takrat obdelala

dobro veš da prekletstvo ne obstaja

AUDREY: pa zakaj si ti zdaj sploh tukaj?

MICHAEL: vsi imamo paciente ki jih ne znamo pozdravit,

osebe ki so nam preveč podobne

AUDREY: samo da to ni ne tvoja pisarna ne moja in mislim

da ta pogovor ni –

MICHAEL: imaš prav
ampak ona je kot tvoja senca, in ti ji moraš pustit da gre.
Očide.

DEVETI PRIZOR

*Pozneje, Audrey je sama.
Stoji pred oknom.
Odpri ga.
Nič se ne zgodi.
Znova ga zapre.
Globoko vdihne.
Odpri okno.
Nič.
Spet tisti hlipajoči zvok.
Audrey poslušša.
Zapre okno.
Pesem zbora. Razpoke v oknu. Razpoke v steklu. Razpoke na stropu, razpoke v hiši.
Razpoke na obrazu, ki si ga zjutraj ni mogoče naličiti.
Razpoke v ženski, ki razpada.*

DESETI PRIZOR

*Audrey in Elektra.
Elektra zdaj spet govori.
Audrey je v gozdu, Elektra stoji ob strani in pripoveduje
Audrey, kaj se dogaja.
AUDREY: v gozdu si –
ELEKTRA: ja
AUDREY: in ona stoji pred tabo
ELEKTRA: ob strani
AUDREY: no prav ob strani
zmeraj na istem mestu?
ELEKTRA: v glavnem ja
AUDREY: izgleda kot da se smeji ali reži
Zdaj zagleda pred sabo Klitajmestro.
ELEKTRA: reži se ravno ne ampak bolj –
teško rečem
ko sem tam in ta bolečina –
AUDREY: telesna bolečina?
ELEKTRA: nad rebri in se mi nekako širi po celem hrbtu
AUDREY: kot bi čutila njene rane
in kaj reče?*

ELEKTRA: včasih, včasih me pa samo gleda
vidim kako krvavi
AUDREY: ti tudi kaj čutiš?
ELEKTRA: hlipanje slišim, tiste njihove zvoke
AUDREY: od kod pa?
ELEKTRA: zadaj
ona pa reče da me bojo preganjali
AUDREY: torej jih ona pošlje, si prepričana?
ELEKTRA: slaba vest že ni
AUDREY: ne pravim da je kar koli samo sprašujem pač
moram spraševati, Elektra, to je moja služba
ELEKTRA: nato sem na gori
na gori kamor smo šli velikokrat skupaj. Z očetom sem tam.
AUDREY: dobro, zdaj smo na gori
ELEKTRA: v bistvu očeta nisem nikoli srečala, ampak
nekako –
AUDREY: kje je zdaj on glede nate?
fizično mislim?
ELEKTRA: pred mano
AUDREY: a razumem
oblečen, vedno enako?
ELEKTRA: v oklepu
to tudi najbrž ne zveni smiselno
ko je bil umorjen je bil nag
AUDREY: ni nujno da je kakor koli smiselno, nadaljuj
ELEKTRA: jezen je, zaradi mami. Vpije in govori da moram
naredit to pa to, se borit in se maščevati. Pravi da je bila
od nekdanj hudobna pa trak mi da ki ga ima okoli zapestja
AUDREY: trak?
ELEKTRA: ja, vedno isti
Agamemnon da Audrey trak.
zle duhove naj bi odvrčal
AUDREY: pa jih?
ELEKTRA: očitno ne
Audrey vzame trak.
Ogleduje si ga.
Premolk.
To ni trak, temveč žogica skokica. Izpusti jo iz rok.
Malce se opoteče.
lahko nadaljujeva?
AUDREY: ja. Malo sem –
si prepričana da trak?
ELEKTRA: aha
AUDREY: in zmeraj je moder?
Vstane in si natoči vodo iz vrča.
samo trenutek

*Stoje pije vodo.
Rahlo se strese.
Gre nazaj noter.
in potem?
ELEKTRA: potem pa moj brat
AUDREY: vedno v istem zaporedju vsi trije?
ELEKTRA: samo da ga vidim pa vem da se bo vsak
trenutek začelo
da se bliža pekel
mislim da bi morali preganjat naju oba, ampak kot da
prihajajo samo pome
AUDREY: najprej vidiš njega in potem pridejo, vedno?
ELEKTRA: ja
AUDREY: kje je tvoj brat?
ELEKTRA: včasih na plaži
včasih na vrtu
moj brat je lahko kjer koli
AUDREY: nazadnje je bil kje?
ELEKTRA: tukaj je bil na gugalnici
kot bi bila v tej sobi gugalnica
včasih me objame in včasih me –
AUDREY: ne vidim ga, mi lahko opišeš svojega brata
ELEKTRA: tak kot jaz je
le da je večji
ista koža
bolj koščen
mlajši zdaj
precej nesposoben
*Pride majhen fantek, Owen. Približno osem let je star.
S sabo ima žogico skokico.*
AUDREY: čakaj zdaj malo
ELEKTRA: je kaj narobe?
AUDREY: ti pa ne spadaš sem
OWEN: petnajstkrat se mi mora odbit da bom imel nov
rekord
ELEKTRA: kaj se dogaja?
AUDREY: nič, ti kar govori, tvoj brat
ELEKTRA: moj brat je edini ki govori z mano kot da me pozna
Zasliši se glas starejšega moškega, lana.
IAN: ti ga nisi niti videla, Audrey, žogal se je
ELEKTRA: kdo je to?
AUDREY: očitno se mi danes dogaja nekaj zelo posebnega
vse se mi je nekaj pomešalo, moja koncentracija
oprosti, mislim da bom dobila migreno
IAN: punca nesposobna
izza mene je pritekel*

*Audrey gleda.
Ian je pijan. Bulji vanjo.*
IAN: ti moram res dokazat pizda, da si navadna nula?
in če boš slučajno spet povedala teti
AUDREY: mi lahko daš malo vode, Elektra, prosim?
*Elektra ji poskuša dati vodo.
Audrey gleda okoli sebe.*
potem pa spet tisti glasovi ...?
ELEKTRA: samo če jih tudi ti slišiš
AUDREY: preslepila si me
ELEKTRA: ja kako pa?
AUDREY: jaz sem tvoja zdravnica, Elektra, ne obratno
ELEKTRA: rekli ste da jih nikoli niste slišali –
AUDREY: opomogla sem si
leta in leta terapije
petnajst sem, zblojena do konca, ja, ampak –
ELEKTRA: nikoli ne nehajo
AUDREY: moji so
moji so nehali
Hlipanje postaja glasnejše, tuljenje vetra.
sranje
a lahko pozvoniš, Elektra, a lahko pokličeš sestro?
prekleta sranje.
*Glasovi vse okoli nje.
Audrey kriči na Elektro.*
kaj delaš?
ne boš poklicala sestre?
ELEKTRA: vi ste me privezali
AUDREY: pa zavpij –
čakaj
kam si šla?
Elektra?
Elektra?
Ne me pustit v tem
Elektra?
*Audrey je zdaj sama.
Prestrašena je. Gleda okoli sebe.*
Njen oče stoji pred njo.
IAN: nisem bil jaz
samo reci komu da sem bil jaz, pizda, te bom prebutal
da boš plava –
AUDREY: oči –
IAN: nisem bil jaz
AUDREY: mora kaj obstajati da se bo to nehalo
IAN: izza avta je stekel
nič nisem pil, niti kapljice nisem spil.

sedela si na prednjem sedežu in se igrala z ročno zavoro ti si še tako majhna še nič se ti ne bo zgodilo če boš rekla da si se igrala z ročno zavoro

AUDREY: ne znam lagat

IAN: že itak si brez mame, kaj bi še rada da bi se ti zgodilo?

ti veš kako delajo z otroki v rejji?

pojejo jih, njihove kosti prekuhajo in jih postrežejo

me slišiš, Audrey?

Pride njen brat.

Igra se z žogo.

OWEN: če bom izboljšal svoj rekord, Audrey –

IAN: mene ni bilo v avtu

OWEN: pijan je bil, že spet

IAN: očetje rabijo pomoč, Audrey, včasih

AUDREY: nisem več stara sedem, prosim

OWEN: že med zajtrkom je pil

IAN: saj se bom spravil v red, ne mi zdaj obrnit hrbta.

Audrey

AUDREY: nehaj

to so halucinacije

IAN: redno hodim na skupino

OWEN: na stopnicah je

AUDREY: zdravnica sem, na kliniki sem

OWEN: skupaj je padel

AUDREY: neke vrste projekcija, oba sta mrtva

OWEN: zdaj si stara štirinajst, nisi več punčka

AUDREY: pusti me pri miru

prosim, Owen

lahko kdo pozvoni

OWEN: na stopnicah je, skupaj je padel

IAN: malo mi pomagaj

Audrey, pomagaj starčku

AUDREY: Elektra, a dosežeš zvonec?

OWEN: pohodi ga, Audrey

IAN: bruhal bom

kaj če se zadušim

OWEN: mimo njega pojdi

IAN: če boš to naredila, bom umrl

OWEN: ti in jaz midva preneseva vse

AUDREY: Elektra, si to ti, ali je prišla sestra?

OWEN: kolikokrat še boš čistila njegovo kozlanje?

AUDREY: Elektra?

Elektri uspe govoriti med halucinacijami.

ELEKTRA: nikoli ne nehajo

AUDREY: Elektra, pozvoni

ELEKTRA: vrv

samo to rabiva

vrv je edini izhod

AUDREY: ne morem tega

ELEKTRA: za obe

Audrey se ustavi.

AUDREY: stran od mene –

stran od mene –

to ni izhod

Porine jih stran.

Glasovi se vrnejo.

Hlipanje, lajanje, režanje.

Tako so glasni, da se zdi, kot da bo vsem razneslo glavo.

Audrey se suče v krogu.

NEHALI STE,

NEHALI ...

Glasovi okoli nje so zdaj že oglušujoči, kot bi se prebudil

sam pekel.

Audrey vrešči.

Vrešči in vrešči.

ENAJSTI PRIZOR

Michael in Megan stojita ob postelji, v kateri je zdaj Audrey.

MEGAN: moral bi napisat poročilo če si mislil da je

v nevarnosti

MICHAEL: kot da so bili kakšni znaki

MEGAN: poznal si jo kot pacientko

MICHAEL: pred davnimi leti

MEGAN: pa tega nisi navedel?

MICHAEL: si ne zasluži vsakdo priložnosti za nov začetek?

pobrala se je

MEGAN: njen brat je umrl v prometni nesreči ki jo je ona

povzročila

MICHAEL: ne

MEGAN: tu je poročilo

zdaj vsi vemo

igrala se je z ročno zavoro

MICHAEL: mislim da je ni bilo v avtu

MEGAN: potem ji je pa še oče umrl

zadužil se je z lastnim bruhanjem

MICHAEL: ja ja saj poznam podrobnosti

MEGAN: če je bila sama z njim ko je umrl

bi to moral povedat

MICHAEL: mislil sem da je prebolela

MEGAN: mogoče ni na mestu da to rečem, ampak česa

takega po mojem nikoli ne preboliš

MICHAEL: res ne more ostat med nama, kakšen teden ali dva?

MEGAN: in ne poveva sodelavcem?

MICHAEL: pa to je Audrey

naša genialka

ni kar ena pacientka

MEGAN: preselit jo bomo morali

MICHAEL: ne, tu jo bomo obdržali

MEGAN: kaj pa njena nova služba?

MICHAEL: ne morem tega javit v Ohio

MEGAN: ni oseba kot so mislili da jo bojo dobili

MICHAEL: mogoče bo vseeno lahko šla tja

MEGAN: pa ona ne more vendar več praktcirat, Michael,

odpri oči no

boš ti poklical v Ohio ali naj jaz?

MICHAEL: res ne bi mogla počakat en teden?

moraš res bit tako privoščljiva jebemti no?

tukaj se zdaj pogovarjava o življenju in karieri najine

kolegice Megan, ki bosta šla v tri pizde

vem da je tudi v tvojem življenju marsikaj zaradi česa si

prekleta žalostna, ampak a morajo res vsi trpet zaradi

tvoje bolečine?

MEGAN: zdaj pa dovolj, Michael

kar je preveč, je preveč.

grem poklicat v Ohio in to takoj zdaj.

Odide.

Michael ostane sam z Audrey. In s svojo žalostjo.

Poboža jo po glavi.

DVANAJSTI PRIZOR

Audrey stoji sama ob oknu.

Elektra stoji zraven nje.

Čeprav nista v istem prostoru, a nekako sta.

AUDREY: zakaj ti ni nikoli uspelo?

ELEKTRA: nisem mogla

AUDREY: strah?

ELEKTRA: niso mi pustili

poskušala sem

poskušala na vse možne načine

ne jem, ne spim

največjo možno dozo vsega jemljem

tako dolgo že živim da bi moralo bit mojega telesa že

zdavnaj konec

pa vseeno izgledam kot punčka

AUDREY: kako dolgo?

ELEKTRA: večno

AUDREY: a to tudi mene čaka?

ELEKTRA: ne vem

AUDREY: svobodna sem bila

leta in leta nisem pomislila nanje

živela sem svoje življenje

ELEKTRA: nikoli ne odidejo

AUDREY: moji so

ELEKTRA: a bi se spet vrnilo

na koncu.

Pogleda proti zgornjemu robu okna.

na notranji strani okvirja je kos vrvi.

Audrey dvigne pogled.

okvir drži gor

AUDREY: vidim ja

ELEKTRA: a jo dosežeš?

AUDREY: mislim da

ELEKTRA: potem pa daj

AUDREY: saj si rekla da ni delovalo

ELEKTRA: če bova skupaj naredili

če sva povezani

če skupaj skočiva

AUDREY: in zapustiva vse to?

ELEKTRA: saj ni bogve kaj

muka in beda?

oni ne bojo popustili, pa če še tako tečeva

AUDREY: je to prekletstvo?

ELEKTRA: ja

prekleti sva

Obe hkrati sežeta kvišku in poskušata zgrabiti kos vrvi

v okvirju.

ELEKTRA: jo lahko kako zazankaš?

AUDREY: a sanjava?

ELEKTRA: ne vem

AUDREY: gotovo so mi dali močna pomirjevala

in me samo zaprli na oddelek

Megan je najbrž uživala

verjetno so me dali nekam na koncu hodnika, blizu

sester

ELEKTRA: primi okvir, Audrey

AUDREY: vozal bova morali naredit

da bova videli če naju bo držala

ELEKTRA: ne, lahko si jo dava samo okoli glave

AUDREY: stol bova rabili

ELEKTRA: saj imava stole
vse imava kar rabiva
Vsaka stopi na svoj stol.
Zanko si dasta okoli vratu.
Obe sta pripravljene.
AUDREY: si v redu, Elektra?
ELEKTRA: ja
pa ti?
AUDREY: ja
Skočita.
Zvonec začne zvoniti.
Vse okoli njih zvonci.
Zdi se, kot bi zvok prihajal iz vseh smeri, zelo glasno.
Nato vse utihne.
ELEKTRA: uspelo nama je
AUDREY: svobodni sva
ELEKTRA: čakaj, kaj pa je to?
Zdaj sta nekje drugje.
Nekdo razporeja stole.
Elektra se ozira okoli sebe.
AUDREY: mogoča pa samo umirava in je to pač zadnja
faza možganskega delovanja
ELEKTRA: se bo končala?
AUDREY: mislim da, kmalu, ja
Klitajmestra stoji pred njo.
KLITAJMESTRA: nikoli se ne konča
ELEKTRA: ti –
AUDREY: o bog
KLITAJMESTRA: pekel, Elektra, je brez konca, v tem je
njegov smisel
ne moreš skočit na svobodo
ELEKTRA: moj brat pa je
KLITAJMESTRA: ni mi on zabodel noža v trebuh
ELEKTRA: ni pravično
KLITAJMESTRA: o ti bi se zdaj rada prepirala s peklom?
AUDREY: to je samo umirajoča žerjavica tvojih možganov,
brez panike
KLITAJMESTRA: ni res
AUDREY: zadnja halucinacija
ELEKTRA: mami, prosim, izpusti me
KLITAJMESTRA: saj nisem jaz, sem ti že povedala
AUDREY: počakaj, Elektra, tudi to bo minilo
KLITAJMESTRA: jaz lahko samo gledam, nič drugega,
tudi če bi hotela da se neha
Ljudje začnejo prihajati na oder.
ELEKTRA: kdo so ti?

AUDREY: vse je samo v tvoji glavi
ZBOR: naredite prostor!
AUDREY: jaz?
ZBOR: umaknite se
ELEKTRA: ampak jaz vas poznam
vi ste naju ves čas gledali
ZBOR: res je zdaj smo pa mi na vrsti
ELEKTRA: na vrsti za kaj?
ZBOR: za tvoje sojenje
mi smo porota
KLITAJMESTRA: nobenega sojenja ne bo deležna, saj je
bila že obsojena –
ZBOR: pritožila se je
KLITAJMESTRA: pritožila? kako?
ZBOR: bogu se je pritožila, se mi zdi
KLITAJMESTRA: kateremu bogu, ko sem prišla sem, sem
ugotovila da jih ni
ZBOR: že mogoče, ampak Narava je slišala
zdaj se pa umaknite
ELEKTRA: ne pustite me same, doktorica
AUDREY: ne bom
ZBOR: ampak tvoje sojenje bo pozneje
AUDREY: jaz bom tudi deležna sojenja?
ZBOR: danes ne, enkrat v prihodnje pa
KLITAJMESTRA: očitno je nekdo vse to narobe razumel
kaj mislite s tem, Narava?
ZBOR: nekaj kar je starejše od bogov in kar bo
zagospodovalo
ko nikogar od nas ne bo več
ELEKTRA: se pravi da bo moj primer obravnavan?
KLITAJMESTRA: nič se raje ne veseli
ZBOR: saj je že bil obravnavan
zato smo tudi gledali
KLITAJMESTRA: vi, neprilagojeni, blazni?
ZBOR: kdo pa drug? ni boljših
zapuščeni
nevidni
o ja
navadni
komu drugemu bi lahko Narava zaupala?
Eden od članov zbora položi na tla škatlo.
KLITAJMESTRA: torej ste bili nepoštene
ZBOR: na-a
KLITAJMESTRA: rekli ste da ste moji prijatelji
ELEKTRA: moji tudi
ZBOR: opazovalci smo bili!

opazovali smo, ničesar nismo rekli
nismo veliko govorili
KLITAJMESTRA: morali bi mi povedat
ZBOR: glasovi so bili tako ali tako že oddani
čas je za molk
KLITAJMESTRA: sodbe ne bom sprejela ne glede na
izid
ZBOR: izbire ni
KLITAJMESTRA: kaj je to?
ZBOR: ničesar večjega ni od Narave
za to gre
naravni red vsega
smrt in ponovno rojstvo
ljubezen in sovražstvo
sprejeti moraš izid
na eni strani, Elektra je okno
ki ga ne vidiš, a vseeno je okno ki se ne bo nikoli zaprlo
če bojo prešteli glasove in boš spoznana za krivo, potlej
ni
ničesar med –
cefrali te bojo in sekali na koščke vso noč,
vsako noč
ELEKTRA: so to še vedno halucinacije, doktorica?
AUDREY: ne vem več
ELEKTRA: kaj pa je na drugi strani, rekli ste, da sta dve
strani
ZBOR: spanec, blagi spanec
zdravilni počitek po katerem tako kopniš
Premolk.
ELEKTRA: vidim ga, skoraj čutim
ZBOR: ne glej, Elektra, ne še
že bežen pogled te bo pahnil v blaznost
Premolk.
bosta obe sprejeli izid ko bojo glasovi prešteti?
nobene gotovosti ni, kam bi se lahko nagnilo
ELEKTRA: koliko vas je gledalo?
ZBOR: sprva si nas videla šest, potem pa še šest
Narava nas je pozvala, pridite in glejte
ELEKTRA: povejte nama torej izid
KLITAJMESTRA: bom prišla do besede? bom lahko
predstavila svoj primer?
ZBOR: saj si jo že imela
vse je bilo že povedano
in to večkrat
KLITAJMESTRA: ostane nam samo čakanje?
ZBOR: medtem ko štejemo, ja

Zasliši se zvok.
Hlipanje in tuljenje.
zadrži jih, nismo še končali
KLITAJMESTRA: lačni so, igrat se hočejo
ELEKTRA: zato to praviš da bi me prestrašila
KLITAJMESTRA: le kako? pekel je strašen, ne jaz
ELEKTRA: očitno pa ti ustreza, to uničenje
KLITAJMESTRA: molči, dovolj besed
Zbor začne šepetati med seboj.
ELEKTRA: je kaj narobe?
Mrmranje med porotniki.
KLITAJMESTRA: rekli ste da bo hitro
ZBOR: samo sekundo še
ELEKTRA: kako dolgo pa?
Zbor se posvetuje.
ZBOR: gremo lahko nazaj?
ne morem vsega tega še enkrat gledati
in kje bi pa sploh začeli?
kako daleč nazaj?
KLITAJMESTRA: kaj se dogaja?
ZBOR: znova štejemo
ELEKTRA: povejte nam že
ZBOR: še malo boste morali počakati
KLITAJMESTRA: ampak ti psi –
okno se že zdaj boči
Znova štejejo.
ELEKTRA: povejte nam kaj se dogaja
ZBOR: pa kako je to mogoče? saj nas je liho število
ni logično
na obeh straneh enako število
KLITAJMESTRA: znova preštejte
ZBOR: saj smo prešteli
Elektra je ubila svojo mamo ja, logično je kaj bi se
moralo zgoditi
otrok ni imel nobenih možnosti
moralo bi biti kaznovana
KLITAJMESTRA: tako je
ZBOR: ne strinjam se
nikoli ni bila ljubljena kot bi morala biti
tiho vse to smo že premleli
če bi imela pravo otroštvo
ah veliko vas je ki tega ne dojamete – ampak da pa je
morila?
nehaj ugovarjati
kdo pravi da ugovarjam?
KLITAJMESTRA: torej sploh ni nobenega sklepa?

ZBOR: bomo že prišli do njega
če je število glasov enako, potem –
ELEKTRA: kaj pa doktorica, lahko ona glasuje?
ZBOR: nje ni tu, Elektra
ona ni del te zgodbe

Premolk.

Elektra gleda okoli sebe. Audrey ni več.

ELEKTRA: doktorica?

ZBOR: ni je več

torej ne moremo končati?
nobene morale
nobenega zaključka
prekleto sranje
ni nam uspelo
ta rod nemirni bo vedno buren in maščevalen
gotovo je tu še kdo ki bi lahko glasoval?
ni ga, le kdo bi lahko?
povejte občinstvu, prišli smo do konca a brez
vsakršnega zaključka
kakšna neumnost
se opravičujemo
vzemite denar nazaj na poti ven
oprostite!
nismo se mogli odločiti
je Elektra kriva ali ne, kdo ve!
ne bi mogli še enkrat prešteti?
luč v dvorani
kakšna pesem mogoče pa ne bojo opazili
lahko kdo prinese kitaro?

KLITAJMESTRA: kako?

pa menda ni konec?

ELEKTRA: in kaj se zgodi z mano?

ZBOR: ne vem, v tem je vsa poanta

ne znamo zaključiti

zadnji prizor bo ostal nedokončan

KLITAJMESTRA: pa jaz?

ZBOR: ti greš pa najbrž lahko nazaj na začetek

in še enkrat ponoviš vse to?

Na oder pride punčka v rumeni obleki.

IFIGENIJA: oprostite

ZBOR: samo trenutek

Premolk.

IFIGENIJA: oprostite

grem lahko mimo?

ZBOR: kam pa kam?

IFIGENIJA: igrat bi se šla rada

ZBOR: kaj pa ona tukaj?

to je sodišče

ne morejo se otroci tukaj igrati

KLITAJMESTRA: lahko nehate s tem?

ZBOR: je ona del porote?

kdo je ta punca?

je ne prepoznate?

ELEKTRA: Ifigenija je

ZBOR: z nami je bila ko smo gledali

KLITAJMESTRA: moje dete?

ZBOR: Ifigenija. Prvi maščevalni duh prikazen

si prepričana?

KLITAJMESTRA: ona bi morala imet odločilni glas

ZBOR: ja, naj ima ona odločilni glas,

njena smrt je vse to povzročila

KLITAJMESTRA: Narava jo je poslala naj dokonča

in Narava bi bila na strani mame in otroka

žal mi je Elektra

IFIGENIJA: se lahko tukaj igram?

Premolk.

Ifigenija se usede na tla in odpre kovček.

KLITAJMESTRA: vstani, Ifigenija

IFIGENIJA: igrat se hočem

ZBOR: prinesla je repinec za surovost

borovnico za mesarjenje

zdaj se spomnim

KLITAJMESTRA: usedla se mi je na hrbet

ELEKTRA: točno, tvoje bitje je bila, to ni pravično

KLITAJMESTRA: zdaj se moraš odločit, draga

ELEKTRA: tvoja sestra sem ne pozabi

KLITAJMESTRA: nikar ne pozabi mamine bolečine

ZBOR: pravična moraš biti, Ifigenija

Ifigenija se ustavi. Ozira se okoli.

Vrne se h kovčku.

KLITAJMESTRA: ti moraš izbrat

ZBOR: nekaj moraš reči

KLITAJMESTRA: Narava te je poslala da boš dala odločilni

glas, vsi se strinjamo

Premolk.

zakaj noče glasovat?

ZBOR: bo samo sedela in se kar naprej igrala?

ti si bila prvo maščevanje

IFIGENIJA: ne nisem bila

Premolk.

KLITAJMESTRA: splezala si mi na hrbet

IFIGENIJA: ne ti nisem

KLITAJMESTRA: kaj?

ZBOR: videli smo te

IFIGENIJA: nikamor nisem splezala

KLITAJMESTRA: še vedno se mi pozna kam si mi zasadila

kremplje –

IFIGENIJA: ničesar nisem naredila

če si mislila da sem

je bilo samo zato ker si ti hotela mislit da

majhna punčka sem

mami

oči

je moj oče tudi tu?

čisto majhna sem bila

hotela sem se igrat s svojimi punčkami

hotela sem tekat po pesku

nikoli nisem bila duh česar koli

ZBOR: ampak v tvojem kovčku –

IFIGENIJA: v mojem kovčku ni kaj dosti

umorjena sem bila ja, ampak se nisem nikoli vrnila

ELEKTRA: z mano pa si govorila

šepetala si mi besede na uho

oslez, glog

IFIGENIJA: ne

ničesar nisem naredila

žive ženejo živi, ne mrtvi

duhovi in bogovi in demoni, ni nas več

nobenih trajnih vtisov, nobene moči za spreminjanje

se lahko zdaj igram?

ZBOR: res ne bi glasovala?

povedala je kar je povedala

ničesar več ne more reči –

IFIGENIJA: svoj glas dam za konec.

da se to neha

samo majhna punčka sem bila

vse drugo ste bili vi

Pride Michael, kot da je na kliniki.

MICHAEL: kaj pa imaš v kovčku, punčka?

IFIGENIJA: poznaš mojo zgodbo?

MICHAEL: ja, tvoj karton imam

IFIGENIJA: v mojem kovčku

ni v bistvu ničesar

majhen obladek, ki mi ga je mamica naredila da lažje

zaspim

in majhna slika mojega očija

in moje sestre, ki je še dojenček, ampak je zdaj tudi tukaj

in mojega brata

ZBOR: nobenega osleza, nobenega gloga?

IFIGENIJA: zobno ščetko in trak za lase imam

ZBOR: nobenega repinca, nobene borovnice?

MICHAEL: vse to hraniš v kovčku?

IFIGENIJA: ja, vse to hranim v njem

ZBOR: nobenega regrata, nobenega gabeza?

IFIGENIJA: samo punčke in igračke

ELEKTRA: zdaj se spomnim točno takšen kovček sem

imela

ne morem se spomnit kaj je bilo v njem

ZBOR: žolč in strup?

ELEKTRA: pa ne v začetku, preden je bil prazen

AGAMEMNON: hecno, jaz sem tudi imel kovček, ko sem bil

majhen

Agamemnon je medtem prišel na oder.

ZBOR: ti si bil vendar zmeraj bojevnik

AGAMEMNON: ne, bil je tudi čas pred tem

res pa je bila tisto bolj škatla kot kovček, v njem pa

ko bi se le lahko spomnil –

KLITAJMESTRA: moja je bila pa torba

AGAMEMNON: te se pa spomnim

KLITAJMESTRA: res?

čedna majhna torba

Orest pride na oder.

OREST: v mojem kovčku ni bilo nikoli prav dosti če sem iskren

vedno je bil votel

IFIGENIJA: v mojem je vse mogoče

hočeš kaj?

Premolk.

Ifigenija jemlje stvari iz kovčka in mu jih ponuja.

kaj vse imam. Bi punčko ali žogo ali

igrico, ki se jo lahko greva?

OREST: res lahko vzamem kaj tvojega?

IFIGENIJA: zakaj pa ne, saj si moj brat. Bi se šel kako igro?

Za vse imam kaj.

Agamemnon gleda Klitajmestro.

vsi kaj potrebujete, a ne? Zate, oči, osebna školjka

Agamemnon jo vzame.

zasadila sem noht vanjo pa ni počila. Za mojo sestro

plastične rože

Nekaj plastičnih rož da Elektri.

za mami pa kovinski čajnik in krožnik draguljev

Izročij jih mami.

KLITAJMESTRA: kakšnih draguljev?

IFIGENIJA: na obali sem jih našla

da si jih boš dala v lase

Ifigenija drži v roki morskovo travo.

Klitajmestra preudarja, nato vzame morskovo travo.

potem ti bo oči rekel kako lepa si in ti se boš nasmehnila.

Čajnik imam in pet skodelic, vode imam samo za čajnik

ampak se lahko delaš da je katera koli pijača hočeš

Da skodelico mami. Klitajmestra jo vzame.

pa ti, oči, boš ti tudi kaj spil?

KLITAJMESTRA: Elektra?

ELEKTRA: mami?

Klitajmestra skoraj pade.

KLITAJMESTRA: hudo je, spet čutim vsa tista bitja na hrbtu

Za njenim hrbtom se zasliši nekakšen izdih.

IFIGENIJA: samo igra je

KLITAJMESTRA: Elektra?

ELEKTRA: nikoli se nisimo šli kakih iger.

AGAMEMNON: odpusti ji, naj gre

KLITAJMESTRA: torej mi je odpuščeno?

Agamemnon prikima, nato se tudi on zgrudi.

AGAMEMNON: dejansko ne morem, pretežko je

OREST: ampak možno je, oči, ob tebi sem

IFIGENIJA: delaj se da je čaj, samo to je

tudi sladkor lahko vsuješ vanj če hočeš in se delaš da je

meta in potem je lahko na tem krožniku kar koli si lahko

predstavljaš

KLITAJMESTRA: kaj pa mi?

kaj se zgodi z nami?

OREST: mi pa pač postanemo duhovi, Elektra je že prah

ELEKTRA: sem mrtva?

OREST: vrv je zdržala

KLITAJMESTRA: kaj pa oni, bitja tam zunaj?

IFIGENIJA: vse jih bom povabila noter, čaj jim bom dala. Za

vse nas ga je dovolj

ELEKTRA: ne čakaj malo

IFIGENIJA: samo če bežiš pred njimi so strašni. Če jih

povabiš noter

bojo sedli s tabo kot prijatelji. Ni razloga za strah.

MICHAEL: ambulante bo vsak čas konec mislim da smo se

nekam premaknili

se strinjaš da bi zdaj zaprla kovček, punčka?

Ifigenija prikima.

se vidimo drugič

Dvigne se veter.

Michael pogleda kvišku.

drugič

Michael vstane in krene. Duhove pusti same, da pijejo

namišljeni čaj.

TRINAJSTI PRIZOR

Audrey stoji pred oknom.

Odpne ga na stežaj.

AUDREY: odléti.

Jordan stopi k njej.

JORDAN: ste v redu?

Audrey prikima.

AUDREY: prej pa nisem bila

JORDAN: saj ne bi kar odšli, a ne?

AUDREY: seveda ne

mogoče je res čisto malo manjkalo ampak –

JORDAN: rekli so

neka pacientka je umrla, in če ne bi bilo sestre zraven,

bi tudi vi

AUDREY: vem

Premolk.

vesela sem da je bila zraven

da me je pravočasno našla

gledala sem svojega očeta ko je umiral in mu nisem

pomagala

vedno bom morala živeti s tem

a lahko živim

lahko živim s tem

poglej, okno je odprto

Pogleda ven.

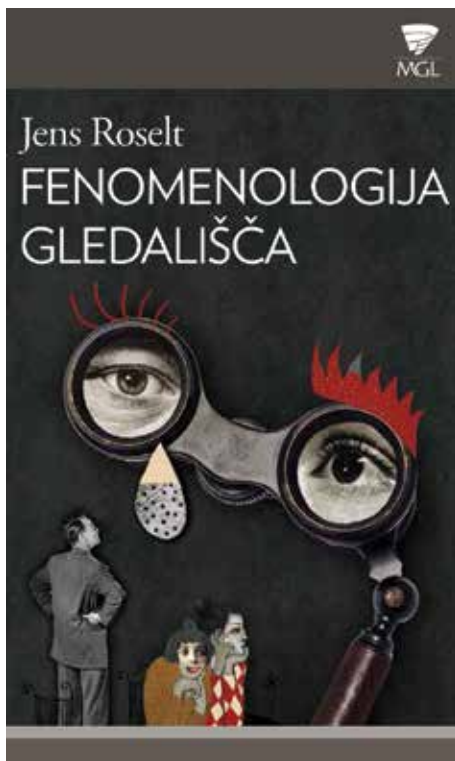
Nagne se skozi okno.

Nataša Tič Ralijan, Boris Kerč, Lotos Vincenc Šparovec

60 LET KNJIŽNICE MGL

Ob visokem jubileju naše hišne knjižne zbirke, ki jo je leta 1958 ustanovil in prvi urejal Dušan Moravec, smo povabili gledališke ustvarjalce oziroma ustvarjalke in poznavalce oziroma poznavalke, naj nam zaupajo, katere knjige iz njene dolge in bogate zgodovine so jim bile v največji navdih pri njihovem delu.

Prebiranje Roseltove *Fenomenologije gledališča* je name prvenstveno učinkovalo predvsem – blagodejno. V njej je nekaj poglavij, ki se osredotočajo na praviloma zapostavljena ali celo podcenjena vprašanja uprizoritvene umetnosti, na nivoje, ki naj bi bili v strokovnem diskurzu samoumevni, nepomembni, morda celo banalni. Vsem tem na videz »postranskim« dimenzijam gledališkega dogodka se Roselt pokloni z izjemno tankočutnostjo in obširnimi znanstvenim zaledjem. Izbrane raziskovalne pojme raznovrstno kontekstualizira in nanje pripenja neštete raznolike plasti teorij, s čimer namigne na neskončnost preiskovanja vertikalnih in horizontalnih dimenzij izkušnje gledališkega dogodka.

Zdi se mi fantastično, kako natančno avtor zaznava in kasneje s teoretsko fluidnostjo secira na videz popolnoma »nepomembne« trenutke gledališke izkušnje. Predstava naj bi bila središče, seveda, vendar se (nam) okoli nje vsakokrat zgodi stotero paralelnih dražljajev, opažanj, premikov in pripetljajev, ki s predstavo nimajo neposredne zveze. Prav ta »slučajnost« vzporednega (intimnega) dogajanja, mreženja je tisto, kar Roselt vidi kot ključne mikroskopske dražljaje in premike zavesti, ki uravnavajo naše počutje – na katerem navsezadnje zmeraj temelji naša zaznava videnega (predstave). Predstava je vselej niz trenutkov (trenutek je po Höllererju najmanjša spominska/zaznavna/doživljajska enota, ki jo je mogoče definirati), v njej se dogaja proces istočasnosti stanja »še ne« in »ne več«.

Ultimativni dogodki so torej spremembe, ki se vsilijo. Zato je zame eden najdragocenejših delov knjige poglavje o ne-perfektne v gledališču, ki v sebi nosi bogat kontekst razumevanja in vrednotenja (oziroma celo čaščenja) vsega izdelanega, popolnega, zaokroženega, pri čemer gre za podzavestno podprejanje širše podedovanim družbenim imperativom. Ne-perfektno v gledališču zaposli svoje občinstvo, je izziv, ki se mu ne more priti do živega z vrednotenjskimi kriteriji, kot so dobro, prepričljivo, doumljivo. Ko ne-perfektno na odru pokaže svojo »ranljivost«, se s tem občinstva dotakne na način, ki ga siceršnje igralske geste le težka prekašajo. V primeru ne-perfektne namreč ni idealne perspektive in ni idealnega občinstva. Gre za pravico do napake, zmedenosti, nerodnosti.

Toda zakaj je fenomen napake v umetniški/gledališki stvaritvi še vedno tako marginaliziran, zakaj smo nanjo še vedno alergični? Celo če jo sprejmemo, jo vsakič na vsak način želimo tudi razumeti, definirati, obrazložiti. Pristajamo na perfektnost, na igralko in igralce, ki delujejo obvladano, mojstrsko in prepričljivo, a smo posledično s tem – ne glede na široko raznolikost besedilnih predlog in režijskih poetik – zaciklani v omejene nabore izrazne interpretacije, ki predstavljajo zgolj racionalne, natrenirane, preizkušene izvajalske potenciale. A ravno v ne-perfektnosti, na katero nismo pripravljeni in je ne slutimo, se napne lepota negotovosti in pričakovanja, ki ju lahko razumemo kot presežek spontanega povezovanja med odrom in občinstvom.

Zala Dobovšek, kritičarka

NOVO V KNJIŽNICI MGL

Svetlana Slapšak

MIKRA THEATRIKA 2

Antropološki eseji o gledališču in dramski teksti

Knjižnica MGL (171)

MGL: Ljubljana, 2018

Uredila **Petra Pogorevc**

Spremno besedilo napisal **Ivica Buljan**

Kot v spremni besedi h knjigi *Mikra theatrika 2* zapiše gledališki režiser Ivica Buljan, je navzočnost Svetlane Slapšak na današnjem južnoslovanskem kulturnem prizorišču dragocena in brez primere. Knjige ji objavljajo v vseh državah nekdanje Jugoslavije; je vzor izbranim umetnikom, novinarjem, političnim aktivistom in širšemu bralnemu občinstvu, ki ga zanimajo vezi med kulturo in demokracijo.

Mali spisi o gledališču, zbrani v tej knjigi, so razdeljeni v tri poglavja, ki obravnavajo teme iz antike in sodobnih performativnih praks ter analizirajo izbrane predloge, koncepte in uprizoritve s slovenskih in tujih gledaliških odrov. Knjiga je urejena tako, da se vsa tri poglavja na izviren način zaključujejo z avtoričinimi dramskimi besedili.

Avtorica se v knjigi osredotoči na povezave med gledališčem in drugimi umetniškimi mediji, vseskozi pa se posveča tudi njegovi vpetosti v širšo družbo. Sprašuje se o skupnih točkah med gledališčem in demokracijo, tako antično kot sodobno, o trenutkih, ko gledališče gledalca prestavi v politiko ter ga spodbuja k družbenemu opredeljevanju in dejanju.

»Knjiga v veliki meri priča o mojem doživljanju postdramskega,« zapiše Svetlana Slapšak v uvodu v knjigo, ki je nastala kot nadaljevanje njenega predhodnega dela *Mikra theatrika* (Knjižnica MGL, 2011), »o mojem trajnem prepričanju, da antična drama jasno govori sodobnemu človeku o sodobnem človeku, in o moji vse bolj očitni usmeritvi v gledališče, ki se oglašča v socialno-politični realnosti sveta z neskritim namenom, da ga spreminja.«

Zinnie Harris

THIS RESTLESS HOUSE

Trilogy after *The Oresteia* by Aeschylus

2016

Drama

First Slovenian production

Opening 18 January 2019

Translator **TINA MAHKOTA**

Director **IVANA DJILAS**

Dramaturg **IRA RATEJ**

Set designer **BARBARA STUPICA**

Costume designer **JELENA PROKOVIĆ**

Composer **BOŠTJAN GOMBAČ**

Coreographer and assistant to director **MAŠA KAGAO KNEZ**

Language consultant **MARTIN VRTAČNIK**

Lighting designer **JAKA VARMUŽ**

Sound designer **SAŠO DRAGAŠ**

Assistant to dramaturg **JAKOB RIBIČ**

Assistant to costume designer **KATARINA ŠAVS**

Assistant to language consultant **ALJA CERAR MIHAJLOVIČ**

In the production we're performing the remake of the song *Time After Time* by Cyndi Lauper and Rob Hyman and the song *We'll Meet Again* by Ross Parker and Hughie Charles.

Stage manager **Sanda Žnidarčič**

Prompter **Nataša Ahtik Gregorin**

Technical director **Janez Koleša**

Stage foreman **Matej Sinjur**

Head of technical coordinators **Lovro Livk**

Sound masters **Sašo Dragaš** and **Matija Zajc**

Lighting masters **Andrej Koležnik** and **Aljoša Vizlar**

Hairstylists **Jelka Leben** and **Boštjan Kovač**

Wardrobe mistresses **Erna Nelc** and **Sara Kozan**

Property master **Borut Šrenk**

The set was made under the supervision of master **Vlado Janc** and costumes under the supervision of mistresses **Irena Tomažin** and **Branka Spruk** in the ateliers of Ljubljana City Theatre.

If the only surviving trilogy of the ancient times, *The Oresteia* by Aeschylus is a sombre dark portrait of the house of Tantalus, revolving around human, but above all, male lust and vanity, Zinnie Harris in her play explores first and foremost female members of the family, cursed by the gods. Queen Clytemnestra has been spending the ten years of her husband's absence drowning her sorrow in alcohol. Her firstborn, Iphigenia, was killed by king Agamemnon as a sacrifice so his ships could set sail to Troy and gain good military fortune. Clytemnestra finds it impossible to forgive Agamemnon. Upon his return, Clytemnestra's rage and grief are fused in the decision to kill the murderer of their daughter. Her callous act of killing her husband is seen by a little girl, neglected for years by Clytemnestra, their youngest daughter Electra. In the second part of the trilogy, Electra is a grown-up woman gently taking care of her sick mother who is tormented by hallucinations and delusions. One day, Electra meets her older brother Orestes who is suffering from unbearable itching prompted by the desire to take revenge of his father's death. Their meeting is an eye-opener for Electra who finally grasps the brutality of her mother's act of murder. Together, the siblings attack their mother. It is Electra who ultimately kills her.

In the final part, the mentally broken Electra is restrained in bed in a modern psychiatric hospital, where she is being looked after by a young female psychiatrist, also trying to escape dark shadows of her past. In the inevitable collision of modern psychiatry with fatalism and matricide, embodied by Electra, who is unable to find a peace of mind, it transpires that one is unlikely to unravel the mysteries of human soul.

Zinnie Harris (1972) is an award-winning British playwright, director and screenwriter, living and working in Scotland. Her play *Further Than the Furthest Thing* was staged in our theatre several years ago. In *This Restless House*, she makes us board a wagon of an unhappy family to take us into a maze on the dark side of the human psyche which has not changed much in the millennia that have passed since the time of the ancient Greeks.

Cast

AGAMEMNON'S RETURN

Chorus **BORIS OSTAN**

Iphigenia **LEA COK** as guest

Watchman **LOTOS VINCENC ŠPAROVEC**

Clytemnestra **JETTE OSTAN VEJRUP**

Ianthe **NATAŠA TIČ RALIJAN**

Electra **NINA RAKOVEC**

Messenger **BORIS KERČ**

Agamemnon **MATJAŽ TRIBUŠON** as guest

Cassandra **KARIN KOMLJANEC**

Aegisthus **GREGOR GRUDEN**

THE BOUGH BREAKS

Butcher **BOŠTJAN GOMBAČ** as guest

Celia **KARIN KOMLJANEC**

Clytemnestra **JETTE OSTAN VEJRUP**

Electra **NINA RAKOVEC**

Aegisthus **GREGOR GRUDEN**

Orestes **FILIP SAMOBOR**

ELECTRA AND HER SHADOW

Electra **NINA RAKOVEC**

Clytemnestra **JETTE OSTAN VEJRUP**

Agamemnon **MATJAŽ TRIBUŠON** as guest

Orestes **FILIP SAMOBOR**

Chorus **BORIS OSTAN**

Audrey **NATAŠA TIČ RALIJAN**

Megan **KARIN KOMLJANEC**

Ian **BORIS KERČ**

Iphigenia **LEA COK** as guest

Pokrovitelj
Mestnega gledališča ljubljanskega

Energija za življenje